ŞEYTANIN ENANİYETİ

Şeytan onları sarıp-kuşatmıştır; böylelikle onlara Allah'ın zikrini unutturmuştur. İşte onlar, şeytanın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz şeytanın fırkası, hüsrana uğrayanların ta kendileridir.
(Mücadele Suresi, 19)

HARUN YAHYA

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

1. Baskı: Mayıs 1998
2. Baskı: Aralık 2000
3. Baskı: Nisan 2002
4. Baskı: Ağustos 2005
5. Baskı: Ekim 2005
6. Baskı: Temmuz 2006

ARAŞTIRMA
YAYINCILIK

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Seçil Ofset
100. Yıl Mahallesi MAS-SİT Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77 Bağcılar-İstanbul
Tel: (0 212) 629 06 15

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İ Ç İ N D E K İ L E R

O K U Y U C U Y A

- Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedirler. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.
- Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheci ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları

okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

GİRİŞ

Hz. Adem'den önce Allah melekleri ve cinleri yaratmıştı. Onlar Allah'ı övgü ile tesbih ediyorlardı. Sonra Allah ilk insan olan Hz. Adem'i yarattı ve meleklere ona secde etmelerini emretti.

Melekler Allah'ın emrine gönülden itaat ederek Hz. Adem'e secde ettiler. Ancak meleklerin arasında bulunan ve cinlerden olan İblis, Allah'ın bu emrine başkaldırarak O'na isyankar oldu. Çünkü kendisinin Hz. Adem'den daha üstün olduğuna inanıyordu. Bu kibiri yüzünden, kendisine, "Ey İblis, iki elimle yarattığıma seni secde etmekten alıkoyan neydi? Büyüklendin mi, yoksa yüksekte olanlardan mı oldun?" (Sad Suresi, 75) diye sorulduğunda şöyle cevap vermişti:

"Ben ondan daha hayırlıyım; Sen beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın." (Sad Suresi, 76)

Allah'ın emrine karşı böyle bir itaatsizliğe cüret eden İblis'i, Allah lanetlemiş ve kendisi için ebedi cehennem azabı takdir etmiştir.

İblis'in Allah'a isyan etmesine yol açan neden, "kibiri" ya da diğer bir deyimle "büyüklenmesiydi". İblis'in bu büyüklenmesinin en önemli nedeni nefsinde gizlediği bir özellikti: "Enaniyet"...

Enaniyet terimi, Arapçada, "ben" anlamına gelen "ene" kelimesinden türemiştir. Kişinin kendisine müstakil bir benlik vermesi, hem kendi varlığını hem de etrafındakilerin varlığını Allah'tan bağımsız görmesi, tavır ve davranışlarını, bakış açısını bu zihniyete göre düzenlemesi anlamına gelir.

Kibir ise enaniyetin dışa vurumlarından birisidir. Bir insan kendisini dünyanın merkezi olarak görmeye başladığında, kısa sürede Allah'ın kendisine verdiği imkanlar ve özellikler doğrultusunda bir büyüklenme psikolojisi içine girer.

Her zaman ve her durumda kendisini en ön planda, en üstün konumda görmeye ve göstermeye başlar. Böyle sapkın bir düşünceye sahip olan kimse, Kuran'da tarif edildiği üzere kendisine ilahlık vasfı veriyor demektir.

Dolayısıyla, enaniyet ve ona bağlı olarak büyüklenmek, Allah'a şirk koşmak ve inkar etmekle bir tutulmuştur. Nitekim İblis'in bu karakteri Kuran'da "... büyüklük tasladı ve kafirlerden oldu" (Sad Suresi, 74) ayeti ile bildirilmektedir.

İblis'in, Hz. Adem'e secde etme emriyle karşı karşıya kalınca su yüzüne çıkan enaniyeti onun sonsuz azaba mahkum olmasına neden olmuştur. Bu durum enaniyetin, onu barındıran kimse için ne kadar büyük bir tehlike olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Enaniyet şeytanın karakterinin en temel özelliğidir. Dolayısıyla, "enaniyet" ve ondan kaynaklanan kibir, tüm sapkınlıkların kaynağı, tüm azgınlıkların kökenidir. Bu

özellikler, tarih boyunca milyonlarca insanı sonsuz azaba götürdüğü gibi, bugün de sayısız insanı İblis'in yoluna çekmektedir.

Enaniyetli olan, yani kendisine özel bir benlik vererek Allah'a karşı büyüklenen, O'na karşı aczini bilmeyen, O'nun ayetlerinden yüz çeviren herkes şeytanın bu oyununa kanmış demektir. Okumakta olduğunuz bu kitabın amacı da enaniyeti Kuran'da bildirildiği üzere gizli ve açık bütün yönleriyle gözler önüne sererek, etkisi altına almaya çalıştığı herkesi bu pislikten arınmaya ve sakınmaya davet etmektir.

Bu nedenle, kitap boyunca, ayetlerde bahsedilen gururlu ve kibirli insanların durumları ve onların en belirgin özelliklerinden biri olan enaniyet özellikleri incelenecektir.

Umulur ki, okuyanlara, İblis'e ait olan bu çirkin vasfı benimsememeleri için bir uyarı ve öğüt olur.

ENANİYETİN SEBEPLERİ

Enaniyetin temelinde, önceki sayfalarda da bahsettiğimiz gibi, insanın kendisini Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görüp, sahip olduğu bazı özelliklerin kendinden kaynaklandığını zannetmesi yatar. Böyle düşünen kişi kendine bir "benlik" vermektedir. Halbuki bunun ne kadar saçma bir mantık olduğunu anlamak için herhangi bir inanca sahip olmak gerekmez.

İnsan çok az düşünse, bu dünyaya kendi iradesiyle gelmediğini, ne kadar kalacağını bilmediğini, sahip olduğu fiziksel özelliklerin kendi seçimiyle kendisine verilmediğini rahatlıkla görür. Kendi bedeni de dahil olmak üzere sahip olduğu herşeyin geçici olduğunu ve sonunda yok olacağını anlar. Bütün bunlar bu kişinin tümüyle aciz olduğunun, hiçbir şeyin, hatta en çok sahiplendiği şeylerin bile gerçekte kendisine ait ve kendi kontrolü dahilinde olmadığının en açık delilleridir. Biraz daha derin düşününce bu deliller çoğaltılıp çeşitlendirilebilir. Bütün bu gerçekler karşısında insanın enaniyet yapmasının ne kadar küçük düşürücü, akıl dışı ve mantıksız bir tavır olacağı ortadadır. Fakat insanların çoğu bu kadar basit gerçekleri bile düşünemeyecek ya da unutacak bir bilinçsizlik içinde yaşamaktadırlar. İşte bu sebeptendir ki, günümüzde az veya çok, enaniyet yapmayan bir kimseye rastlamak oldukça zordur.

Halbuki Allah'ın büyüklüğünü, herşeyi yoktan var ettiğini, insanlara sahip oldukları bütün imkan ve özellikleri verenin O olduğunu, dilediği anda hepsini geri alabileceğini, tüm canlıların ölümlü olduğunu, tek baki kalanın (varlığının sonu olmayan) da Allah olduğunu bilen ve sürekli bunun şuurunda olan bir insanın, kibirli ve azgın bir tavır içinde olması mümkün değildir. Ancak bunları kavrayamayan, eksikliklerini, acizliklerini ve ölümlü olduğunu unutan bir insan böyle bir şeye cüret edebilir.

Enaniyete sebep olan unsurlar çok çeşitlidir. Kimi insanın hiç önemsemediği bir konu, bir diğeri için en önemli büyüklenme nedeni olabilir. Ama genel olarak büyüklenmeye sebep olan hususlar pek çok kişide aynıdır. Bunlar kişinin sahip olduğu fiziki veya akli imkan ve vasıflardan kaynaklanır. En sık rastlanan sebepler şunlardır:

Güç ve Zenginlik

Güzellik ve Gençlik

Makam-Mevki-İtibar

Zeka-Kültür-Tahsil Durumu

Elbette ki bu özellikler kendi içlerinde de detaylandırılarak çoğaltılabilir. Kişinin ortamına ve bulunduğu çevreye göre enaniyet yapacağı başka sebepler de çıkabilir. Ancak esas olarak etrafındaki kişilerde enaniyetin kaynağını araştıran herkes, yukarıdaki özelliklerden bir veya birkaçına mutlaka rastlayacaktır.

Yukarıda sayılan bu vasıflar tek tek incelendiğinde hepsinin geçici özellikler olduğu, insanın asla sonsuza kadar bunlara sahip olamadığı görülür. Bir kişi ne kadar

güzel, ne kadar zengin, ne kadar zeki olursa olsun tüm bunlar geçicidir; belki 50 sene, belki 80 sene en fazla ise 100 sene... Dünyanın en zengin insanı da, en güzel kadını da bunun üstünde bir ömre sahip değildir. Eninde sonunda kaçmakta olduğu ölüm kendisini yakalayacak ve övündüğü tüm özellikleri yok olup gidecektir. Ayrıca unutmamak gerekir ki, hiç kimsenin yaşamı boyunca istediği herşeye sahip olabileceği, sonra da bunları hiç kaybetmeyeceği gibi bir garantisi yoktur. Kendisinde var olduğu için büyüklendiği tüm maddi ve manevi imkanları her an elinden çıkabilir. Çevremizde bunun örneklerini çok sık görürüz. Kuran'da da dünya hayatının gerçek yüzü herkesin öğüt alıp anlayabileceği şekilde anlatılmıştır:

Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, 'tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme mal ve çocuklarda bir 'çoğalma tutkusu'dur. Bir yağmur örneği gibi; onun bitirdiği ekin ekicilerin hoşuna gitmiştir, sonra kuruyuverir, bir de bakarsın ki sapsarı kesilmiş, sonra o, bir çer çöp oluvermiştir. Ahirette ise şiddetli bir azap; Allah'tan bir mağfiret ve bir hoşnutluk vardır. Dünya hayatı, aldanış olan bir metadan başka bir şey değildir. (Hadid Suresi, 20)

Aslında büyüklenme ve gurura sebep olan bu özelliklerin kişiye ait birer üstünlük olmadığını da belirtmiştik. Hepsi Allah'ın insanlara şükretmeleri için verdiği nimetlerdir. Ancak bu özellikleri verenin Allah olduğu düşünülmediğinde, kişinin enaniyeti artar ve sahip olduğu özelliklerin kendisinden kaynaklandığını zannetmeye başlar.

Şimdi enaniyete sebep olan bu özellikleri ve kişinin bir tutku haline getirdiği dünya hayatının iç yüzünü ve geçiciliğini tek tek ele alalım...

Güç ve Zenginlik

Tarih boyunca kibirli ve büyüklenen kişilere baktığımızda mutlaka güç veya mülk sahibi olduklarını görürüz. Bunlar ellerine geçen güç ve imkanlar dolayısıyla inkar ederek çevrelerindeki insanlara zulmetmişlerdir.

Oysa mal ve güçleriyle büyüklenen bu kişilerin kavrayamadıkları çok önemli bir gerçek vardır; zengin olsun, fakir olsun her insan eninde sonunda ölüp toprağın altına girecektir. Para ve mal ise kişi öldüğü anda anlamını yitirecek ve dünyada kalacaktır. Önünde kendisini bekleyen sonsuz ahiret hayatı ise devam edecektir. Dünyada kazandığı paranın ve elde ettiği servetin -eğer Allah'ın hoşnutluğunu gözeterek harcamadıysa- sonsuz hayatında bir faydasını göremeyecektir. Malından dolayı kibirlenen, kendini üstün gören bir insan, yeri geldiğinde gözle görülemeyecek kadar küçük bir virüse dahi kolaylıkla yenilebildiğini unutmuştur. En önemlisi de tek bir mikroba karşı düştüğü acizlikten, dünya kadar malı olsa dahi kurtulamamasıdır. Hatta bu kişi bir o kadar daha malı olsa da ölümden kaçamamaktadır.

Üstelik geride bıraktığı mal ve para ile dünyada itibarını devam ettireceğini düşünüyorsa da hesap günü büyük bir hayal kırıklığına uğrayacaktır. Zira ne kadar

zengin olursa olsun, ölümünden 3-5 sene sonra kendisini hatırlayan belki de sadece 1-2 kişi kalacaktır. Ayrıca istisna olarak daha fazla kişi tarafından hatırlanıyor olsa bile bunun kendisine herhangi bir faydası olmayacaktır. Zira Rabbimize karşı dünya hayatı boyunca büyüklenmesinin karşılığını alırken, kimlerin kendisini hatırladığının hiçbir önemi kalmayacaktır.

Konuyla ilgili önemli bir nokta da, büyüklenen insanların bu özellikleriyle kişilik bulmalarıdır. Oysa malın ve zenginliğin getirdiği şahsiyet gerçek şahsiyet değildir. Zira bunlar elden çıktığında veya aynı özelliklerin daha fazlasına sahip biriyle karşılaştığında bu güven ve şahsiyet birden yok olur. Kişi bunların varlığıyla kendine güven bulup şahsiyet kazanıyorsa, bunların olmadığı yahut az olduğu şartlarda da doğal olarak ezik ve güvensiz olacaktır.

Oysa, bütün varlıkların tek yaratıcısı olan Allah'a iman eden, O'na güvenip dayanan bir kişi, istediği kadar maddi kayba uğrasın şahsiyetinde hiçbir eksilme görülmez. Çünkü gücün yegane kaynağı Allah'tır. Demek ki, kişinin kendine güvenini sağlayan tek geçerli sebep iman ve imanından kaynaklanan Allah'a güvendir.

Her işinde Allah'a güvenen bir insan çok güçlü demektir. Bunun üstünde hiçbir güç yoktur. Allah dilemedikçe iman eden kişiye hiçbir zarar gelmez. Aciz ve muhtaç olan insanoğlu için Allah'ın dostluğundan daha büyük bir güç düşünülemez. Dolayısıyla mümin için maldan veya başka imkan ve özelliklerden kaynaklanan bir şahsiyet söz konusu olmaz. Bunları ancak Allah'ın nimeti ve O'nun yolunda kullanılması gereken imkanlar olarak değerlendirir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Mal ve çocuklar, dünya hayatının çekici süsüdür; sürekli olan 'salih davranışlar' ise, Rabbinin Katında sevap bakımından daha hayırlıdır, umut etmek bakımından da daha hayırlıdır. (Kehf Suresi, 46)

Yukarıdaki ayette dikkat çekildiği gibi çocuklar da enaniyetli insanlar için bir nevi mal gibidir; onları bir gösteriş unsuru ve övünç vesilesi olarak kullanırlar. Sahip oldukları çocukların her türlü özelliğinden kendilerine pay çıkarır ve onları vareden kendileriymiş gibi bir büyüklenme içerisine girerler. Çocuklarını kendilerine verilmiş bir nimet ve Allah'ın istediği şekilde yetiştirilmesi gereken bir emanet olarak değil, başkalarıyla rekabet edecekleri bir araç olarak görürler. Bu nedenle de söz konusu kişiler için çocuklarının ne yedikleri, ne giydikleri hangi okula gittikleri, araba ya da meslek sahibi olmaları gibi konular çok önemlidir.

İnsanlar arasında yaygın olan "gösteriş hastalığı" yalnız çocukları ile sınırlı değildir. Toplumun büyük kesimini oluşturan insanlar yedikleriyle, içtikleriyle, giydikleriyle, bindikleri arabayla, oturdukları evle ve içindeki eşyalarla birbirlerine gösteriş yaparlar. Burada ilginç olan, yaşamları boyunca yaptıkları herşeyin başkaları tarafından takdir edilmesinin amaç edinilmesidir. Kısacası kimse sağlığına, ihtiyacına ya da rahatına yönelik bir seçim yapmaz. Evlerinin döşenişinden, kullandıkları arabaya

hatta kıyafetlerine kadar seçtikleri herşey övünebilmeleri için birer araçtır. Çevrelerindeki insanların ne diyeceği çok önemlidir. Bu da sürekli bir hırsa ve daha fazlasını istemeye sebep olur. Peki bu hırs insanın nefsinin isteklerini tatmin etmesini sağlayabilir mi?

Allah inkarcı bir insanın içindeki hırsın bitip tükenmek bilmediğini ayetlerinde bize bildirmiştir. Kişinin inkarı ve büyüklenmesi arttıkça doyumsuzluğu da artar. Nitekim aşağıdaki ayetlerde bize inkarcı insanın içinde bulunduğu ruh hali en güzel şekilde tarif edilmektedir:

Kendisini tek olarak yarattığımı bana bırak; ki ben ona, 'alabildiğine geniş kapsamlı bir mal' verdim. Göz önünde-hazır çocuklar. Ve sayısız imkan ve fırsatları önüne serdim. Sonra, daha artırmam için tamah eder. (Müddessir Suresi, 11-15)

Ayetlerde de ifade edildiği gibi dünya hayatında nefsin istekleri hiç bitmeyeceği için insan sürekli daha fazlasını elde etmek ister. Sahip olana kadar tutkuyla ister, sahip olduktan sonra ise hemen yeni bir şeyin hırsını yapmaya başlar ve bu bütün ömrü boyunca devam eder. Kişi arzu ettiği şeyi elde ettiğinde çok mutlu olacağını düşünür, ama ilk birkaç seferden sonra bunun böyle olmadığını anlar. Buna rağmen içindeki hırsın etkisiyle yığıp biriktirmeye ya da daha iyisini ve güzelini almaya tamah eder. Örneğin, senelerce bir apartman dairesi alabilmek için çalışır. Dairesini aldıktan 1-2 sene sonra daha kaliteli bir apartman dairesi görür ve bu defa onu almak ister. Onu da aldığını kabul edelim; aradan 3-5 sene geçmeden müstakil bir eve taşınma hayalleri kurmaya başlar. Peki onu aldığında ne olur? Daha lüks döşenmiş, belki yüzme havuzu olan veya çeşitli özelliklere sahip yeni bir yer istemeye başlar...

Çevremizde bunun çeşitli örneklerini sıkça görürüz. İnsanlar ev, araba, yazlık, çocuk derken kendilerini kısır bir döngünün içinde bulurlar ve ölene dek bunlarla oyalanırlar. Elbette insanın bunları istemesi meşrudur; ama tüm yaşamını bu hırsların yönlendirmesi son derece anlamsızdır. Nitekim oyun ve oyalanma içinde kimi oyuncular pek çok isteğine kavuşurken, çok büyük çoğunluğu da arzularına ulaşamaz ve içlerindeki o hırsla ölürler.

Bu derece kuvvetli bir hırsa sahip olmak aslında çok anlamsızdır. Bu anlamsızlık yalnızca dünyanın geçici olmasından ve hayatın göz açıp kapayıncaya kadar tükenmesinden dolayı değildir. Şunu da düşünebilmek gerekir: Dünyanın en zengin kişilerinin hayatlarına baktığımızda görürüz ki onlarca odadan oluşan malikanelere sahip olsalar dahi, aynı anda bütün odaları kullanamayacakları için yaşadıkları an içinde evlerinin en fazla bir odasında oturabilirler. Gardrop dolusu kıyafetleri de olsa aynı anda sadece tek bir kıyafeti giyebilirler. Ayrıca saat başı kıyafet değiştirseler, çok kısa bir süre sonra bunlardan da sıkılmaya başlarlar. Allah'ın yarattığı binlerce çeşit yiyeceğe sahip olabilseler bile, en fazla 2-3 tabak yemek yiyebilirler; daha fazlasını

yemeye kalksalar bu onlar için bir işkence haline dönüşür... Açıkça anlaşılıyor ki insanların davranışlarının çoğu, boş bir hırstan kaynaklanmaktadır. Oysa gören bir gözle bakıldığında bunlar ne hırsı yapılacak, ne de sahip olunduğu için gururlanılacak şeylerdir; aksine her biri geçici dünya hayatının aldatıcı birer metaıdır. İnsanların göz ardı ettikleri bu gerçek Kuran'da şöyle ifade edilmiştir:

Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara ve ekinlere duyulan tutkulu şehvet insanlara 'süslü ve çekici' kılındı. Bunlar, dünya hayatının metaıdır. Asıl varılacak güzel yer Allah Katında olandır. (Al-i İmran Suresi, 14)

Göz önünde bulundurulması gereken önemli bir gerçek daha vardır ki; o da kişinin sahip olduğu herşeyin yalnızca Allah'ın dilemesiyle olduğudur. Allah kimi insanı doğuştan varlıklı kılar, kimi insanı ise ömrü boyunca fakirlikle imtihan eder. Ancak kişinin Allah'ın verdiği nimetlerden ötürü büyüklenmesi akılsızlıktır. Zira Allah insanlar arasında dilediğine daha fazla, dilediğine de daha az imkan ve rızık verebilir. Her iki durum da imtihan için; dünya hayatında kimin daha iyi ve güzel davranışlarda bulunacağını sınamak içindir. Bu da bir ayette şöyle ifade edilir:

Allah rızkı dilediğine genişletir-yayar ve daraltır da. Onlar ise dünya hayatına sevindiler. Oysaki dünya hayatı, ahirette(ki sınırsız mutluluk yanında geçici) bir meta'dan başkası değildir. (Rad Suresi, 26)

Bu durumda, kısalığı göz açıp kapama süresi kadar olan dünya hayatında bu tuzağa düşmemek ve malı Allah'a karşı büyüklenme vesilesi olarak değil, şükretmek için kullanmak gerekmektedir. Zira kıyamet günü, malların da çocukların da yok olup gideceği zorlu bir gündür. Herşeyin darmadağın olacağı o din günü, hem bunlardan hiçbir eser kalmayacak, hem de Allah'a karşı işlenen her suçun hesabı verilecektir.

Kitabın ilerleyen bölümlerinde malları yüzünden büyüklenen ve bu yönleriyle Kuran'da zikredilen kişilerin hayatlarından detaylı örnekler vereceğiz.

Güzellik ve Gençlik

Güzellik de insanın kibirlenmesine yol açan sebeplerden biridir. Pek çok insan dünya hayatının bu geçici ve çabuk bozulan süsüne aldanır. Oysa güzellik herşeyden önce kişinin kendi çabası ile elde edemediği, ancak Allah'ın kendisine verdiği ve her an alınması da çok kolay olan bir vasıftır.

Herkes bilir ki, güzelliğin kaybedilmesi çok kolaydır. Halk arasındaki tabirle bunun için "bir kıvılcım yeter". Yüzde meydana gelebilecek bir yara, yanık ya da vücuttaki bir organın kaybı güzelliğin bozulması için kafidir. Bu da toplum içinde çok sık rastladığımız bir durumdur; öyle ki hiç kimse bu tehlikeyi kendinden uzak göremez.

Bu tehlikelerin hiçbiri insanın başına gelmese bile güzelliğin, kendisinden kaçamayacağı acımasız bir düşmanı vardır: Yaşlılık. Dünyanın en güzel insanı dahi gün geçtikçe yaşlanır ve bir süre sonra eski güzelliğinden eser kalmaz. Toplum tarafından tanınan ünlü kişiler bu konuda büyük bir ibret teşkil ederler. Bunlar, bir dönem için halk tarafından oldukça beğenilen, hayran olunan, herkesin özendiği ve yerlerinde olmak için can attığı insanlardır. Ancak zaman içerisinde onlar da Allah'ın dilemesiyle yaşlanır ve buna engel olamazlar. Sahip oldukları tüm servet ve imkanları kendilerini gençleştirmeye harcasalar dahi bu çabaları, kaçınılmaz sonu -en iyi ihtimalle- 3-5 sene ertelemekten başka bir işe yaramaz.

Güzellikten ve gençlikten kaynaklanan enaniyetin insana bir fayda sağlamayacağını anlamak için verilen bu örnekler dikkat çekicidir. Ancak çok güzel bir insanın ölümden sonraki ilk on günde alacağı hali düşünmek de faydalı olacaktır.

İnsan bedeni toprağın altına konulduktan sonra hızlı bir parçalanma sürecine girer. Mikroplar faaliyete geçer, karında toplanan gazlar cesedi şişirir ve bedeni tanınmaz hale getirir. Gazın diyaframa yaptığı basınçtan dolayı ağızdan ve burundan kanlı köpükler gelmeye başlar. Hem dışta, hem iç organlarda çürüme başlar ve etrafa tahammül edilemeyecek derecede pis kokular yayılır. Beyin tamamen çürür. Kemikler bağlantılarından ayrılır ve iskelet dağılmaya başlar. Sadece kemikler kalıncaya kadar bu hal devam eder.

Her ne kadar düşünmek istenmese de, bu anlatılanlar kaçınılmaz olarak her insanın başına gelecek şeylerdir. Kişi eğer güzelliğin kendisine ait olduğunu sanıyorsa, arta kalan bu çürümüş bedeni de sahiplenmelidir. Ancak dünyanın en güzel insanı dahi bundan şiddetle kaçınacaktır. Çünkü bu çürümüş bedenle insanlara gösteriş yapamayacağı, Rabbimize karşı büyüklenemeyeceği açıktır.

Buraya kadar enaniyeti hep gurur ve büyüklenme olarak aldık. Enaniyetin ortaya çıktığı bir başka yön de ezikliktir. Örneğin bazı kişiler iddialı bir güzelliğe sahip olamadıklarından dolayı ezikliğe kapılırlar. Kişi bedenini sahiplenir, güzelliğin kendisinden kaynaklandığını zanneder ve kendisine verilmemiş bu özelliği bir eksiklik, bir kusur olarak görür. Oysa ki doğru olan tavır inananların davranışlarıdır. Müminler Allah'ın verdiğine razı olurlar ve fiziki özelliklerini ne ezıklik ne de enaniyet konusu yaparlar. Bedenlerinin sahibinin Allah olduğunu bilirler, bununla denendiklerinin de farkındadırlar. Önemli olan insanın ruhudur, Allah'a olan samimi yakınlığıdır.

Güzelliği Allah'ın verdiğini bilerek O'na şükretmek ve tevazulu olmak Müslüman ahlakıdır. Kaldı ki sahip oldukları ile şımarmayan, böbürlenmeyen ve herşeyin sahibinin Allah olduğunun farkında olan bir kişiye Allah, Kendi Katından bir heybet, sevimlilik ve nur verebilir. Böylece üzerinde, fiziki anlamda güzel sayılan pek çok insandan çok daha etkileyici bir hal oluşturabilir.

Makam, Mevki, İtibar

Yeryüzünde böbürlenerek yürüme; çünkü sen ne yeri yarabilirsin, ne dağlara boyca ulaşabilirsin. (İsra Suresi, 37)

Mevki sahibi olmak ve bunun getirdiği itibar, dünya hayatının tuzaklarından biridir. Bundan dolayı insanın kendisini üstün görmesi ve kibirlenmesi de son derece boş ve anlamsızdır. Çünkü tarih, mevki sahibi olup yükselen ve çok büyük bir güce sahip iken bir anda bunların hepsini kaybeden insanların örnekleri ile doludur. Herkes kendi çevresinde bu tür örneklere şahit olmuştur. Bu örnekleri gördükleri halde mevkiden, makamdan ya da meslekten dolayı kibirlenenler farkına varamadıkları bir akılsızlık içindedirler. Çünkü makam veya itibar dünyada kazanılan, dünyada kalacak olan ve üstelik de sadece belirli insanlar tarafından takdir gören özelliklerdir. Örneğin, zengin bir adama ancak yanında çalıştırdığı kişiler itibar eder. Ya da bir devlet adamı ancak ülkesindeki insanlar tarafından takdir görür. Eğer ünlü bir sanatçı ise ancak eğlendirebildiği kişileri hoşnut edebilir. Tek bir kişinin tüm dünyadaki insanlar tarafından takdir gördüğünü düşünsek bile yine durum değişmez. Sonuçta takdir görebildiği kişiler sıradan insanlardır ve bu durum kısa süreli ve sonludur.

Dünya üzerinde asla değişmeyen tek gerçek ise şudur: İster mevki sahibi olsun, ister sıradan biri, ister kral olsun ister çoban; öldükten sonra aynı toprağın altına gireceklerdir. Kazandıkları hiçbir şeyin onlara faydası olmayacaktır. Herkes mezarda kemikleri ile kalacaktır. Böyle bir ortamda kimsenin mevkisine, mesleğine, gücüne veya güzelliğine bakılmayacak, sadece dünyada Allah'ın istediği şekilde yaşayıp yaşamadığından sorulacaktır. Herkesin sonsuz yaşamındaki konumu da, dünyadaki tavırlarına, Rabbimize gönülden boyun eğici olup olmadığına göre belirlenecektir. Kuran'da bu kişilerden ve bu kişilerin ahiretteki durumlarından şöyle bahsedilmiştir:

Dinlerini bir oyun ve eğlence edinenleri ve dünya hayatı kendilerini mağrur kılanları bırak. Onunla hatırlat ki, bir nefis kendi kazandıkları ile helake düşmesin; (böylesinin) Allah'tan başka ne bir velisi, ne bir şefaatçisi vardır; her türlü fidyeyi verse de kabul olunmaz. İşte onlar kazandıkları dolayısıyla helake uğrayanlardır; küfre saptıklarından dolayı onlar için çılgınca kaynar sular ve acıklı bir azap vardır. (En'am Suresi, 70)

Ayrıca mevkiden, makamdan dolayı böbürlenen ve bunları diğer insanlara karşı üstünlük konusu olarak gören kişiler bunun acısını en çok kendileri çekerler. Zira bu mantıkla bakıldığında herkesten daha üst, daha iyi mevkide olan biri mutlaka vardır. Sahip olduklarıyla övünen bu kişiler, kendilerinden makam olarak daha üstün olanların yanında ezilirler. Bu da utanç verici bir tavırdır.

Konunun diğer bir yönü de, bu kibirli karakterin sahibine dünyada da hiçbir şey kazandırmadığıdır. Böyle kişiler her ne kadar çevreleri tarafından yüceltilseler de, gerçekte sevilmeyen, beraber olunmak istenmeyen insanlardır. Tevazu gösteren

insanlar ise, önemli olanın ruh, akıl ve ahlak olduğunun farkındadırlar. Bu tür özelliklerini gündeme bile getirmezler. Tevazularından dolayı da insanların gözünde büyürler, daha çok sevilir ve sayılırlar.

Zeka, Kültür, Tahsil Durumu

Enaniyetin belli başlı sebeplerinden olan para, güzellik ve mevkinin dışında insanların gözlerinde büyüttükleri, önem verip gurur meselesi yaptıkları başka birçok konu vardır. Örneğin mezun olunan veya devam edilen okulun adı ve vasıfları çok önemli bir itibar konusudur. Özellikle paralı veya sınavla girilen bir okulsa kişiler bunu sık sık gündeme getirip kendi aralarında bir övünme konusu yaparlar. Ancak diğer konular gibi bu konu da, Allah'ın kendileri için belirlediği kaderleri doğrultusunda gelişmektedir. Bundan dolayı gurura kapılmak, gerçekte haksız yere büyüklenmek olur. Dahası hiç kimse ahirette, okuduğu okuldan, ne kadar kültürlü olduğundan, zeka seviyesinden sorulmayacaktır. (Elbette insanların bu konuda kendini geliştirmesi önemlidir, ama bunu yaparken kendini yüceltmek yanlıştır.) İnsanlar Rabbimizin karşısına çıktıklarında yalnızca O'na karşı olan samimiyetleri, içlerinde taşıdıkları takvaları, gösterdikleri tevazu ve uyguladıkları ibadetlerinden sorulacaklardır.

Ancak dünya hayatının geçici değerlerini kazanmayı kendilerine amaç edinen bu insanlar, sahip oldukları küçük büyük her özellikle kibirlenebilmektedirler. Özellikle kültür yani bilgi sahibi olmak, kendince çok önemli bilgiler edinmek enaniyetli kişilerin büyüklenme sebeplerindendir. Bu noktada yine yüzeysel düşünme özellikleri ortaya çıkmaktadır. Zira bir kişi dünyanın en bilgili biyoloji profesörü veya gelmiş geçmiş insanlar arasında fizik üzerine en isabetli teorileri geliştirmiş olanı olabilir. Fakat göz ardı etmemesi gereken bir konu vardır; tüm bilgilerini kullansa dahi tek bir fizik kanununu değiştiremez veya tek bir hücreyi meydana getiremez.

Şu ana kadar sayılan belli başlı maddeler dışında, küçük küçük özelliklerin "havasına girip" bunlarla büyüklüğe kapılan ve üstünlük iddiasında bulunan insanlar da vardır. Örneğin saçlarının güzelliği, boyunun uzunluğu, arabası, kıyafeti, bilgisayardan iyi anlıyor olması, güzel bir sese sahip olması, mevki sahibi dostlarının bulunması gibi basit konular birçok insan için büyüklenme sebebi olabilmektedir. Ancak bu tavırlarının ne derece basit ve anlamsız olduğu elbette akıl sahibi insanlar tarafından anlaşılır.

Akıl sahibi kişiler olarak hayatlarını tevazu üzerine kuran peygamberler ve müminler, bizlere en güzel örnekleri oluşturmaktadırlar. Örneğin Hz. Süleyman çok zengin ve güçlüydü ama bu imkanlarını sadece Allah'ın rızasını kazanabilmek için kullanmıştı. Aynı şekilde Zülkarneyn de kavimler üzerindeki hakimiyetini Allah'ın dinine hizmet etmek için bir araç olarak görmüştü. Hz. Davud ise bulunduğu makamda Allah'ın rızasına uygun davranmaya ve adaletli olmaya çok titizlik göstermişti.

Bu üstün insanların yanı sıra Peygamberimiz (sav)'in yanında bulunan sahabelerin hayatları da Müslümanlar için iyi bir model teşkil eder. Birçoğu kavmin önde gelen varlıklı ve kültürlü ailelerin bireyleri oldukları halde, Allah'ın hükümlerini yaşamak

makam, mal, çevre arasında bir seçim yapma durumunda kaldıklarında, hepsi hiç düşünmeden Allah'ı ve Resulünü seçmişlerdi. Çünkü onlar dünya hayatının önemli olmadığını, asıl olanın ahiret hayatı olduğunu biliyorlardı. Allah'ı hoşnut ve razı etmek kasdıyla Peygamberimiz (sav)'in safında yer aldılar, gerektiğinde hicret ettiler, mallarını-servetlerini geride bıraktılar, mevkilerini-itibarlarını önemsemediler, bütün hayatlarını dine hizmet etmeye adadılar.

Allah'ın hoşnut olduğu model bellidir. Mal, para, güzellik, zeka, itibar, gençlik v.b. gibi özelliklere sahip olan kişiler, bunları kendilerine Allah'ın verdiğini ve onları bunlarla imtihan ettiğini bilmelidirler. Ahirette de hepsinden tek tek hesaba çekileceklerdir. Bunu kavrayamayarak Allah'a karşı büyüklenen kişilerin ruh hallerinden bahseden ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

O, hiç kimsenin kendisine asla güç yetiremeyeceğini mi sanıyor? O: 'Yığınla mal tüketip-yok ettim' diyor. Kendisini hiç kimsenin görmediğini mi sanıyor? (Beled Suresi, 5-7)

Bu konuyu okurken yapılacak en iyi şey insanın tüm bu anlatılanları kendi üzerine alarak düşünmesidir. Çünkü nefis büyüklenmeye çok eğilimlidir, kendine büyüklenecek bir konu bulmakta zorlanmaz. Nefis için zeka, kültür, meslek, ev, araba, alınan eğitim, fiziksel güzellikler veya bunlar gibi enaniyeti yapılabilecek çok fazla konu vardır. Bunların her biri kendi içlerinde daha da detaylandırılabilir. Önemli olan, Allah'ın "dünya hayatının geçici süsü" olarak tanıttığı bu detayların hiçbirine kapılmamaktır. Enaniyetli bir karakterin, insanı hem dünyada, hem de ahirette küçük düşüreceği unutulmaması gereken en önemli noktalardan biridir.

ENANİYETİN RUHA ETKİLERİ

Enaniyetli insanlar hem hırslı olmaları, hem de prestij peşinde koşmalarıyla dikkat çekerler. Bulundukları ortamda her zaman en seçkin, en farklı, en güçlü, en üstün, en dikkat çeken kişi olmak isterler. Enaniyet yaptıkları özelliklerine, örneğin güzelliklerine, mallarına, mülklerine, zekalarına veya mevkilerine çok güvenirler. Üstelik ellerindekileri sonsuza kadar kaybetmeyeceklerini zannederler. Kendi akıllarından ve bozuk mantık örgülerinden şüphe dahi etmezler. Birçok insan onlardaki bu büyük eksikliği fark ettiği halde, kendileri bunu göremeyerek mükemmel olduklarını zannederler. İşte bu kibirli insanlar, aslında içinde bulundukları kavrayış eksikliğinden dolayı farkına dahi varamadıkları bir acizlik içindedirler. Allah bu kişilerin akli eksikliklerini Kuran'da şöyle tarif etmiştir:

Onlardan seni dinleyecekler vardır. Ama hiç duymayan -sağırlara- üstelik hiç akılları ermiyorsa sen mi duyuracaksın? Ve sana bakacak olanlar vardır. Ama kör olanları -üstelik basiretleri de yoksa- sen mi doğru yola ulaştıracaksın? (Yunus Suresi, 42-43)

Hepsinin enaniyet yaptığı konu sahip oldukları özelliklere göre değişiklik gösterse de, enaniyetli kişilerin yaşadıkları ruh halinin bazı ortak noktaları vardır. Bu noktalar kendi içlerinde çok detaylandırılabilir ancak burada birkaç ana başlık altında toplamak daha faydalı olacaktır.

Hasta ve Bozuk Bir Ruh Haline Sahiptirler

Normal bir insanın açık, dışa dönük, samimi ve ferah bir hali varken, bu kişilerde karanlık ve bozuk bir ruh hali vardır. Bir gurur ve aldanma içinde olan bu kişilerin iç dünyası, stresli, korkularla kaplı, ince hesapların yapıldığı, kafanın küçük küçük içten pazarlıklarla dolu olduğu, zifiri karanlık bir dünyadır. Böyle bir hal kişiyi yıpratır ve yaşlandırır; ruh sağlığını da fazlasıyla bozar.

Ruhi açıdan diğer insanlardan zayıf olan bu kişiler, soğuk olurlar. Onlardan güzel bir mimik, sevgi alameti, takdir görmek veya teşvik edici bir söz duymak neredeyse mümkün değildir. Bulundukları ortamda gülmek, eğlenmek çok zordur. Özellikle erkeklerde ani saldırganlıklar, parlamalar çok yaygındır. Kadınlarda ise enaniyet, huzursuz ve gergin bir yapı ile kendini gösterir. Bundan dolayı bulundukları ortamda hava sürekli gergindir, en ufak bir konuyu bahane ederek problem çıkartabilirler.

En Büyük Korkuları Hata Yapmaktır

Büyüklük gururu içinde olan kişilerin bütün hareketleri ve düşünceleri, insanların gözünde değer kazanıp üstün olmaya göre ayarlıdır. Bu yüzden de hata yapmaktan çok

korkarlar. Zira hata yapınca küçük düşeceklerini, insanların gözünde değer kaybedeceklerini düşünürler. Kendilerinden garip bir şekilde emindirler ama eminliklerinin yanında sürekli olarak hatalı bir tavırda bulunma ihtimalinin endişesini yaşarlar. Kendilerini her türlü hatadan soyutlamaya çalışırlar; hiçbir hatayı kendilerine yakıştırmaz ve kabul etmezler. Asla hata yapmayacaklarını düşünürler. Sürekli olarak her konuda kendilerini temize çıkarmaya çalışırlar. Bir ayette bu tür kimselerden şöyle bahsedilir:

Kendilerini (övgüyle) temize çıkaranları görmedin mi? Hayır; Allah, dilediğini temizleyip yüceltir. Onlar, 'bir hurma çekirdeğindeki iplikçik kadar' bile haksızlığa uğratılmazlar. (Nisa Suresi, 49)

Öte yandan bu kişilerle aynı ortamı paylaşan diğer insanlar da, onların yanında hata yapmaktan çekinirler. Çünkü başkalarının hatalarını çok büyütür ve sık sık dile getirirler. Hata yapan kişilere karşı acımasız, alaycı ve küçümseyen bir tavır gösterirler. Çünkü diğer insanların hataları dışa vurulup, gündeme geldikçe kendi hatasızlıkları ortaya çıkacaktır. Bu tutumlarından dolayı da, kimse yanlarında rahat edemez; herkes onlarla beraber olmaktan huzursuzluk duyar. Bu tip kişiler etraflarında sürekli negatif bir hava oluştururlar.

Enaniyetli insanlar bahsedilen nedenlerden ötürü hiçbir zaman samimiyeti tadamazlar. İnsanlara karşı hep uzak ve içten pazarlıklı davrandıkları için böyle bir zevkten mahrum kalırlar. Dolayısıyla hem kendileri kimseye samimiyet gösteremezler, hem de başkaları onlara samimi davranamaz. Çünkü her an samimi hareketleriyle, hatalarıyla, doğal eksiklikleriyle veya zevk ve eğlenceleri ile alay konusu olmaktan korkarlar. İşte bu kötü ahlakları, ellerindeki gücü veya serveti kaybettikleri anda yalnız kalmalarına sebep olur. Ancak unutmamak gerekir ki, kendilerini en kudretli zannettikleri zamanlarda bile, Kuran ahlakından uzak karakterleri sebebiyle manevi yönden yalnızdırlar.

Eleştiriye Tahammül Edemezler

Eleştirilmek, kibirli ve gururlu insanların hiç hoşlanmadıkları bir durumdur. Kendilerine eleştiri yapıldığında ya da hataları söylendiğinde el ve yüz kaslarının gerildiği, mimiklerinin donuklaştığı görülür. Prestijlerini kaybetme endişesiyle sanki "dünya başlarına yıkılmış" gibi olurlar. Kendileri başkalarının hatalarını alaycı ve kibirli bir gözle değerlendirdiklerinden, başkalarının da kendilerine alaycı bakacağını, küçümseyeceğini düşünürler. Bir konuda eleştiri yapıldığında veya öğüt verildiğinde herkesin önünde küçük düştüklerine inanırlar. Böyle bir ruh hali yalnız manevi olarak değil, fiziksel olarak da etkilenmelerine sebep olur. Mimiklerinin doğallığı bozulur, ses tonlarında ani iniş çıkışlara rastlanır, doğal hallerinde bulunmayan "tikler" ortaya çıkar. Böylelikle maddi ve manevi yönden şiddetli bir sıkıntı ve kasılma hali yaşarlar. Bu hal içerisinde rahatlığı, huzuru bir türlü yakalayamazlar.

Herşeyden önce "en güzel", "en akıllı", "en kaliteli" olma gibi bir iddia ile yola çıkmışlardır. Bu da onları sürekli olarak sıkan, baskı altına alan bir konudur. Kendilerini bu derece üstün ve kusursuz gördükleri (daha doğrusu göstermeye çalıştıkları) için doğal olarak en ufak bir hatırlatma onları öfkeye kaptırabilir. Ancak, bu insanların unuttukları önemli bir nokta vardır: Kendilerini insanlara karşı hatasız, mükemmel göstermeye çalışabilirler. Bunda kimi zaman başarılı da olabilirler; etraflarındaki pek çok kişi onların gerçek manada kusursuz insanlar olduklarını düşünebilir. Ama ahiret günü yaptıkları tüm hatalar (küçük-büyük ayırt edilmeksizin) tek tek karşılarına çıkacaktır. Çünkü "... onlar, Allah'ın gizli tuttuklarını da, açığa vurduklarını da bildiğini bilmiyorlar mı?" (Bakara Suresi, 77) ayetinde ifade edildiği gibi, nefislerine ilişkin her detayı üstün kudret sahibi Allah bilmektedir. Onlar ise, insanları aldatmaya çalışırlarken son derece akılsız duruma düşmüş, Rabbimizi ve hesap gününü unutarak yalnız kendilerini aldatmışlardır.

En Çok Hoşlandıkları Konu Övülmektir

Enaniyetli bir insanın ruh hali, bakışlarından ve konuşma tarzından rahatlıkla anlaşılabilir. Bu tip kişiler ya kendilerini alenen çok överler ya da övülmelerini sağlayacak ortamlar oluştururlar. Öte yandan, diğer insanlara karşı -onların sahip olduğu üstün özelliklerden dolayı- içlerinde bir öfke vardır. Bu da bakışlarından belli olur. Bu tip insanların üzerine enaniyetin getirdiği bir ağırlık çökmüştür. Genelde her ortamda ve her konuda kendilerini sıkarak, özellikle diğer insanlardan "ağır" davranmaya, farklı olmaya çalışırlar. Tek hoşlandıkları şey kendilerini övmek, övülmek ve ön plana çıkmaktır.

Enaniyet Sevmeyi ve Sevilmeyi Engeller

Bu tip insanlar en çok kendilerini severler, bu nedenle de gerçek sevgiyi asla yaşayamazlar. En fazla, belli bir noktaya kadar sevginin taklidini yapabilirler. Başkalarına sevgi göstermek çok ağırlarına gider; hep sevilen, ilgilenilen olmak isterler. Sevmeyi veya sevgi göstermeyi bir nevi zayıflık olarak görürler.

İçlerindeki kibirden dolayı sevme yetenekleri gelişmemiştir. Çünkü bir insanı sevebilmek için o kişideki güzel yönleri görebilmek gerekir. Ancak kibirli insanlar bunları görmek istemezler. Zira onların gözünde hep en üstün olan kişi kendileridir. Bu nedenle başkalarının sahip olduğu güzelliği, zekayı, aklı, ahlakı veya malı kıskanırlar. Onların sahip oldukları şeylere hased gözüyle bakarlar. Bu hased bazen öyle bir noktaya gelir ki, o kişilerin bütün güzel özelliklerini yitirmelerini bile isteyebilirler.

Sevgi duyamamalarının bir başka nedeni de, karşı tarafın sahip olduğu güzellikleri fark edememeleridir. Üstelik bunları fark etmiş olsalar bile ifade etmekten özellikle kaçınırlar. Eğer bulundukları ortamda kendilerinden daha iyi özelliklere sahip bir kişi varsa, hemen oradan uzaklaşmak isterler. Kıskançlıklarından dolayı diğer insanlarla sürekli bir geçimsizlik ve anlaşmazlık içindedirler.

Bu şekilde davranışlar sergileyen enaniyetli kişiler, aslında çok büyük bir kayıp içerisindedirler. Allah'ın insanlara verdiği önemli bir nimet olan sevgiyi böylelikle ellerinden kaçırmakta ve gerçek sevgiyi hayatları boyunca hiçbir şekilde yaşayamamaktadırlar. Bu tip insanlar sevmeyi beceremedikleri gibi, zeki ve güzel olsalar bile kimse tarafından gerçek anlamda sevilmezler. Çıkar ilişkileri nedeniyle yanlarında birtakım insanlar bulunabilir. Çoğunluk ise, böyle insanları aralarına almak dahi istemez. Onların karakterlerinde ve havalarında bir iticilik hakimdir. Elbette sevecenlik, yakınlık, samimiyet ve tevazu olmayınca, sahip olduğu imkanlar ne olursa olsun, herkesin bu kişilerden kaçması doğaldır.

Hiçbir Şeyden Zevk Alamazlar

Kibirli insan eğlenmeyi de bilmez. Herkesin hoşuna giden, neşelenmesine sebep olan olaylar, mekanlar onun için aynı şeyi ifade etmez. Onlar bu ortamlarda başkalarının açıklarını ararken bir yandan da kendi mükemmelliklerini (!) sergilemeye çalışırlar. "Ağır" ve farklı görünmeyi üstünlük, eğlenmeyi basitlik olarak değerlendirirler.

Ama sonuçta bu ahlaklarının karşılığını alarak eğlenmek, neşelenmek gibi bir nimeti tadamazlar ve hep kendi karanlık dünyalarında yaşarlar. Ne ilginçtir ki, içinde bulundukları sıkıntılı halin sebebini bir türlü anlayamamaktadırlar. Çünkü kendi kıstaslarına göre pek çok üstünlüğe sahiptirler. Ama bir türlü içlerindeki sıkıntıdan, neşesizlikten kurtulamamaktadırlar. İşte bu da Allah'a karşı büyüklenen insanların anlayışlarının kapalı olduğunun delillerinden biridir. Zira onların kalplerine bu sıkıntıyı veren, O'na karşı olan acizliklerini unutarak büyük bir aldanış içine girdikleri Rabbimizdir.

Kuran'da, "Ona: 'Allah'tan kork' denildiğinde, büyüklük gururu onu günaha sürükler, kuşatır..." (Bakara Suresi, 206) ayetinde enaniyetli kişilerin nasıl bir büyüklenme içinde oldukları anlatılmıştır. Allah bu "büyüklük gururuna" ve Kendisini "unutmalarına" karşılık olarak bu kişilere sıkıntılı bir ruh hali ve pislik vermiştir. Bu gerçek bir ayette şöyle haber verilmektedir:

Allah, kimi hidayete erdirmek isterse, onun göğsünü İslam'a açar; kimi saptırmak isterse, onun göğsünü, sanki göğe yükseliyormuş gibi dar ve sıkıntılı kılar. Allah, iman etmeyenlerin üstüne işte böyle pislik çökertir. (Enam Suresi, 125)

Elbette tüm bunlar bu kişilere dünya hayatında verilen belalardır. Bu kişilerin ahirette görecekleri karşılık ise çok daha büyük olacaktır.

ENANİYETİN İNSAN BEDENİ ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ

Enaniyet, kişinin sürekli olarak dış dünyaya karşı temkinli davranmasına sebep olduğundan insanda bir müddet sonra yoğun bir stres meydana getirir. Hata yapma, eleştiri alma, küçük düşme, prestij kaybetme, ön plana çıkma, üstün olma, enaniyetini yaptığı şeyleri kaybetme gibi kaygılar kişiyi çok yorar, sürekli dikkatli olmasını gerektirir. Bu da stresin meydana gelmesi için ideal bir ortam oluşturur. Dolayısıyla enaniyetli bir insanın yüz ifadesi ve hali, tevazulu, tevekküllü bir insanınkinden çok farklıdır.

Stres içinde geçirdikleri hayatlarıyla enaniyetli kişiler, çevreye verdikleri zarardan çok daha fazlasını kendi bedenlerine verirler. Ama çoğunlukla bu durumun farkına varamazlar. Dışarıya karşı hep en iyi ve en üstün görünmek istedikleri için, kafalarında büyük bir baskı vardır. Bunun belirtilerini tüm vücutlarında görmek mümkün olur.

Ruhlarındaki huzursuzluk, bedenlerinde çeşitli etkilerle ortaya çıkar. Örneğin saçları zor uzar, mat ve cansız olur. Ciltleri parlaklığını yitirmiştir, kuru ve yaşlanmaya müsaittir. Yaşlılık etkileri çok fazla görülür. Ani kırışmalar olabilir. Ağızda kuruluk olur. Fiziki anlamda gösterişli bir insan bile olsalar, dikkatli bakıldığında bedenlerinde bir iticilik göze çarpar. Gözlerinin canlılığı gitmiştir, bakışları donuk olur. Yüz kaslarının kasıldığı, doğal olmadığı çok rahat anlaşılır. Enaniyetin etkisiyle kadınların ciltlerinde anlaşılmayan bir şekilde erkeksileşme görülür; ciltleri kalınlaşır, tüylenir, damarları çıkar, ellerindeki kemikler belirginleşir. Yine ciltlerinde genel bir sararma hakim olur.

Enaniyetli insan fiziki anlamda güzel ve gösterişli olsa bile, kibirden ve akıl eksikliğinden kaynaklanan bedeni bir "kavrukluk" hemen göze çarpar. Ancak bunun yanında samimi ve tevazulu bir mümin, orta bir güzellikte bile olsa imanın etkisiyle göze çok hoş ve heybetli gelir.

Diğer yandan enaniyetli kişide konuşma bozukluğu dikkati çeker. Rahat, akıcı ve samimi konuşamaz. Bu tür insanlar akıllarını beğendikleri için, mantık örgüleri çok bozuk olur. Samimi ya da hikmetli konuşmak yerine, kusurlarını örtecek şekilde süslü ve güzel konuşma yapma, hatalarının ortaya çıkmasını engelleme ya da insanların hoşnutluğunu kazanma amacıyla konuşurlar. Bu yüzden de kurdukları her cümle hem akılsızca olur, hem de dürüst olmadıkları rahatça anlaşılır. Özellikle de nefisleri köşeye sıkıştığı zaman, yani hataları ortaya çıktığında veya hoşlanmadıkları bir hatırlatma yapıldığında bu sayılan özellikler çok daha yoğun olarak kendini gösterir.

Enaniyetin kişinin fizik görünümüne yaptığı bu etkiler, iç organlarında da hasara yol açar. Kibirden kaynaklanan yoğun stres, tıpkı içki, sigara gibi etkisini yavaş yavaş gösterir ve sonunda önemli problemlere yol açar. Stresin birçok hastalığa sebep olduğu, uzmanlar tarafından da hemfikir olunan bir gerçektir. En çok görülen sonucu,

mide ağrıları, gastrid, sindirim bozuklukları şeklindedir. Diğer iç organlarda da bu ve benzeri birçok hasar meydana gelir.

Unutmamak gerekir ki sayılan tüm bu etkiler ancak dikkatli gözle değerlendirilirse görülebilir. Bu özelliklerin meydana geldiği kişilere sorulsa onlar bu belirtileri reddedebilir ya da başka açıklamalar da getirebilirler. Ama kibirli bir kişi ile Allah'a teslimiyetli bir mümin kıyaslandığında, aralarındaki bu fiziksel ve ruhsal farklılık hemen göze çarpar. Özellikle yaş ilerledikçe bu fark inkar edilemez hale gelir. Enaniyetli insan bu şekilde en büyük zararı kendine vermiş olur. Oysa müminler Allah'a teslim olmanın ve kadere inanmanın getirdiği ruh hali ile son derece neşeli, rahat ve huzurlu bir hayat sürerler. Doğal yaşlanma belirtileri elbette onlarda da görülür. Ama bu belirtiler enaniyetin getirdiği stresin ve karanlık ruh halinin etkisiyle meydana gelen çöküntüden çok farklıdır. Böylece müminler hem dünyada rahat ve kazanç içinde olurlar, hem de ahirette güzel bir hayat yaşarlar.

GİZLİ ENANİYET

Enaniyetin, yani kendini üstün görmenin bir başka türü de gizli enaniyettir. Gizli enaniyete sahip kişiler, tavır olarak klasik enaniyetlilerden farklıdırlar. Aralarındaki en büyük fark, enaniyetli kişinin dışarıdan çok rahat fark edilebiliyor olması, fakat gizli enaniyete sahip olanların zaman zaman dışarıdan anlaşılmasının mümkün olmamasıdır.

Enaniyetli kişiler enaniyetlerini dışarı vurmaktan, açık açık büyüklenmekten çekinmezler. Ancak diğerleri enaniyetlerini gizlerler. Şeytani bir zekaya sahip olan bu kişiler, enaniyetlerinin anlaşılmaması için büyük çaba harcarlar. Burada elbette ki akla şöyle bir soru gelebilir: Bu kişiler enaniyetlerini neden gizlerler? Bunun için neden yoğun bir enerji harcarlar?

Bunun nedenleri çeşitlidir. Klasik enaniyetlilerden farklı olarak daha zeki olan bu kişiler, aslında neyin doğru, neyin yanlış olduğunun farkındadırlar. Bu nedenle de, enaniyetli bir tavrın diğer kişilerde olumsuz bir etki uyandıracağını, doğal bir öfkeye sebep olacağını bilirler. İnsanların rızasına da son derece önem verdikleri için, onların beğenisini kaybetmemek amacıyla enaniyetlerini gizleme yoluna giderler. Mütevazi olmanın bir meziyet olduğunu bildikleri için, öyle görünmeye çalışırlar.

Bu kişiler gizli gizli "en akıllı", "en haklı" olanın kendileri oldukları kanaatindedirler. Kendi gözlerinde kendilerini neredeyse ilahlaştırmışlardır. Bu durumda herhangi bir eksikliği ya da hatayı gururlarına yediremezler. Dolayısıyla dışarıya, yani diğer insanlara karşı hiçbir "açık" vermemeye gayret ederler. Bu nedenle de, kendilerinin enaniyetli bilinmelerini hiç istemez, bu özelliklerinin bilinmesinden büyük bir utanç duyarlar. Yalnızca Allah'tan korkmaları, O'ndan sakınmaları gerekirken, insanların rızalarını kaybetmekten korkarlar.

Bu kişilerin en hoşlandıkları şeylerden biri de, insanlarla içten içe, gizlice alay etmektir. Bu yolla kendi nefislerini tatmin etme niyetindedirler. Her zamanki gibi, bunun da dışarıdan anlaşılmamasına dikkat ederler.

Enaniyetlerini gizleme taktikleri ise oldukça şeytanidir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, bu kişiler bulundukları ortamda en ideal kişi izlenimi uyandırmaya çalışırlar. İnsanların onları "temiz kalpli" bilmeleri onlar için hayati konulardan biridir. Bu nedenle kendilerini kusursuz ve masum tanıtmaya özen gösterirler. Böylelikle insanların takdir ve beğenisini kazanmak, insanların gözünde yücelmek ve bu sayede içten içe enaniyetlerini beslemek isterler.

Enaniyetli kişilerin kendilerini sürekli olarak övmeleri ve ön plana çıkarmalarının yanında, gizli enaniyete sahip olanlar kendilerini bu kadar çok övmeyebilirler. Onların planları daha ince, daha doğrusu daha şeytanidir. Çoğunlukla başkalarının kendilerini övecekleri doğal ortamlar oluştururlar.

Bu tip enaniyet çok tehlikelidir; adeta bir buzdağı gibidir. (Görünen kısmı dıştan anlaşılmayan kısmıyla kıyaslandığında çok küçük kalmaktadır.) Klasik enaniyetli

kişilerin tavırları kolayca fark edildiği için onlardan sakınmak, önlem almak mümkündür. Ancak enaniyetlerini gizleyenlerin durumları daha farklıdır. Onların enaniyetleri geç fark edilir. Böylece onlara öğüt vermek, içinde bulundukları durumu anlatmak daha zor olur.

Bu tip kişiler genelde iyi bir mevki ya da sorumluluğun ardından böyle bir ruh haline girerler. Daha doğrusu içlerindeki hastalık, böyle durumlarda iyice pekişir. Sorumluluğun, kendilerindeki üstün özelliklerden dolayı verildiğini düşünürler; onları bunun aksine inandırmak da çok zordur. Özellikle bu görevde başarılı olurlarsa, içlerini iyice kibir kaplar.

Gizli enaniyetin ortaya çıktığı daha pek çok alan vardır. Örneğin dış görünüşte tevazulu olan makam sahibi bir insan, bu makamını kaybettiğinde bir anda kendinden hiç umulmadık bir ruh haline girebilir. İçine kapanık, ezik ve durgun bir yapı gösterebilir. İşte bu, onun enaniyetinin en önemli belirtisidir. Tevazu sahibi bir kişi mal, makam, mevki gibi özelliklerin verilmesi veya alınması durumunda tavrını değiştirmez. Çünkü hepsinin hayırlı olduğunu bilir ve içinde bulunduğu konumda Allah'ı hoşnut etmek için uğraşır. Aksi bir tavır gösteren insanın ise prestije, itibara önem verdiği, dolayısıyla kibirli bir yapısı olduğu anlaşılır.

Tevazulu bir insan gayet sade bir kişiliğe sahiptir, rahatsız edici hiçbir yönü yoktur. Ancak belirtmek gerekir ki, abartılı tevazu gösterileri de enaniyetin önemli bir belirtisidir. Çünkü içinde gizli bir enaniyet büyüten kişi, tevazulu olmanın takdir edildiği çevrelerde sahte bir tevazu takınarak insanların hoşnutluğunu, takdirini, beğenisini kazanmak ister.

Gizli enaniyet daha önce de belirtildiği gibi beklenmedik anlarda ortaya çıkması sebebiyle önemli bir tehlike arzeder. Etrafındakiler, kişinin ilk defa karşılaştıkları bu gerçek yüzü karşısında şaşkınlığa düşerler. Örneğin çevresinde enaniyetsiz olarak bilinen biri hata yaptığı ya da eleştiri aldığı bir anda çok öfkelenip, kontrolsüz hareketler yapabilir. Bunun sebebi hatasının diğer insanlar tarafından öğrenilmesidir; bu durum çok ağırına gitmiştir. Enaniyetinin o güne kadar ortaya çıkmamasının sebebi ise, çıkarları ile çatışacak bir durumun oluşmamış olmasıdır. Ancak şimdi insanların gözünde tüm prestijinin sarsıldığını düşünür ve öyle tavırlar gösterir ki içindeki bütün büyüklenme ve azgınlık meydana çıkar.

Gizli enaniyet ahlaki bozukluklar ile de kendini belli edebilir. Kişi kendi eksikliği ortaya çıkmasın diye yalan söyleyebilir ya da üstün konuma gelmek için başkalarının kusurlarını ortaya çıkartmaya çalışabilir. Hata yapmaktan şiddetle korkar. Bir eksikliğinin anlaşılması durumunda kendini acındırarak ya da ağlayarak şahsına gelebilecek muhtemel tepkileri uzaklaştırmaya, böylece nefsini korumaya çalışır.

Enaniyetli kişiler hoşnutsuzluklarını sessiz protestolara başvurarak, 'trip atarak', bozularak, küserek, etrafındakileri tersleyerek ifade ederler. Dolayısıyla herkes bu belirtileri gördüğünde enaniyetli bir tavırla karşı karşıya olunduğunu anlayabilir. Oysa gizli enaniyette bu sayılanların hemen hemen çoğu yoktur. Gizli enaniyet taşıyan kişiler

dışarıdan bakıldığında neşeli, canlı, normal bir kişi gibi görünürler. Günlük hayattaki tepkileri de genel olarak doğaldır. Hatta bazı konularda tevazunun taklidini çok iyi yaptıkları için gerçekten öyleymiş gibi de bilinebilirler. Fakat bu tip insanların en belirgin özellikleri, kendilerini gözlerinde çok büyütmeleridir. Mesleklerinde, okullarında, bulundukları ortamda veya üzerinde çalıştıkları konuda 'en iyisi' olduklarına inanmışlardır. Bu durum bilinçaltlarına iyice işlemiştir. Yukarıda da anlatıldığı gibi, dışarıdan buna ters düşebilecek bir tepki aldıklarında bu kişilerin durumu ortaya çıkar; aniden saldırgan davranabilir, sinirlenebilirler. Haklarının yendiğini düşünerek kendi içlerinde karmaşık bir ruh hali yaşamaya başlarlar. Bu da bahsedilen kişilerin 'bam telleri'nin olduğunu göstermektedir. Bam tellerine dokunulduğu anda, enaniyetleri ortaya çıkar ve aniden bir nevi 'delilik' gösterisine başlarlar.

Gizli enaniyete sahip, kendilerini sürekli temize çıkarmaya çalışan kişiler, belki bir müddet kalplerindeki gurur ve kibiri insanlardan saklayabilirler ama Allah kalplerindekini en iyi bilir ve mutlaka ortaya çıkartır. Nitekim bir ayette de buna şöyle dikkat çekilir:

Şüphesiz ki, Allah, onların saklı tuttuklarını ve açığa vurduklarını bilir; gerçekten O müstekbirleri sevmez. (Nahl Suresi, 23)

Anlatılan her iki grubun en önemli ortak noktalarından biri, kaçınılmaz olan mutlak sonlarıdır: Cehennem. Kuran'da dünya hayatında Rabbimize karşı büyüklenenlerin -gizli veya açık enaniyetli olması ayırt edilmeden- nasıl bir sonla karşılaşacakları birçok ayette haber verilmiştir. Bu ayetlerden bir tanesinde şöyle buyrulmaktadır:

Öyleyse içinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların konaklama yeri ne kötüdür. (Nahl Suresi, 29)

KURAN'DA BAHSEDİLEN ENANİYET ÖRNEKLERİ

Enaniyetli İnsanların Lideri: "Şeytan"

Şeytanın büyüklenmesi ve bundan dolayı Allah'ın rahmetinden kovulması Kuran'da insanlara ibret olarak anlatılmıştır. Bu kitabın girişinde de değindiğimiz gibi, Allah Hz. Adem'i yaratmış ve meleklere ona secde etmelerini emretmiştir. Melekler Allah'ın emrini yerine getirirken cinlerden olan İblis Hz. Adem'e secde etmemiştir. Kendisinin insandan daha üstün bir yaratık olduğunu öne sürmüş, enaniyeti nedeniyle itaatsiz bir tavır göstermiştir. Bu tavrı da Allah'ın huzurundan kovulmasına neden olmuştur.

Kuran'da şeytan kıssasında, İblis'in Allah'a isyanının sebebi şöyle bildirilir:

(Allah) Dedi: 'Sana emrettiğimden seni secde etmekten alıkoyan neydi?' (İblis) Dedi ki: 'Ben ondan daha hayırlıyım beni ateşten yarattın onu ise çamurdan yarattın.' (Araf Suresi, 12)

İblis kendisinin daha üstün bir varlık olduğunu öne sürerek insana secde etmeyi reddeder. Ancak isyanını dayandırdığı temel son derece çürüktür. Kendisinin ateşten, insanın ise çamurdan yaratıldığını belirtir ve ateşin çamura göre daha üstün bir madde olduğunu öne sürer. Yani kibirlenmesinin bütün nedeni iki madde arasındaki fiziksel yapı farkıdır. Ancak yapıları ister çamur, ister ateş olsun İblis'i de, insanı da Allah yaratmıştır. Yaratılmış bir varlığın kendisini yaratanın emrine, yaratıldığı maddeyi öne sürerek isyan etmesi hem büyük bir akılsızlık hem de büyük bir nankörlüktür.

Bunun yanı sıra, İblis'in kendini üstün gördüğü nokta dikkatlice incelenirse, zahiren bile ne kadar yanıldığı, zannının ne kadar yanlış olduğu kolayca görülür. Belki görünüşte ateş topraktan daha parlaktır, daha göz alıcıdır fakat bunun yanında toprak birçok mineral ve zenginlik içerir. Bütün değerli maddeler, cevherler toprakta gizlidir. Toprak -Allah dilemedikçe- kolay kolay bozulmaz, yok olmaz, ancak ateş bir anda sönebilir. Ayrıca toprağın bir başka üstün özelliği daha vardır; ateşin üzerine atıldığında ateşi söndürür.

Bütün bunların ötesinde zaten Allah'ın verdiği bir hükmün sorulması hangi nedenle olursa olsun söz konusu olamaz. Ancak İblis'in taşıdığı şiddetli enaniyet aklını kullanamamasına ve tüm varlıkları yaratan Allah'ın üstün kudretini kavrayamamasına, gerektiği gibi takdir edememesine sebep olmuştur. Bu akılsızlığının bir sonucu olarak da basit bir fiziksel farklılık aldanmasına yeterli olmuştur. Enaniyetinden kaynaklanan bu aldanış, Allah'ın huzurunda olmasına, cennetteki güzelliği ve cehennemdeki azabı bilmesine rağmen kendisini yaratanın emrine isyan etmesi sonucunu doğurmuştur:

Hani meleklere "Adem'e secde edin "demiştik. İblis'in dışında hepsi secde etmişlerdi . Demişti ki : "bir çamur olarak yarattığın kimseye ben secde eder miyim?" (İsra Suresi, 61)

Ayetteki son ifade, İblis'in ne denli büyük bir gurur taşıdığının çok açık bir göstergesidir. Başka bir kimsenin yüceltilmesi, kendisinin ise geri planda kalması hatta o kimseye secde etmesinin istenmesi, onun o ana kadar içinde gizlediği büyüklük hissini, gururunu açığa çıkarmış, gözler önüne sermiştir. Bu ruh halinin kendisine verdiği şuursuzluk içinde Allah'ı gereği gibi takdir edemez. Bu tavrına karşılık Allah Kuran'da şeytana şöyle buyurur:

(Allah) Dedi ki: "Ey İblis iki elimle yarattığıma seni secde etmekten alıkoyan neydi? Büyüklendin mi yoksa yüksekte olanlardan mı oldun?" (Sad Suresi, 75)

Şeytanın kendisini yükseltmek için yaptığı isyan tersine dönmüştür. Allah onu -onun batıl yoluna uyan tüm enaniyet sahiplerine bir ibret olarak- alçaltmış ve cennetten kovmuştur:

(Allah) dedi: "Kınanıp alçaltılmış ve kovulmuş olarak oradan çık. Andolsun onlardan kim seni izlerse cehennemi sizlerle dolduracağım. (Araf Suresi, 18)

Ayetlerden anladığımız kadarıyla şeytanın yapmış olduğu en büyük akılsızlık, kendi bozuk mantığı ile yorumlar üretmesi ve bunları doğru olarak benimsemesidir. Bu mantık bozukluğu, şeytanın izine uymuş ve "şeytan enaniyeti" taşıyan her kişide rastlanan temel özelliklerden biridir. Kibirin, kişiyi ne derece kör edebildiği, şeytanın ve ona uyanların kendilerini yaratan sonsuz kudret sahibi Allah'a karşı isyan etmelerinden açıkça anlaşılmaktadır. Olayları tek bir bakış açısıyla, kendi çıkarı ve hoşnutluğu çerçevesinde değerlendiren kişinin kalp gözünün tamamen kapanması çok doğaldır. Böyle kişiler herşeyi olduğundan farklı algılamaya, tersine yorumlamaya başlarlar.

Şeytanın İnsanları Kışkırtması

Şeytanın bozuk mantığına göre onun küçük düşmesine neden olan varlık insandı. O da Allah'ın huzurundan ayrılmadan önce bu duruma düşmesine neden olan insanı kendisi gibi saptırıp intikam almak için Allah'tan süre istemişti. Böylece kıskandığı, kendisinden üstün olmasını istemediği insanı çok çeşitli yöntemlerle doğru yoldan saptıracak, Allah'a karşı büyüklenmesine neden olacaktı. Kendisi aşağılanmışken

insanın üstün olması onun enaniyetine çok ağır gelecek bir durumdu. Kuran'da yer alan şeytan kıssasında bu olay şu şekilde anlatılmıştır:

(Allah) Dedi: "Sana emrettiğimden seni secde etmekten alıkoyan neydi?
(İblis) Dedi ki: "Ben ondan daha hayırlıyım beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.
(Allah): "Öyleyse oradan in büyüklenmen senin hakkın olmaz hemen çık. Gerçekten sen küçük düşenlerdensin."
O da: "(İnsanların) dirilecekleri güne kadar beni gözle(yip ertele)" dedi.
(Allah) "Sen gözlenip-ertelenenlerdensin."
Dedi ki: "Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onlar(ı insanları saptırmak) için mutlaka Senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım;
Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksın." (Araf Suresi, 12-17)

Bu olaydan sonra İblis'in insana karşı verdiği mücadele başladı. İblis kendisine tanınan süre içinde insanları Allah'ın doğru olan yolundan engelleyecek, bunun için de her yolu deneyecek ve insanların çoğunu kendisine uyduracaktı. Nitekim Kuran'da bize insanların çoğunun gerçekten ona uydukları ve bundan dolayı aşağıların aşağısına konuldukları bildirilir. O tarihten sonra İblis insan neslinden pek çok kişiyi kandırdı ve kendi safına çekti. Kendi türünden olan cinlerden de pek çok yandaşı oldu.

İblis'in yandaşı olan bu cinler ve insanlar da onun sahip olduğu "şeytan" sıfatını taşırlar. "Şeytan", uzak olmak kökünden gelen bir kelimedir ve büyüklenerek Allah'ın rahmetinden kovulup uzaklaştırılmış her azgın-günahkar olan kulun sıfatıdır. Bu cin ve insanlar, İblis'in yolunu izler, kendileri büyüklenerek saptıkları gibi başka insanları da saptırmaya çalışırlar. Kuran'da bu cin ve insan şeytanlardan şöyle bahsedilmektedir:

Böylece her peygambere, insan ve cin şeytanlarından bir düşman kıldık. Onlardan bazısı bazısını aldatmak için yaldızlı sözler fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapmazlardı. Öyleyse onları yalan olarak düzmekte olduklarıyla başbaşa bırak. Bir de ahirete inanmayanların kalpleri ona meyletsin de ondan (bu yaldızlı ve içi çarpık sözlerden) hoşlansınlar ve yüklenmekte olduklarını yüklenedursunlar. (Enam Suresi, 112-113)

Şeytanın enaniyeti aynı zamanda, onun saptırdığı, kendine bağladığı ve kendine benzettiği kimselerin de en büyük alametidir. Enaniyet şeytanın mührü, imzası gibidir. Kendi kontrolü altına aldıklarını, kendine bağladıklarını bununla damgalar.

Görüldüğü gibi, enaniyeti yüzünden Allah'ın huzurundan kovulmuş olan şeytanın söz konusu hastalığı insanlar için büyük bir tehlike arz etmektedir. Çünkü şeytan insanı kendisine yakın kılmak için öncelikle kendi hastalığını insanlara bulaştırmaya çalışır.

Gurur hastalığına yakalanan kimsenin aklı örtülür, şuuru kapanır, kalp gözü körelir. Bu nedenle Kuran'da, müminler şeytanın tam aksi olarak alçakgönüllü olmaları konusunda teşvik edilmişlerdir:

... İşte sizin ilahınız bir tek ilahtır, artık yalnızca O'na teslim olun. Sen alçak gönüllü olanlara müjde ver. (Hac Suresi, 34)

Şeytanın etkisi farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Bilindiği gibi şeytan Allah'ın kendine verdiği şeyleri O'na yakınlaşmak ve şükretmek için kullanacağı yerde bunlarla azgınlaşmıştır. Allah'ın sadece dilemesiyle kendisini yok edebileceğini düşünmeden Allah'ın emrine başkaldırmıştır. Bu özellik şeytana tabi olanlarda çok çeşitli şekillerde görülebilir. Örneğin bir insan zahiren dine hizmette bulunmuş olabilir. Ama bu hizmeti, yalnızca kendisine Rabbimiz tarafından lütfedilmiş, sonucunda O'nun rızasını kazandıracak bir imkan olarak değerlendirmelidir. Aksi halde Allah'ın kontrolü dışında kendi başına bir başarı kazandığını düşünmesi ve bununla övünmesi yanlış olacaktır. Çünkü elde ettiklerini kendinden bilmek ve özellikleriyle gurura kapılıp övünmek şeytana ve ona tabi olanlara ait bir niteliktir. Nitekim sahip olduğu zenginliği kendi kişisel özelliğinin bir sonucu sayan, bununla gururlanıp "... bu bende olan bilgi dolayısıyla bana verildi..." (Kasas Suresi, 78) diyen Karun azgınlığı nedeniyle Allah'ın şiddetli bir cezayla karşılık verdiği önemli bir örnektir.

Şeytanın kendisini fark ettirmeden insana çok sinsice yaklaşacağı unutulmamalıdır. Şeytan gerektiğinde aceleci davranmayabilir. Kendini üstün görme telkinini insanlara uzun vadede birçok farklı olay için yavaş yavaş yapabilir. Eğer kişi bu yönteme karşı çok uyanık olmazsa bu telkinlerin etkisi zamanla katlanarak büyür. Örneğin kazanılan küçük bir başarının arkasından şeytan mutlaka telkin yapmak isteyecektir. Bu telkin insanlara çok dikkat çekici ifadeler kullandırtmayabilir; "Bu işi ben yaptım ben çok başarılıyım" gibi ifadeleri açıkça söyletmeyebilir. Ancak şeytanın taktiği, açıkça söyletmek yerine bu hissi kalbe vererek yavaş yavaş içten etki etmeye çalışmaktır. Eğer kişi, başarının tek sahibinin Allah olduğunu kalben hissetmezse, şeytanın aralıksız fısıltıları, telkinleri sonucunda başarı sahibinin kendisi olduğuna zamanla inanmaya başlar.

Bu ruh hali devam ederse kibir insanın kişiliğine yerleşir. Artık yalnızca kendi "bildiğini okuyan", kendi "başına buyruk", aklını diğer insanların akıllarından üstün gören bir insan ortaya çıkar. Kişinin içindeki kendini üstün görme fısıltısı sesini yükseltir. Bu psikolojiye giren kimsenin ruhunda zamanla çok ciddi yaralar oluşur. Bir süre sonra kalbi Allah'ın ayetlerine karşı duyarsızlaşır. Nitekim Kuran'da ancak büyüklük taslamayanların Allah'ın ayetlerine iman edebilecekleri bildirilmiştir:

Bizim ayetlerimize ancak kendilerine hatırlatıldığı zaman hemen secdeye kapananlar, Rablerini hamd ile tesbih edenler ve büyüklük taslamayanlar (müstekbir olmayan) iman eder. (Secde Suresi,15)

Şeytana Uyanların Sonları

Büyüklenmeye yatkın, kibirli karakter gösteren kimseler üzerinde şeytanın etkisi büyüktür. Allah'ın gücünü tanıyabilecek bir imana ve akla sahip olmayan kişiler -ki Kuran'da bunların "insanların çoğu" olduğu bildirilmiştir- şeytanın adımlarına uymuş ve onun "fırkası" (grubu) olmuşlardır. Ayette bu insanlardan şöyle bahsedilmektedir:

Şeytan onları sarıp-kuşatmıştır; böylelikle onlara Allah'ın zikrini unutturmuştur. İşte onlar, şeytanın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz şeytanın fırkası, hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (Mücadele Suresi, 19)

Onun peşinden gidenler ve ona aldananlar en büyük şaşkınlığı elbette ahirette yaşayacaklardır. Çünkü hem cehennemle karşılaşacaklar, hem de şeytan orada onları yalnız bırakacaktır. O zaman şeytanın boş bir vaadde bulunduğunu ve sözlerinin bir aldatmadan başka bir şey olmadığını göreceklerdir. Ama artık çok geç olmuştur; çünkü şeytanın yalan söylediği ortaya çıkmıştır ve onları cehennem azabı beklemektedir:

İş hükme bağlanıp-bitince, şeytan der ki: "Doğrusu , Allah size gerçek olan va'di va'detti. Ben de size vaadde bulundum, fakat size yalan söyledim. Benim size karşı zorlayıcı bir gücüm yoktu, yalnızca sizi çağırdım, siz de bana icabet ettiniz. Öyleyse beni kınamayın, siz kendinizi kınayın. Ben sizi kurtaracak değilim, siz de beni kurtaracak değilsiniz. Doğrusu daha önce beni ortak koşmanızı da tanımamıştım. Gerçek şu ki, zalimlere acı bir azab vardır." (İbrahim Suresi, 22)

FİRAVUN

F iravun Kuran'da Allah'a karşı olan kibiri ve büyüklenmesiyle ismi geçen kişilerden bir diğeridir. Kuran'da insanlara ibret olarak gösterilen Firavun'u sadece -tek bir kişi olarak- şahsıyla değerlendirmek bu konuyu dar kapsamlı görmemize sebep olur. Firavun'un Kuran'da anlatılan kıssasını çok yönlü değerlendirmekteki asıl amaç, ayetlerde bahsi geçen Hz. Musa'nın karşısındaki Firavun'la ilgili bilgi vermekle beraber, enaniyetli insanlarda yaygın olarak görülen "Firavun karakteri"nin de tarifini yapmaktır.

Tarihte bu karaktere sahip, bilinen ve bilinmeyen pek çok insan çıkmıştır. Bu karakter aslında halka da yabancı değildir. Halk arasında kibiriyle ünlü, azgın kişilere "Firavun gibi" benzetmesi yakıştırılır.

Şimdi Kuran'da bahsedilen Firavun ve ailesinin konumuna bakalım :

Firavun ailesinin ve onlardan öncekilerin gidiş tarzı gibi. Onlar Rablerinin ayetlerini yalanladılar; Biz de günahları dolayısıyla onları helak ettik. Firavun ordusunu suda boğduk. Onların tümü zulmeden kimselerdi. (Enfal Suresi, 54)

Firavun'un da ondan önce helak edilen diğer kavimlerin de ortak özellikleri enaniyet sahibi olmalarıdır. İçlerindeki büyüklük arzusu Allah'ın elçisini tanımalarını ve ona itaat etmelerini engellemiştir. Tabii ki bu davranışları hem dünyada hem de ahirette azaba uğramalarına neden olmuştur. Firavun'un enaniyetini anlatırken hem Kuran'da bahsedilen kavimlerle, hem tarihteki enaniyetli insanlarla ve hem de günümüzle bağlantı kurmak, konunun öneminin anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Firavun ve çevresinin Allah'ın elçisine karşı gösterdikleri tavır, bütün sapkın kavimlerde görülmüştür. Bu insanları Allah'ı ve elçisini tanımayacak kadar büyük bir kibir kaplamış, öyle ki bu, elçilerle ve Allah'ın ayetleriyle alay etmeye kadar varmıştır. Bu durum ayetlerde şöyle haber verilmektedir:

Andolsun, Biz Musa'yı, Firavun ve onun 'önde gelen çevresine' ayetlerimizle gönderdik. O da dedi ki: 'Gerçekten ben, alemlerin Rabbinin elçisiyim.' Fakat onlara ayetlerimizle geldiği zaman, bir de ne görsün, onlar bunlara (alay edip) gülüyorlar. (Zuhruf Suresi, 46-47)

Firavun'un en belirgin özelliklerinden biri de, lideri şeytan gibi zahiri değerlere önem vermiş olmasıdır. Kendi yanlış ölçüleriyle ve bozuk mantık yapısıyla olayları akılcı değerlendirememiş, dolayısıyla da Hz. Musa'nın üstünlüğünü kavrayamamıştır. Çünkü ona göre üstünlüğün ölçüsü dünyevi birtakım değerler (mal, güç, iktidar)dir. Firavun'un bu bozuk bakış açısı Kuran'da şöyle tarif edilmiştir:

Firavun, kendi kavmi içinde bağırdı: dedi ki: Ey kavmim, Mısır'ın mülkü ve şu altımda akmakta olan nehirler benim değil mi? Yine de görmeyecek misiniz? Yoksa ben, şundan daha hayırlı değil miyim ki, o, aşağı (sınıftan) bir zavallı ve neredeyse (sözü) açıklamadan yoksun olan (biri)dir. Bu durumda (eğer doğruysa), üzerine altından bilezikler atılmalı ya da yakınında yer almış vaziyette onunla birlikte melekler gelmeli değil miydi?" (Zuhruf Suresi, 51-53)

Bu ayetlerde dikkat çekilen hususları maddelendirecek olursak, şunları görürüz:

1. Firavun için büyüklük ölçüsü takva değil, mal ve mülkçe üstün olmaktı. Ayrıca soyluluk da önemliydi.

2. Seçimin Allah'a ait olduğunu kavrayamadığı için Hz. Musa'nın elçi olarak gönderilmesi ona ağır gelmişti.

3. Hz. Musa'yı kendince küçümsemiş, aşağı sınıftan olduğunu söylemiş ve konuşma şeklindeki kusuru öne sürmüştü. Nitekim herkeste kendince küçümsenecek bir yön bulmak, enaniyetli insanların en belirgin özelliklerindendir.

4. Firavun'un ölçüsü mal, mülk ve güç olduğundan elçi geldiğinde yanında buna dair özellikler veya mucize olarak melekler olmasını beklemişti.

Firavun Hz. Musa'ya Karşı Kendini Yüceltmeye Çalışmıştır:

Kuran'da Hz. Musa ile Firavun arasında geçen bir diyalog şöyle bildirilmektedir:

İsrailoğullarını bizimle birlikte göndermen için (sana geldik.) (Firavun) Dedi ki: Biz seni içimizde daha çocukken yetiştirip büyütmedik mi? Sen ömrünün nice yıllarını aramızda geçirmedin mi? Ve sen, yapacağın işi (cinayeti) de işledin, sen nankörlerdensin. (Musa) Dedi ki: Ben onu yaptığım zaman şaşkınlardandım. (Şuara Suresi, 17-20)

Yukarıdaki ayetlerde Firavun'un enaniyetinin farklı bir çıkış şeklini görüyoruz. Hz. Musa onu Allah'ın emirlerine uymaya davet ettiğinde hemen cahiliye metodlarını kullanmış, onu minnet altında bırakmak istemiştir. Çocukken Hz. Musa'yı yetiştirip büyüttüğünü, ona emeği geçtiğini, bu nedenle kendisine borçlu olduğunu söylemiştir. Hemen arkasından geçmişte -daha dinden sorumlu olmadığı cahiliye döneminde- istemeyerek yapmış olduğu bir hatayı öne sürmüştür. Böylece sözde Hz. Musa'yı minnet altında bırakacak kendisini halkına karşı yüceltmeye çalışacaktır.

Firavun'un Büyüklük İsteğiyle Hz. Musa'yı Öldürmeye Çalışması:

Firavun dedi ki: "Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim de o (gitsin) Rabbine yalvarıp-yakarsın. Çünkü ben, sizin643 dininizi değiştirmesinden ya da yeryüzünde fesat çıkarmasından korkuyorum. Musa dedi ki: "Gerçekten ben, hesap gününe iman etmeyen her mütekebbirden, benim de Rabbim, sizin de Rabbinize sığınırım." (Mümin Suresi, 26-27)

Firavun öylesine kibirliydi ki ancak Hz. Musa'yı öldürünce nefsi yatışacaktı. Bu kibirli tavrı aynı zamanda Allah'a karşı bir isyan niteliğindeydi. Aslında Hz. Musa'nın

üstün olduğunu biliyor bu nedenle ona haset ediyor ve öldürüp kavminin gözünde tek hakim olmak istiyordu. Hz. Musa ise, Firavun'un azgınlığı karşısında en güzel tavrı göstermiş ve Allah'a sığınmıştır.

Ayette Firavun'un müstekbirliğine dikkat çekilirken, hesap gününe iman etmemesinin üzerinde de durulmuştur. Eğer bir insan Allah'ın gönderdiği kitapları ve hem de elçileri vasıtasıyla varlığını bildirdiği hesap gününe iman etmiyorsa bu, kişinin azgınlığını ve kibirinin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Ancak bu tip kibirli kişiler büyüklenmelerinin cezasını ahirette en ağır şekilde göreceklerdir. Firavun'un da göreceği gibi...

Firavun'un İlahlık İddiası

Firavun (alayla) dedi ki: "Ey Haman, bana yüksek bir kule bina et, belki o yollara ulaşabilirim. Göklerin yollarına, Böylelikle Musa'nın ilahına çıkabilirim. Çünkü ben onun yalancı olduğunu sanıyorum. İşte Firavun'a kötü ameli böyle çekici kılındı ve yoldan alıkonuldu. Firavun'un hileli-düzeni, yıkım ve kayıpta olmaktan başka (bir şey) olmadı. (Mümin Suresi, 36-37)

Firavun dedi ki: "Ey önde gelenler, sizin için benden başka ilah olduğunu bilmiyorum..." (Kasas Suresi, 38)

Firavun ayetlerde bildirilen ifadeleriyle ve Allah'a karşı olan mücadelesiyle çok çirkin ve akılsızca bir cesaret göstermiştir. Ayrıca yanlış zannıyla Allah'ı sadece göklerin Rabbi olarak değerlendirmiştir. Oysa Allah göklerin, yerin ve bu ikisi arasındaki herşeyin Rabbidir; ancak Firavun bunu takdir edememiştir. Firavun -kendince- yerde ilahlığını ilan ettiği için, Allah'ın varlığını kabul ettiği takdirde kendi gücünün, hakimiyetinin bir anlamı kalmayacaktır. Bu nedenle Allah'ı sadece göklerin ilahı, hakimi olarak göstermek istemiştir. Ancak Mümin Suresi'ndeki ayetlerde ifade edildiği gibi bu tavrı ona yıkım ve kayıp getirmiştir. Firavun bu yıkımı görene kadar azgın enaniyeti sebebiyle büyüklenmeye ve ilahlık iddiasını sürdürmeye devam etmiştir. Hatta çevresindekilerin ve Hz. Musa'nın, bu iddiasını kabul etmeleri için zor kullanmayı, tehditler savurmayı da sürdürmüştür. Bu durum ayetlerde şöyle haber verilmektedir:

Firavun dedi ki: "Alemlerin Rabbi nedir? Dedi ki: "Göklerin, yerin ve bu ikisi arasında olan herşeyin Rabbidir. Eğer 'kesin bilgiyle inanıyorsanız" (böyledir) . Çevresindekilere dedi ki: İşitiyor musunuz? (Musa): Dedi ki: O sizin de Rabbiniz, geçmişteki atalarınızın da Rabbidir. (Firavun) Dedi ki: Şüphesiz size gönderilmiş bulunan elçiniz, gerçekten bir delidir. Eğer aklınızı kullanabiliyorsanız, O, doğunun da, batının da ve bunlar arasında olan herşeyin

de Rabbidir" dedi (Musa). (Firavun) dedi ki: Andolsun, benim dışımda bir ilah edinecek olursan, seni mutlaka hapse atacağım." (Şuara Suresi, 23-29)

Bu ayetlerde de Firavun'un ilahlık iddiaları ve Allah'a karşı yürüttüğü mücadelesi görülmektedir. Firavun önce Allah hakkında art niyetli bir soru sormuştur. Enaniyeti öylesine kuvvetlidir ki baştan Hz. Musa'nın vereceği her cevabı reddetme niyetindedir. Hangi delili görürse görsün Allah'ın büyüklüğünü kabul edemeyecek haldedir. Hz. Musa onun sorularına cevap verince, yani Allah'ın hem geçmiştekilerin hem de o dönemde yaşayan herkesin Rabbi olduğunu söyleyince, Firavun'un enaniyeti daha da artmıştır. Bu azgınlığının sonucunda, kendisine gönderilen elçiyi delilikle suçlamış, arkasından da onu hapse atmakla tehdit ederek yıldırmaya çalışmıştır. Hz. Musa ile bir mücadele içine girmiştir ancak sadece müminlere has olan berrak akla sahip olmadığı için en önemli şeyi unutmuştur: Hz. Musa'nın destekleyicisinin kendisi (Firavun) ve sahip oldukları da dahil olmak üzere herşeyin tek sahibinin Allah olduğunu...

Firavun'un Enaniyeti Mucizeleri Görmesini Engelliyor

Hz. Musa Firavun'a Allah'ın varlığını, birliğini anlatınca, onun ilk koşulu bir mucize göstermesini istemek olmuştu. Kendi bilgin büyücülerine güvenen Firavun, bütün insanları bir yerde toplayarak herkesin huzurunda iki tarafın da kendi büyülerini göstermesini istedi. Hz. Musa'nın mucizesi büyücülerin sihirlerini yok edince de Firavun yenilmiş oldu. Ancak bu durum karşısında baş eğmesi gerekirken enaniyeti daha da arttı.

Hz. Musa'nın mucizesinin büyücülerin sihirlerini sonuçsuz çıkarması üzerine, Firavun'un yakınında bulunan ve büyücülerin en üstünleri olan bu kişiler bile gerçeği görüp Allah'a iman ettiler. Ancak bu durum Firavun'un katılaşmış kalbini hiç etkilemedi, üstelik azgınlığı katlanarak arttı ve böylece şiddet kullanmaya karar verdi:

Ve sihirbazlar secdeye kapandılar. Alemlerin Rabbine iman ettik" dediler. Musa'nın ve Harun'un Rabbine.. Firavun: "Ben size izin vermeden önce O'na iman ettiniz, öyle mi? Mutlaka bu, halkı burdan sürüp-çıkarmak amacıyla şehirde planladığınız bir tuzaktır. Öyleyse siz (buna karşılık ne yapacağımı) bileceksiniz. Muhakkak ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve hepinizi idam edeceğim." (Araf Suresi, 120-124)

Firavun'un İbret Verici Sonu

Firavun, yeryüzündeki enaniyetli insanların en önde gelenlerinden biridir. Ancak azgınlıkta kendisine şeytanı örnek almıştır. Nitekim Firavun da kılavuzu olan şeytan gibi yaptıklarının sonucunu görülmemiş bir aşağılanma ile almıştır. Üstelik bu öylesine bir aşağılanmadır ki sadece kendi nesline karşı küçük düşmemiş, Allah onu kıyamete

kadar tüm insanlık için bir ibret vesilesi kılmıştır. Kuran'da Firavun'un ibret verici sonu şu şekilde bildirilir:

Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik; Firavun ve askerleri azgınlıkla ve düşmanlıkla peşlerine düştü. Sular onu boğacak düzeye erişince (Firavun): "İsrailoğullarının kendisine inandığı (ilahtan) başka ilah olmadığına inandım ve ben de Müslümanlardanım" dedi. Şimdi, öyle mi? Oysa sen önceleri isyan etmiştin ve bozgunculuk çıkaranlardandın. Bugün ise, senden sonrakilere bir ayet (tarihi bir belge, ibret) olman için seni yalnızca bedeninle kurtaracağız (herkese cesedini göstereceğiz). Gerçekten insanlardan çoğu, Bizim ayetlerimizden habersizdirler. (Yunus Suresi, 90-92)

Tam ölüm anında hiçbir kurtuluş yolunun olmadığını ve ölümden kaçamayacağını anlayan Firavun Allah'a tevbe etmiş ancak bu tevbesi kendisine fayda vermemiştir. O, Allah'ı ve elçisini tanıyabilecekken, kendisine gerçekler tebliğ edildiği ve mucizeler de gösterildiği halde büyüklenmiş ve diretmiştir. Böbürlenmesi ve üstünlük iddiası onu böyle bir davranışa getirmiş, kendisine karşı büyüklendiği Allah'a son anda tevbe etmesi de fayda vermemiştir.

Burada bir noktaya dikkat etmek gerekir. Firavun'un inkarının temel nedeni, enaniyetidir. İman etmek için gerekli olan delilleri görmediği ya da anlamadığı için değil, iman etmek gururuna ağır geldiği için inkarda diretmiştir. Örneğin büyücülerinin Hz. Musa'nın üstünlüğünü ve doğruluğunu kabul ederek Allah'a iman etmeleri, onun için büyük bir delildi. Hz. Musa'nın mucizeleri de çok büyük birer delil hükmündeydi. Bunları gören bir insanın hemen Allah'a iman etmesini gerekirdi.

Firavun ise normal mantıkla düşünemiyordu, çünkü gururu aklını örtmüştü. Büyücüler iman ettiğinde, "burada gerçekten bir olağanüstülük var" diye düşünmedi. Onu etkileyen tek şey, büyücülerin kendisinden izin almadan böyle bir şey yapmış olmalarıydı. Bu nedenle hür bir akılla değil de gururunun baskısıyla düşünüyordu ve bu nedenle ölüm ona gelip de gururu kırılana kadar inkar etti.

Firavun'un inkarına neden olan bu durum, aslında her inkar eden kişi için geçerlidir. İnkarlarının temeli, yeterli delil görmeyişleri değil, gururları nedeniyle kendilerine yaptıkları baskıdır. Nitekim Kuran'da bu insanlar şöyle bildirilmektedirler:

Ayetlerimiz onlara, gözler önünde sergilenmiş olarak gelince dediler ki: "Bu, apaçık olan bir büyüdür." Vicdanları kabul ettiği halde, zulüm ve büyüklenme dolayısıyla bunları inkar ettiler. Artık sen, bozguncuların nasıl bir sona uğratıldıklarına bir bak. (Neml Suresi, 13-14)

Firavun Kıyamet Gününde Kavminin Önderliğine Geçer

Firavun hem dünya nimetlerinden mahrum olmuş, elindeki bütün zenginliği kaybolmuş hem de sonsuz hayatında ebedi azaba mahkum olmuştur. Büyüklenmesine vesile olan bahçeler, pınarlar, güzel evler, ekinler, kısacası bütün dünya malı elinden gitmiştir. Görüldüğü gibi, kişi istediği kadar zengin olsun, malı, mülkü ve gücü olsun Allah için bunları o kişinin elinden almak çok kolaydır.

Böylesine azgın ve kibirli biri için ahiret azabı da çok zorlu olur. Ayrıca böyle insanlara uyan ve Rabbimizi unutan kişilerin durumları da karşılıksız kalmaz. Firavun ve onun ahlakını taşıyan insanların peşine takılıp onları örnek alanlar hesap günü işledikleri bu günahların cezasını çekmek için önderleriyle birlikte Allah'ın huzuruna getirileceklerdir. Nitekim ayetlerde Firavun'un ve ona uyanların kıyamet günü karşılaşacakları durum şöyle bildirilir:

Firavun ve onun önde gelen çevresi... Onlar Firavun'un emrine uymuşlardı. Oysa Firavun'un emri doğruya-götürücü (irşad edici) değildi. O, kıyamet günü kavminin önderliğine geçer, böylece onları ateşe götürmüş olur. Sonunda vardıkları yer, ne kötü bir yerdir. Onlar, burada da kıyamet gününde de lanete tabi tutuldular. (Bu) verilen bağış, ne kötü bir bağıştır. (Hud Suresi, 97-99)

Daha önce de belirtildiği gibi bu anlatılanları sadece Firavun'un şahsında düşünmek yanlış olur. Enaniyetli her insanın böyle bir sondan korkması ve sakınması gerekir. Bu tip bir karakter ve çaba içinde olanlar, Firavun'un sonunu düşünüp kendi sonlarının onunkine benzemesinden şiddetle kaçınmalıdırlar.

Ancak bir noktanın üzerinde önemle durulması gerekir: Sadece "Firavun enaniyeti" değil, enaniyetin her çeşidi şiddetli bir beladır. Çünkü büyüklenmek aklı kapattığı için kişinin kibiri kendisi fark etmeden şiddetlenebilir. Pek çok ayette de tarif edildiği gibi bu, herşeyden önce Allah'ın tasvip etmediği bir tavırdır. Bu nedenle özellikle müminler, hiçbir konuda nefislerinin büyüklenmesine, böbürlenmesine, üstünlük iddiasında bulunmasına izin vermemelidirler. Unutmamak gerekir ki nefse verilen en ufak bir fırsat çok büyük bir kayıpla sonuçlanabilir. Kişi farkına varmadan yalnızca kendi fikirlerinin doğru olduğu, kendi tavırlarının üstün olduğu gibi bir saplantıya kapılabilir. Nitekim gururu, en şiddetli bir biçimde içinde büyüten Firavun da aynı tür bir saplantı ve aldanış içindeydi. Firavun'un bu durumu ayetlerde şöyle haber verilmektedir:

... Firavun dedi ki: Ben, size yalnızca gördüğümü (kendi görüşümü) gösteriyorum ve ben sizi doğru yoldan da başkasına yöneltmiyorum. (Mümin Suresi, 29)

Firavun'un kendi fikirlerine ve aklına nasıl güvendiği yukarıdaki ayette görülmektedir. Kendisi sapkın bir insan olduğu halde kitleleri yönlendirmek, onları

peşinden sürüklemek ve saptırmak istemiştir. Görüşünden o kadar emindir ki yanlış yolda olduğuna ihtimal dahi vermemiştir.

Bu, enaniyetli insanların genel vasfıdır. Kibirli kişiler, kendilerine aşırı derecede güvenirler ve kendilerinden daha iyi bilen biri olduğunu kabul etmek istemezler. Hele kendilerinden üstün özelliklere sahip, Allah'ın seçtiği insanların varlığına hiç tahammül edemezler. İşte aklından böylesine emin olarak enaniyet yapan kişilerin, Firavun'un Kuran'da anlatılan durumunu bir ibret vesilesi olarak düşünmeleri şarttır. Onun ne kadar büyük bir akılsızlık içinde olduğunu görüp, vakit varken ona benzemekten vazgeçip tevbe ederek Allah'a karşı boyun eğici olmak gerekir.

KARUN

Gerçek şu ki, Karun, Musa'nın kavmindendi, ancak onlara karşı azgınlaştı. Biz, ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarları, birlikte (taşımaya) davranan güçlü bir topluluğa ağır geliyordu. Hani kavmi ona demişti ki: "Şımararak sevinme, çünkü Allah, şımararak sevince kapılanları sevmez." (Kasas Suresi, 76)

Ayette görüldüğü üzere Karun'un kibirlenmesine sebep olan şey de malıydı. Allah kendisini denemek için ona çok gösterişli bir hazine vermişti. Ve bütün enaniyetli insanlarda görüldüğü gibi Karun da bunlarla şımarmıştı. Malın Allah'ın olduğunu ve dilerse hepsini geri alabileceğini unutmuş, tüm bu hazineleri Allah'ın kendisini denemek için verdiğini bile fark edememişti. Kibirinden dolayı, aslında bunları hak ettiğini ve bunların kendisine birtakım üstün özelliklerinden dolayı verildiğini düşünmüştü:

Dedi ki : "Bu, bende olan bir bilgi dolayısıyla bana verilmiştir." Bilmez mi ki gerçekten Allah, kendisinden önceki kuşaklardan kuvvet bakımından kendisinden daha güçlü ve insan sayısı bakımından daha çok olan kimseleri yıkıma uğratmıştır. Suçlu günahkarlardan kendi günahları sorulmaz. (Kasas Suresi, 78)

İşte enaniyetli insanların sapkın bakış açıları böyledir. Herşeyi veren Allah olduğu halde şükretmek ya da bağışlanma dilemek yerine böbürlenmeyi tercih ederler. Tüm bu nimetlerin her an ellerinden çıkabileceğini ise düşünmezler bile. Halbuki Allah, üstteki ayette de açıkladığı gibi Karun'dan daha zengin ve güçlü pek çok kimseyi büyüklenmelerinden dolayı helak etmiştir. Karun'u da benzerlerinde olduğu gibi azgın enaniyetinden dolayı daha dünyadayken azaplandırmıştır. Karun kendisini gözünde büyüttüğü kadar güçlü olsaydı hiç şüphesiz önce kendisine yardımı dokunurdu. Ancak ne itibarı, ne malı, ne topluluğu, ne de övündüğü bilgisi onu Allah'tan gelen azaptan kurtaramadı. Bu gerçek ayetlerde şöyle haber verilir:

Sonunda onu da konağını da yerin dibine geçirdik. Böylece Allah'a karşı ona yardım edecek bir topluluğu olmadı. Ve o kendi kendine yardım edebileceklerden de değildi. Dün, onun yerinde olmayı dileyenler, sabahladıklarında: "Vay, demek ki Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletip-yaymakta ve kısıp-daraltmaktadır. Eğer Allah, bize lütfetmiş olmasaydı, bizi de şüphesiz batırırdı. Vay, demek gerçekten inkâr edenler felah bulamaz" demeye başladılar. (Kasas Suresi, 81-82)

HAMAN

Haman, Kuran'da bildirildiği üzere, Firavun'un yanında olan ve onun mantığı ile hareket ederek emirleri yerine getiren biridir. O da Firavun gibi enaniyetli ve azgın olduğundan onunla aynı safta yer almış ve Firavun'un destekçisi olmuştur. Hz. Musa peygamberlik görevi ile kavmine geldiğinde Haman da Firavun ile birlikte onu yalanlamıştır. Bu durum ayetlerde şöyle haber verilir:

Andolsun, Biz Musa'yı ayetlerimizle ve apaçık bir delille gönderdik; Firavun'a, Haman'a ve Karun'a. Ama onlar: (Bu,) Yalan söyleyen bir büyücüdür" dediler. Böylece, o, Katımızdan kendilerine bir hak ile geldiği zaman, dediler ki: "Onunla birlikte iman edenlerin erkek çocuklarını öldürün; kadınlarını ise sağ bırakın." Ancak kafirlerin hileli-düzeni boşa çıkmakta olandan başkası değildir. (Mümin Suresi, 23-25)

Firavun Allah'a karşı azgın ve çirkin bir tavır sergilerken, Haman da her zaman onun yanında yer almış ve ona destek olmuştur. Hatta Firavun'un en çarpık mantık örgülerini o da paylaşmış ve kendisinden istediği herşeyi yerine getirmiştir. Ayetlerde Firavun'un (Allah'ı tenzih ederiz) Allah'ı görmek için Haman'dan kendisini göğe yükseltecek bir kule yapmasını istediğinden bahsedilmektedir:

Firavun dedi ki: "Ey önde gelenler sizin için benden başka bir ilah olduğunu bilmiyorum. Ey Haman çamurun üstünde bir ateş yak da bana yüksekçe bir kule inşa et belki Musa'nın ilahına çıkarım çünkü gerçekten ben onu yalancılardan sanıyorum." (Kasas Suresi, 38)

Ancak Allah'ı ve elçisini kibirinden dolayı tanımak istemeyen Haman'ın sonu da yoluna uyduğu kişilerle -şeytan ve Firavun- aynı olmuş; Allah onu da Firavun gibi helak ederek büyüklenmesinin kaçınılmaz sonucunu tattırmıştır:

Karun'u, Firavun'u ve Haman'ı da (yıkıma uğrattık). Andolsun, Musa onlara apaçık delillerle gelmişti, ancak yeryüzünde büyüklendiler. Oysa onlar (azabtan kurtulup) geçecek değillerdi. İşte Biz, onların her birini kendi günahıyla yakalayıverdik. Böylece onlardan kiminin üstüne taş fırtınası gönderdik, kimini şiddetli bir çığlık sarıverdi, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de suda boğduk. Allah onlara zulmedici değildi, ancak onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı. (Ankebut Suresi, 39-40)

HZ. İBRAHİM'İN BABASI

Hz. İbahim'in babası, diğer birçok kavimde rastlanan inkarcı özelliklerine sahiptir. Allah'a karşı büyüklenen, elçiye karşı gelip, zorluk çıkaran insanlardan birisidir. Din ahlakını oğlundan öğrenmek bu kibirli insana ağır gelmiş ve onu bir peygamber olarak kabul etmek istememiştir. Hz. İbrahim güzel bir dille ve hikmetle babasına tebliğ yapmış, onu putlara tapmaktan alıkoymaya çalışmıştır. Ancak tüm bu samimi çabasına rağmen babasının tavrı son derece sert olmuştur. Sadece Allah'a iman ettiği için Hz. İbrahim'den ayrı kalmayı istemiş, hatta öz oğlu olduğu halde onu taşa tutmakla tehdit etmiştir. Bunu haber veren ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Kitapta İbrahim'i de zikret. Gerçekten o doğruyu söyleyen bir peygamberdi. Hani babasına demişti: "Babacığım işitmeyen, görmeyen, ve seni herhangi bir şeyden bağımsızlaştırmayan şeylere niye tapıyorsun? Babacığım gerçek şu ki sana gelmeyen bir ilim geldi bana. Artık bana tabi ol seni düzgün bir yola ulaştırayım. Babacığım gerçekten ben sana Rahman tarafından bir azabın dokunacağından korkmaktayım o zaman şeytanın velisi olursun." (Babası) demişti ki: "İbrahim sen benim ilahlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Eğer (bu tutumuna) bir son vermeyecek olursan andolsun seni taşa tutarım. Uzun bir süre de benden uzaklaş, (bir yerlere)git." (Meryem Suresi, 41-46)

Bu tehditlere rağmen Hz. İbrahim'in tavrı yine Allah'ın hak dinine uygun olmuş, babasının ve kavminin, elçiliğini inkar etmeleri üzerine Allah'a sadakat göstermiş ve onlardan uzaklaşmıştır. Hz. İbrahim'in bu örnek davranışları Kuran'da şöyle övülmektedir:

Gerçek şu ki İbrahim (tek başına) bir ümmetti; Allah'a gönülden yönelip itaat eden bir muvahhiddi ve o müşriklerden değildi. (Nahl Suresi, 120)

Sonra sana vahyettik: Hanif (muvahhid) olan İbrahim'in dinine uy. O müşriklerden değildi. (Nahl Suresi, 123)

EBU LEHEB

Bilindiği gibi Ebu Leheb Hz. Muhammed zamanında yaşamış, enaniyeti ve azgınlığıyla bilinen bir inkarcıdır. Kuran'da Ebu Leheb'in eşiyle birlikte yaptıklarına karşılık olarak cehennem azabı ile karşılık gördükleri bildirilmektedir. İkisine de enaniyetlerine karşılık olarak Allah küçük düşürücü cezalar vermiştir. Örneğin dünya hayatında malıyla ve soyuyla böbürlenerek yaşayan bir kişinin odun hamallığı gibi kibirli insanların küçümsediği bir işi yapması asla istemeyeceği bir şeydir. Ayrıca bu insanların boyunlarına ip bağlanması da onlar açısından aşağılatıcı bir durumdur. Ancak Allah onları hiç ummadıkları şekilde aşağılık kılmıştır. Ebu Leheb'in ve karısının durumu kendilerinden sonrakilere bir ibret olması açısından bir sure halinde Kuran'da şöyle bildirmiştir:

Ebu Leheb'in iki eli kurusun; kurudu ya. Malı da, kazandıkları da kendisine bir yarar sağlamadı. Alevi olan bir ateşe girecektir. Eşi de odun hamalı. Boynuna bükülmüş bir ip(bağlanmış) olarak. (Mesed Suresi, 1-5)

BAĞ SAHİBİ

Sahip olduğu şeylerden dolayı kibirlenen ve sonunda da azaba uğrayan bağ sahibi bir kişiyle ilgili olarak Kuran'da bir kıssa yer almaktadır. Bu olay zenginlikten kaynaklanan enaniyete açık bir örnektir. Ayetlerde konuyla ilgili olarak şöyle haber verilmektedir:

Onlara iki adamın örneğini ver; onlardan birine iki üzüm bağı verdik ve ikisini hurmalıklarla donattık, ikisinin arasında da ekinler bitirmiştik. İki bağ da yemişini vermiş, ondan (verim bakımından) hiçbir şeyi noksan bırakmamış ve aralarında da bir ırmak fışkırtmıştık. (İkisinden) Birinin başka ürün (veren yer)leri de vardı. Böylelikle onunla konuşurken arkadaşına dedi ki: "Ben mal bakımından senden daha zenginim, insan sayısı bakımından da daha güçlüyüm." Kendi nefsinin zalimi olarak (böylece) bağına girdi: "Bunun sonsuza kadar kuruyup yok olacağını sanmıyorum" dedi. Kıyamet saatinin kopacağını da sanmıyorum. Buna rağmen Rabbime döndürülecek olursam, şüphesiz bundan daha hayırlı bir sonuç bulacağım." (Kehf Suresi, 32-36)

Allah ayette "bağ sahibi" olarak bahsedilen bu insanı sınamak için ona büyük bir servet vermiştir. Kendisine verilen nimetler ise bağ sahibinin haksız yere böbürlenmesine sebep olmuştur. Şükredip bağışlanma dilemek ve bunları Allah yolunda kullanmak yerine kibirli ifadeler kullanmış, hatta o kadar ileri gitmiştir ki malının ve gücünün sonsuza kadar kalacağını düşünecek derecede bir akılsızlık içine girmiştir.

Bu olay, enaniyetli kişilerin mantık örgüleri ve fikir yapılarının son derece tutarsız olduğuna çok belirgin bir örnektir. Bağ sahibi mülkünün sonsuza kadar baki kalacağını iddia ettiği halde Allah'ı açık olarak inkar etmemekte ve O'nun huzuruna çıkmaya da ihtimal vermektedir. Fakat böyle bir ihtimal gerçekleşse dahi, cezalandırılmayacağını hatta ödüllendirileceğini düşünmesi ilginçtir.

Bugün de enaniyetli kişilerde benzer bir psikoloji görülür. Din ahlakını açıkça inkar etmeseler bile, Allah korkusundan uzaktırlar. Ama "ahirete gitseler bile" bir şekilde kurtulacaklarını düşünürler. Kuran'daki bağ sahibi örneği, bu ve benzer durumda olanların akletmeyen insanlar olduklarının açık bir göstergesidir. Bu kişinin aklı enaniyetinin şiddetinden kapanmış ve kendisi Allah'ın sonsuz kudretini anlayamayacak hale gelmiştir.

Kuran'da anlatıldığı gibi bağ sahibinin sonu da tam ibretlik olmuştur. Bütün sahip olduklarını yitirmiş ve gücü hiçbir şeye yetmemiştir. En sonunda "keşke" demiştir ancak bu pişmanlık için çok geçtir. Bu durum ayetlerde şöyle bildirilmektedir:

(Derken) Onun ürünleri (afetlerle) kuşatılıverdi. Artık o uğrunda harcadıklarına karşı avuçlarını (esefle) evirip çeviriyordu. O bağın çardakları yıkılmış durumdaydı, kendisi de şöyle diyordu: "Keşke Rabbime hiç kimseyi ortak koşmasaydım". Allah dışında ona yardım edecek bir topluluk yoktu, kendi kendine de yardım edemedi. (Kehf Suresi, 42-43)

KAVİMLERİN ÖNDE GELENLERİ

Elçileri inkar eden, onlara karşı en büyük mücadeleyi ve düşmanlığı yapan kesimin, kavimlerin önde gelenleri olduklarını Kuran'da görmekteyiz. Bu inkarcı önde gelenlerin en karakteristik özellikleri ise büyüklenmeleridir. Bu konuya örnek bazı ayetler şöyledir:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler), içlerinden iman edip de onlarca zayıf bırakılanlara (müstaz'aflara) dediler ki: "Salih'in gerçekten Rabbi tarafından gönderildiğini biliyor musunuz?" Onlar: "Biz gerçekten onunla gönderilene inananlarız." dediler.

Büyüklük taslayanlar dedi: "Biz de, gerçekten sizin inandığınızı tanımayanlarız." (Araf Suresi, 75-76)

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar dediler ki: "Ey Şuayb, seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden sürüp-çıkaracağız veya mutlaka bizim dinimize geri döneceksiniz." (Şuayb:) "Biz istemesek de mi?" dedi. (Araf Suresi, 88)

Önde gelenlerden bazıları büyüklenmede öyle ileri gitmişlerdir ki kendilerine de peygamber gibi vahiy gelmedikçe iman etmeyeceklerini ilan etmişlerdir:

Böylece Biz, her ülkenin önde gelenlerini -orada hileli- düzenler kursunlar diye- oranın suçlu-günahkarları kıldık. Oysa onlar, hileli-düzeni ancak kendilerine kurarlar da bunun şuuruna varmazlar. Onlara ne zaman bir ayet gelse, derler ki: "Allah'ın elçilerine verilenin bir benzeri bize de verilene kadar biz kesin olarak inanmayacağız." Allah, elçiliğini nereye vereceğini daha iyi bilir. Bu, suçlu-günahkarlara, kurdukları hileli-düzenleri nedeniyle şiddetli bir azab ve Allah Katında bir küçüklük isabet edecektir. (Enam Suresi, 123-124)

Böyle bir tavır içine girmelerinin en büyük sebeplerinden birisi, elçileri Allah'ın seçip göndermiş olmasını hazmedememeleri, elçilere tabi olup onlara itaat etmeyi kendi makam, şöhret, zenginlik ve itibarlarına yakıştıramamalarıdır. Bu yüzden her devirde kavimlerin inkarcı önde gelenleri kendilerine gönderilen elçileri, kurulu düzenlerine, halkın gözündeki makam ve itibarlarına yönelik bir tehdit olarak görmüşlerdir. Bu durum onların peygamberler ve tebliğ ettikleri gerçekler karşısında kibir ve nefretlerini ortaya dökmelerine yol açmıştır.

"Kavmin önde gelenleri" kavramı her dönemde, her toplumda var olan "elit" kesimi tanımlar. Bilindiği gibi elit kesimin özelliği, malca-mülkçe çok zengin, hatırı sayılır

kişiler olmaları, "çevrelerinin" kuvvetli olması, kısaca zahiri bir güce sahip olmalarıdır. Bu sayılan özellikler kitabın başında da anlatıldığı gibi iman etmeyen, akledemeyen kimselerde enaniyete, kibire sebep olmaktadır. Bu kişiler zahiri özelliklerine (mal, servet, güç, iktidar vs.) güvenerek toplumda söz sahibi olmak isterler. Öylesine kibirlenirler ki bu onları Allah'a ve elçisine başkaldırmaya kadar götürür. Üstünlüğün takvaya göre olduğunu kabul etmeye yanaşmazlar, çünkü bu durumda kendilerinin hiçbir değerleri olmadığı ortaya çıkacaktır. Göğüslerinde çok şiddetli bir büyüklenme arzusu vardır, inkarlarının altında yatan asıl sebep de budur. Akılları o derece kapalıdır ki öldüklerinde toprağın altına hiçbir şeylerini götüremeyeceklerini, zenginin de, fakirin de, güçlünün de, zayıfın da sonuçta birkaç metrelik beze sarılacağını, kısa bir süre içinde geriye sadece iskeletlerinin kalacağını düşünmezler. Sahip oldukları özelliklerin ahirette bir faydasını göremeyeceklerini akıllarına bile getirmezler.

Bu önde gelenlerin kibir ve enaniyetlerinden, dolayısıyla inkarlarından kaynaklanan belli başlı sapkın özellikleri Kuran'da müminlere tarif edilmiştir. Bunun amacı da müminlerin, her devirde karşılarına çıkarak kendilerine düşmanlık yapacak olan bu kimseleri tanımaları, onlardan sakınmaları ve onlardan gelecek zararlara karşı önlem almalarıdır. Bir de elbette onların bu hallerinden ibret almaları ve aynı duruma düşmemek için kendilerine dikkat etmeleridir. Çünkü hiç kimse Kuran'ın hiçbir ayetinden müstağni değildir; müminler de inkarcılar hakkındaki ayetleri kendi üzerlerinde düşünüp, inkarcılara ait yanlışlardan tam olarak arınmaya gayret göstermekle yükümlüdürler.

Bu nedenle söz konusu "elit" kesimin Kuran'da bildirilen temel özelliklerini aşağıda bazı başlıklar altında ele alacağız.

Halkı Saptırmak İçin Çaba Harcamaları

İçinde yaşadıkları halkın iman etmesi çok ağırlarına gider; bu nedenle onların iman etmelerini istemez, ellerinden geldiğince engellemeye çalışırlar. Çünkü halk iman ettiği takdirde, üzerinde hakimiyet kuracakları bir zemin kalmayacaktır. Herşeyden önce dünyevi üstünlük ölçülerinin, değer yargılarının tümü yok olacaktır. Üstelik tüm toplum, gözlerde büyütülen söz konusu kişilerin aslında ne derece aciz ve basit insanlar olduğunu da anlayacaktır. Böylece artık onları överek şımartacak, onlara tabi olacak kişiler kalmamış olacaktır.

Kendilerine tabi olan, bir nevi kendi malları gibi gördükleri ve genelde de aşağıladıkları kişileri kaybetmek önde gelenlerin hiç işine gelmez. Halkın kendilerini her ne pahasına olursa olsun izlemesini isterler. Bu yüzden de onları doğru yoldan çevirmek için her yolu denerler, hatta kimi zaman bunu o kişileri tehdit etmeye kadar vardırırlar. Allah Kuran'da bunun örneklerini şöyle bildirmektedir:

Kavminin önde gelenlerinden inkar edenler, dediler ki: 'Andolsun Şuayb'a uyacak olursanız, kuşkusuz kayba uğrayanlardan olursunuz. (Araf Suresi, 90)

Firavun: "Ben size izin vermeden önce O'na iman ettiniz. öyle mi? Mutlaka bu, halkı burdan sürüp -çıkarmak amacıyla şehirde planladığınız bir tuzaktır. Öyleyse siz (buna karşılık ne yapacağımı) bileceksiniz." (Araf Suresi, 123)

Vicdanları Kabul Ettiği Halde İnkar Etmeleri

Kavmin ileri gelenlerinin inkarlarının altında yatan sebep, aynı Firavun'da olduğu gibi anlamamaları değil inatla büyüklenmeleridir. Allah'ın ve ahiretin varlığını kavrayabilecek olsalar dahi kibir ruhlarına işlediği için karşı koyarlar. Kuran'da bu insanlar için, "... vicdanları kabul ettiği halde gurur ve büyüklenmeleri dolayısıyla inkar ettiler" (Neml Suresi, 14) ifadesi geçmektedir. Bu kibirin sebebi de daha önce belirtildiği gibi zenginlik ve güçtür:

Biz hangi ülkeye bir uyarıcı gönderdikse, mutlaka oranın 'refah içinde şımaran önde gelenleri': "Gerçekten biz, sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyi tanımıyoruz." demişlerdir. Ve: "Biz mallar ve evlatlar bakımından daha çoğunluktayız ve bir azaba uğratılacak da değiliz." demişlerdir. (Sebe Suresi, 34-35)

Oysa malların, evlatların ve sahip olunan diğer şeylerin, Allah'ın rızasına uygun yaşanmadığı sürece bir değeri ve faydası yoktur. Ancak Allah'ın dinine faydalı olmak koşuluyla salih amellerde bulunulursa, dünyanın bu geçici süslerinden ahirette bir karşılık umulabilir. Ayette şöyle buyrulmaktadır:

Bizim Katımızda sizi (bize) yaklaştıracak olan ne mallarınız, ne de evlatlarınızdır. Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka. İşte onlar, onlar için yaptıklarına karşılık olmak üzere kat kat mükafat vardır ve onlar yüksek köşklerinde güven içindedirler. (Sebe Suresi, 37)

Atalarının Dinine Uymaları

Refah içinde şımaran bu kişilerin en çok kullandıkları misal(Allah'a karşı hak olmaksızın getirdikleri izah)lerden biri de, elçinin onları babalarının dininden koparmak istediğini söylemeleridir:

Onlara, apaçık olan ayetlerimiz okunduğunda: "Bu sizi babalarınızın taptıkların (ilahlar)dan alıkoymak isteyen bir adamdan başkası değildir." dediler... (Sebe Suresi, 43)

Enaniyetli önde gelenlerin ağızlarından düşmeyen bir ifade de "atalarının dini"dir. Elbette bu da enaniyetlerinin sonucu olarak ortaya çıkan bir kavramdır. Kendi babalarının, atalarının üzerinde bulundukları yolun doğruluğundan son derece emindirler. Soyunu, geleneklerini, kültür mirasını üstün görme ve kendilerinden daha üst bir aklın varlığını kabul edememe, en büyük hastalıklarıdır:

İşte böyle, senden önce de (herhangi) bir memlekete bir elçi göndermiş olmayalım, mutlaka onun 'refah içinde şımarıp azan önde gelenleri' (şöyle) demişlerdir: 'Gerçekten biz, atalarımızı bir ümmet (din) üzerinde bulduk ve doğrusu biz, onların izlerine (eserlerine) uymuş kimseleriz." (O peygamberlerden her biri de şöyle) Demiştir: "Ben size atalarınızı üstünde bulduğunuz şeyden daha doğru olanını getirmiş olsam da mı? Onlar da demişlerdi ki: "Doğrusu biz, kendisiyle gönderildiğiniz şeye karşı kafir olanlarız." (Zuhruf Suresi, 23-24)

Allah'ın Gönderdiği Kitaplara Tabi Olmamaları

Kibirli kişilerin Allah'ın gönderdiği kitaplara tabi olmadıkları görülür. Onları bu noktaya getiren etken içlerindeki "yüce ve herkesten üstün olma" arzusudur. Bu arzuyu inkar etme mantıklarında da görmek mümkündür. Kendilerinden çok emindirler ve yanlış yolda olduklarına ihtimal dahi vermezler. Kendi çarpık mantıklarına göre eğer doğru bir yol varsa, o, kendi bulundukları yoldur:

İnkar edenler, iman edenler için dediler ki: "Eğer O (Kuran veya iman) hayırlı bir şey olsaydı, ona bizden önce koşup-yetişemezlerdi." Oysa onlar, onunla hidayete ermediklerinden: "Bu eski bir yalandır." diyecekler. (Ahkaf Suresi, 11)

Elçilere İtaat Etmemeleri

Allah'ın kavimlere gönderdiği elçiler çok üstün ahlaklı, akıl, ileri görüşlülük ve basiret yönünden çok gelişmiş, Allah'ın özel olarak seçerek hikmet verdiği kimselerdir. Nitekim bir ayette "Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp düşünmez" (Bakara Suresi, 269) şeklinde belirtilmiştir.

Bu ilim sahibi kişiler takvaca, bilgice ve akılca çok üstün olmaları dolayısıyla müminler için çok kıymetlidirler. Kavmin refahtan şımaran önde gelenleri ise kibirlenerek toplumun en güvenilir, en kıymetli kişileri olan elçilere karşı gelirler. Bununla da kalmayarak onlara hakaret ve iftirada bulunurlar, hatta tuzak kurup öldürmeye bile kalkarlar. Bu durum, kalplerindeki büyüklenme hastalığından kaynaklanır. İçlerindeki kibir teslim olmalarını engelleyip inkarlarına sebep olur:

Sizden öncekilerin, Nuh kavminin, Ad ve Semud ile onlardan sonra gelenlerin haberi size gelmedi mi? Ki onları, Allah'tan başkası bilmez. Elçileri onlara apaçık delillerle gelmişlerdi de, ellerini ağızlarına götürüp (öfkelerinden ısırdılar) ve dediler ki: "Tartışmasız, biz sizin kendisiyle gönderildiğiniz şeyleri inkar ettik ve bizi kendisine çağırdığınız şeyden de gerçekten kuşku verici bir tereddüt içindeyiz." (İbrahim Suresi, 9)

Bu ileri gelen, enaniyetli ve azgın insanların hakka çağrıldıklarında peygamberlere karşı nasıl tavırlar gösterdikleri ve ne denli bozuk mantık örgüleri geliştirdikleri de ayrıca Kuran'da bildirilmiştir:

Bunun üzerine, kavminden inkara sapmış önde gelenler dediler ki: "Bu sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir. Size karşı üstünlük elde etmek istiyor. Eğer Allah (öne sürdüklerini) dilemiş olsaydı, muhakkak melekler indirirdi. Hem biz geçmiş atalarımızdan da bunu işitmiş değiliz." (Müminun Suresi, 24)

Kendi kavminden, inkar edip ahirete kavuşmayı yalanlayan ve kendilerine, dünya hayatında refah verdiğimiz önde gelenler dedi ki: "Bu sizin benzeriniz olan bir beşerden başkası değildir, kendisi de sizin yediklerinizden yemekte ve içtiklerinizden içmektedir." (Müminun Suresi, 33)

Bu ayetlerde dikkat çeken nokta ileri gelenlerin, elçilerden mucize göstermelerini beklemeleridir. Elçilerin akıl, ilim, ahlak, fazilet, maneviyat ve bunlar gibi pek çok nimet bakımından seçilmiş bir üstünlüğe sahip olmaları gururlarına ağır gelmiştir; bu gerçeği kabul etmek istemedikleri için de onları sıradan insanlar olmakla suçlamışlar ve birtakım mucizeler göstermelerini istemişlerdir. Hatta peygamberlerin yemek yemeleri, su içmeleri gibi insani vasıflarını şaşkınlıkla karşılamışlar, bu özelliklerini onlara inanmamak için bahane olarak öne sürmüşlerdir. Nitekim inatçı önde gelenler mucize de görseler zaten inanacak değillerdir. Ayette şöyle buyrulmaktadır:

Onlar: "Bizi büyülemek için mucize (ayet) olarak her ne getirirsen getir, yine de biz sana inanacak değiliz" dediler. (Araf Suresi, 132)

Önde gelenleri rahatsız eden şey, sahip oldukları güç, itibar ve iktidara rağmen, kendilerinden olmayan, dahası kendilerini ve sistemlerini kötüleyen bir insanın din ahlakını yayarak toplumda kabul görmesidir. Olayı tümüyle bir kişisel çekişme olarak görmüşler ve peygamberin kendilerine üstün oluşunu hazmedememişlerdir. Bu nedenle Peygamberimiz (sav)'e karşı da saldırganlık göstermiş, "bu Kur'an, iki şehirden birinin büyük bir adamına indirilmeli değil miydi?" (Zuhruf Suresi, 31) diyerek kendileri gibi önde gelenlerden bir kişinin peygamberlik etmesini istemişlerdir. Bu isteklerine karşılık Allah ise şöyle buyurur: "Senin Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar?..." (Zuhruf Suresi, 32)

Elçilere Çeşitli Yöntemlerle Zarar Vermek İstemeleri

Firavun kavminin önde gelenleri dediler ki: 'Bu gerçekten bilgin bir büyücüdür." (Araf Suresi, 109)

Firavun kavminin önde gelenleri, dediler ki: "Musa ve kavmini bu toprakta bozgunculuk çıkarmaları, seni ve ilahlarını terk etmeleri için mi (serbest) bırakacaksın? (Firavun) Dedi ki: "Erkek çocuklarını öldüreceğiz ve kadınlarını sağ bırakacağız. Hiç şüphesiz biz, onlara karşı kahir bir üstünlüğe sahibiz." (Araf Suresi, 127)

Ayetlerde açıkça görüldüğü gibi, Firavun'un yanı sıra kavminin önde gelenleri de çok azgın kişilerdir. Hatta Firavun'u şiddet konusunda sürekli teşvik edenler de bunlardır. Büyücülük, bozgunculuk gibi suçlamalarla Firavun'un Hz. Musa'ya ve beraberindekilere karşı daha azgınlaşacağını tahmin etmiş ve müminlere karşı zalimce bir karar vermesini sağlamaya çalışmışlardır.

Önde gelen inkarcıların batıl düzenlerini temelinden sarsan elçilere karşı saygısız tavırlar sergilemeleri çok yaygındır ve Kuran'da da sık sık tarif edilmiştir. Onlara karşı takındıkları tutumlar son derece çirkin bir saygısızlık gösterisi şeklindedir. Bu konudaki birkaç örnek şöyledir:

Kavminin önde gelenleri: "Gerçekte biz seni açıkça bir şaşırmışlık ve sapmışlık içinde görüyoruz" dediler. (Araf Suresi, 60)

Kavminin önde gelenlerinden inkar edenler dediler ki: "Gerçekte biz seni akli bir yetersizlik içinde görüyoruz ve doğrusu biz senin yalancılardan olduğunu sanıyoruz." (Araf Suresi, 66)

Allah'ın gönderdiği elçilerin en önemli özellikleri akıllı olmalarıdır. Zira Allah'ı hakkıyla takdir edebilmek, din ahlakını kavrayabilmek ve yaşayabilmek akla bağlıdır. Bu yüzden Allah'ın takdirine karşılık inkar edenlerin bu "akılsızlık" ithamları hem kendi kompleks ve kıskançlıklarını tatmin etmek hem de peşlerinden gelen halkları olumsuz etkilemek amacıyladır. Bu tavırlarıyla da asıl akledemeyenlerin kendileri olduklarını sergilemiş olurlar.

Hileli Düzenlerinin Kendilerini Kuşatması

Görüldüğü gibi her devirde inkarcıların önde gelenlerinin gösterdikleri ortak tavır, çirkin cesaret ve pervasızlık aynıdır. Ancak aldıkları karşılık da aynıdır. Bu, çağlar boyu her devirde böyle olmuştur. Her zaman azgın önde gelenlerin inananlara kurdukları tuzaklar boşa çıkmış, hatta bununla da kalmayarak kurdukları tuzaklar kendilerine dönmüştür. Allah'ın insanlar arasında uyguladığı değişmez kanunuyla ilgili olarak bir ayette şöyle buyurulmaktadır:

Yeryüzünde büyüklük taslayarak ve kötülüğü tasarlayıp düzenleyerek. Oysa hileli düzen kendi sahibinden başkasını sarıp kuşatmaz. Artık onlar öncekilerin sünnetinden başkasını mı gözlemektedirler? Sen Allah'ın sünnetinde kesinlikle bir değişiklik bulamazsın ve sen, Allah'ın sünnetinde kesinlikle bir dönüşüm bulamazsın. (Fatır Suresi, 43)

İNKARCI KAVİMLER

Buraya kadar anlattığımız gibi, kavimlerin inkarcı önde gelenlerinin hepsi her dönemde aynı azgınlık ve başkaldırıyla ortaya çıkmışlardır. Allah'ın kendilerini doğru yola davet etmek için gönderdiği elçileri büyüklenerek yalanlamış, onlara karşı çıkıp hakkı inkar etmişlerdir. Allah'a karşı büyüklenmelerinin karşılığını da dünyada ve ahirette benzer şekillerde almışlardır.

Şimdi de Kuran'da anlatılan kavimleri ve kendilerine gelen peygamberlere karşı tavırlarını tek tek inceleyelim.

Nuh Kavmi

Nuh kavminin önde gelenleri tarihteki diğer benzerleri gibi son derece gururluydular. Hz. Nuh onları din ahlakına davet ettiğinde aralarından çok az kişi kendisine icabet etmişti. Buna rağmen Hz. Nuh onların ahiret azabına uğramamaları için büyük çaba sarf etti. Fakat onun tüm çabalarına karşı kavminin kendisine cevabı şöyle oldu:

Kavminden ileri gelen inkarcılar: "Biz seni yalnızca bizim gibi bir beşerden başkası görmüyoruz; sana, sığ görüşlü olan en aşağılıklarımızdan başkasının uyduğunu görmüyoruz ve sizin bize bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Aksine biz sizi yalancılar sanıyoruz" dedi. (Hud Suresi, 27)

Bozuk ifadelerinden kibirleri çok rahat anlaşılan bu insanlar, Hz. Nuh'un yanındaki müminlere de hakaret etmişlerdir. Onlara göre üstünlük, mala, mülke, makam ve mevkice yüksek olmaya bağlı olduğu için peygambere tabi olan müminlerde de bu özellikleri aramışlardır. Üstünlüğün ahlaka, Allah'a yakınlığa bağlı olması gerektiğini ise akledememişlerdir. Ayetlerde Nuh kavminin elçilerine karşı kullandıkları enaniyetli üslup açıkça görülmektedir:

Dediler ki: "Ey Nuh, bizimle çekişip durdun, bu çekişmede ileri de gittin. Eğer doğru söylüyorsan, bize vaadettiğini getir." (Hud Suresi, 32)

Kendilerinden önce Nuh kavmi de yalanlamıştı; böylece kulumuz (Nuh'u) yalanladılar ve "Delidir" dediler. O, baskı altına alınıp engellenmişti. (Kamer Suresi, 9)

Tüm bu çirkin hareketlerine karşın Hz. Nuh kavmine karşı çok sabırlı davranmış, kendisine verilen hakka davet görevini ihlasla yerine getirmiştir. Ancak düzelmeyeceklerini anlayınca da Allah'a kavminin büyüklendiğini anlatmış ve O'dan yardım dilemiştir:

Dedi ki, "Rabbim, gerçekten kavmimi gece ve gündüz davet edip durdum. Fakat davet etmem, bir kaçıştan başkasını artırmadı. Doğrusu ben, onları bağışlaman için her davet edişimde, onlar parmaklarını kulaklarına tıkadılar, örtülerini başlarına çektiler ve büyüklük tasladıkça büyüklük gösterip direttiler. Sonra onları açıktan açığa davet ettim. Daha sonra (davamı) onlara açıkça ilan ettim ve kendilerine gizli gizli yollarla yanaşmak istedim." (Nuh Suresi, 5-9)

Nuh: "Rabbim, gerçekten onlar bana isyan ettiler; mal ve çocukları kendisine ziyandan başka bir şeyi artırmayan kimselere uydular. Ve büyük büyük hileli düzenler kurdular. Ve dediler ki: Kendi ilahlarınızı bırakmayın; bırakmayın ne Vedd'i, ne Suva'ı, ne Yeğus'u, ne Yeuk'u ve ne de Nesr'i. Böylece onlar, çoğu kimseyi şaşırtıp saptırdılar. Sen de o zalimlere sapıklıktan başkasını artırma. (Nuh Suresi, 21-24)

Nuh:"Rabbim, yeryüzünde kafirlerden yurt edinen hiçkimseyi bırakma" dedi. (Nuh Suresi, 26)

Hz. Nuh'un bu duası üzerine Allah ona icabet etmiş ve kavmine büyüklenmeleri ve elçisini yalanlamaları nedeniyle dünyada ve ahirette bela vermiştir:

Bunlar, hataları dolayısıyla suda boğuldular, sonra ateşe sokuldular. O zaman da Allah'ın dışında hiçbir yardımcı bulamadılar. (Nuh Suresi, 25)

Ad Kavmi

Allah Ad kavmine peygamber olarak Hz. Hud'u göndermişti. O da kavmini Allah'ın yoluna davet etmiş ama diğer peygamberler gibi büyük bir azgınlık ve inkarla karşılaşmıştı. Kuran'da Ad kavminin büyüklenmesi şu şekilde bildirilir:

Ad (kavmin)'e gelince; onlar yeryüzünde haksız yere büyüklendiler ve dediler ki: "Kuvvet bakımından bizden daha üstünü kimmiş?" Onlar, gerçekten kendilerini yaratan Allah'ı görmediler mi? O, kuvvet bakımından kendilerinden daha üstündür. Oysa onlar, Bizim ayetlerimizi (bilerek) inkar ediyorlardı. (Fussilet Suresi, 15)

Allah'a karşı gösterilen böylesine bir gurur, sapkınlığın en üst derecesidir. Çünkü hiçbir varlığın cüret edemeyeceği bir şeye cüret etmişlerdir. Kendi güç ve kuvvetlerini gözlerinde öylesine büyütmüşlerdir ki, kalpleri körelmiş ve bu çok önemli gerçeği dahi fark edemeyecek hale gelmişlerdir. Allah'ın kendilerine verdiği ve her an ellerinden alabileceği bir güçle, Allah'a ve peygamberine karşı gelmişlerdir. Karşılığında ise

dünyada da kıyamet gününde de lanete tabi tutuldukları ayetlerde şöyle haber verilmektedir:

İşte Ad (halkı): Rablerinin ayetlerini tanımayıp reddettiler. O'nun elçilerine isyan ettiler ve her inatçı zorbanın emri ardınca yürüdüler. Ve bu dünyada da, kıyamet gününde de lanete tabi tutuldular. Haberiniz olsun; gerçekten Ad (halkı) Rablerine (karşı) inkar ettiler. Haberiniz olsun; Hud kavmi Ad'a (Allah'ın rahmetinden) uzaklık (verildi.)" (Hud Suresi, 59-60)

Semud Kavmi

Semud kavmine Allah Hz. Salih'i peygamber olarak göndermiştir. Her elçi gibi Hz. Salih de kavmini hakka davet etmiş, gerçekleri görebilmeleri için onlara yaratılışlarını hatırlatmıştır. Fakat kavmi kendisini sürekli yalanlamıştır. Kuran'da bu olay şöyle haber verilir:

Semud (kavmi) de uyarıları yalanladı. Dediler ki: "Bizden biri olan bir beşere mi uyacağız? Bu durumda gerçekten biz bir sapıklık ve çılgınlık içinde kalmış oluruz. Zikr içimizden ona mı bırakıldı? Hayır o çok yalan söyleyen, kendini beğenmiş bir şımarıktır." (Kamer Suresi, 23-25)

Dikkat edilirse peygamberin de kendileri gibi bir insan olması onları yanıltmıştır. Onların ilkel mantığına göre tabi olabilmeleri için elçinin kayıtsız şartsız insandan üstün bir varlık olması veya mucize göstermesi gerekiyordu. Çünkü azgın enaniyetleri kendileri gibi bir insana tabi olmalarına müsade edemezdi. Bu nedenle de elçileri yalancılıkla itham edip iftiralar attılar.

İsrailoğulları

Kuran'da kavim olarak en çok üzerinde durulan halklardan birisi İsrailoğullarıdır. Ayetlerde Allah'ın verdiği nimetlere karşı nankörce bir tavır içinde olmalarından dolayı sıkça zikredilmiş olan bu topluluk, tarihe azgın bir kavim olarak geçmiştir. Tarihin akışıyla beraber düşünüldüğünde bu kavmin, Allah'ın merhametine ve bağışlayıcılığına rağmen sürekli olarak bir büyüklenme ve inatçılık göstermesi oldukça şaşırtıcıdır.

Bilindiği gibi İsrailoğulları, bir dönem alemlere üstün kılınacak şekilde nimetlerle donatılmış ve kendilerinden bunların karşılığında sadece "Allah'ın ahdine bağlı kalmaları" istenmiştir. Kendilerine bunca nimet veren Allah'a itaat ve sadakat, şevkle yerine getirmeleri gereken bir konuyken onlar, eşi benzeri görülmemiş bir şekilde Rabbimizin emirlerini yerine getirmemişler ve kendi nefislerine zulmetmişlerdir:

... Andolsun, Rabbinden sana indirilen, onlardan çoğunun taşkınlıklarını ve inkarlarını artıracaktır... (Maide Suresi, 68)

... Biz de onların arasına kıyamet gününe kadar sürecek düşmanlık ve kin salıverdik. Onlar ne zaman savaş amacıyla bir ateş alevlendirdilerse Allah onu söndürmüştür. Yeryüzünde bozgunculuğa çalışırlar. Allah ise bozguncuları sevmez. (Maide Suresi, 64)

Allah, bu kavmi pek çok defa nimetlerle veya sıkıntılarla denemeden geçirdiğini Kuran'da bildirmiştir.

Bilindiği gibi İsrailoğulları, Firavun döneminde köle olarak çalıştırılan ve Firavun'un zalim düzeninden dolayı bu konumlarında yüzyıllar boyunca değişiklik yapamamış olan bir halktı. Egemen olan Firavun'un ahlak sistemi ve hükümdarlık anlayışı, son derece katı ve zalim bir yönetim biçimi olduğu için, yüzyıllarca bu despot sistemin içinde ezilmişler, ayette bildirildiği gibi "kadınlarını diri bırakıp erkek çocuklarını boğazlayan" bu yapıya çaresiz mahkum olmuşlardır. Bu büyük imtihanın sonucunda Allah bu köle topluma Hz. Musa'yı peygamber olarak göndermiş ve onlara "denizin yarılması" gibi büyük bir mucizeyi göstererek Firavun'un zalim yönetiminden kurtarmıştır:

Ey İsrailoğulları, size bağışladığım nimetimi ve sizi (bir dönem) alemlere üstün kıldığımı hatırlayın.

Sizi, dayanılmaz işkencelere uğrattıklarında, Firavun ailesinin elinden kurtardığımızı hatırlayın. Onlar, kadınlarınızı diri bırakıp, erkek çocuklarınızı boğazlıyorlardır. Bunda sizin için Rabbinizden büyük bir imtihan vardı.

Ve sizin için denizi ikiye yarıp sizi kurtardığımızı ve Firavun'un adamlarını -gözlerinizin önünde- boğduğumuzu hatırlayın. (Bakara Suresi, 47, 49, 50)

Kalbi katılaşmamış her kişi tarafından büyük bir şükür vesilesi olarak değerlendirilecek bu olay, İsrailoğullarının kalplerinde Allah korkusundan dolayı bir yumuşama meydana getireceği yerde, bir gevşeklik ve rahatlamaya sebep olmuştur. Bu büyük mucizeyle imanlarının kat kat artması gerekirken bu kavim, aradan bir süre geçtiğinde Hz. Musa'nın ilk yokluğunu fırsat bilerek hemen taşkınlıkta bulunmuşlardır. Olmadık bir sapkınlık sergileyerek buzağıyı şirk koşmaya kalkışmışlardır:

Andolsun, Musa size apaçık belgelerle geldi. Sonra siz onun arkasından buzağıyı (tanrı) edindiniz. İşte siz (böyle) zalimlersiniz. Hani sizden misak almış ve Tur'u üstünüze yükseltmiştik (ve): "Size verdiğimize (Kitaba) sımsıkı sarılın ve dinleyin" (demiştik). Demişlerdi ki: "Dinledik ve baş kaldırdık." İnkarları yüzünden buzağı (tutkusu) kalplerine sindirilmişti. De ki: "İnanıyorsanız, inancınız size ne kötü şey emrediyor?" (Bakara Suresi, 92-93)

Kuran'da tüm insanlara ibret olarak gösterilen bu kavmin azgınlığı ve Allah'a karşı büyüklenmeleri bu örnekle sınırlı değildir. Allah'ın kendilerini bağışlamasını takdir edemeyip taşkınlıklarını sürdüren bu kavimle ilgili daha pek çok örnek bildirilmiştir.

Örneğin, Allah İsrailoğullarına şükretmeleri için arka arkaya pek çok nimet vermişti. Bunun karşılığında ise yalnızca nimetlerle dolu şehrin kapısından girerken secde etmelerini istemişti. Ancak onlar nefislerine zulmetmişler ve Allah'a başkaldırmışlardı:

Bulutları üzerinize gölge kıldık ve size kudret helvası ve bıldırcın indirdik. "Size rızık olarak verdiklerimizin temizinden yiyin" (dedik). Onlar Bize zulmetmediler, ancak kendi nefislerine zulmettiler. Ve hatırlayın, demiştik ki: "Şu şehre girin ve orada istediğiniz yerde bol bol yiyin, yalnızca secde ederek kapısından girerken 'dileğimiz bağışlanmadır' deyin; (Biz de) hatalarınızı bağışlayalım; iyilik yapanların (ecirlerini) artıracağız". Ama zulmedenler, kendilerine söylenen sözü bir başkasıyla değiştirdiler. Biz de o zalimlerin yaptıkları bozgunculuğa karşılık, üzerlerine gökten iğrenç bir azab indirdik. (Bakara Suresi, 57-59)

Diğer bir örnek ise kendilerine "Allah'ın verdiği rızıktan yiyin, için ve yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın" denildiğinde, Hz. Musa'ya tek çeşit yemeğe katlanamayacaklarını söylemeleridir. Ayetlerde bu basit tavırları, nankörlükleri ve dünyada gördükleri karşılık şöyle anlatılmıştır:

Siz (ise şöyle) demiştiniz: "Ey Musa, biz bir çeşit yemeğe katlanmayacağız, Rabbine yalvar da, bize yerin bitirdiklerinden bakla, acur, sarmısak, mercimek ve soğan çıkarsın." (O zaman Musa:) "Hayırlı olanı, şu değersiz, şeyle mi değiştirmek istiyorsunuz? Mısır'a inin, çünkü (orada) kendiniz için istediğiniz vardır" demişti. Onların üzerine horluk ve yoksulluk (damgası) vuruldu ve Allah'tan bir gazaba uğradılar. Bu, kuşkusuz, Allah'ın ayetlerini tanımazlıkları ve peygamberleri haksız yere öldürmelerindendi. Bu, isyan etmelerinden ve sınırı çiğnemelerindendi. (Bakara Suresi, 61)

Bir başka çirkin tavırları ise, peygamberleri tarafından Allah'tan getirilen bir emre karşı gösterdikleri konuşma tarzlarıdır. Kullandıkları kelimeler ve ifadeler kibirlerini ve saygısızlıkları ortaya çıkarmaktadır:

Hani Musa kavmine: 'Allah, muhakkak sizin bir sığır kesmenizi emrediyor' demişti. 'Bizi alaya mı alıyorsun?' dediler. (Musa): 'Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım.' dedi. (Bakara Suresi, 67)

"Ey kavmim, Allah'ın sizin için yazdığı kutsal yere girin ve gerisin geri arkanıza dönmeyin; yoksa kayba uğrayanlar olarak çevrilirsiniz." (Maide Suresi, 21)

Dediler ki: "Ey Musa, biz onlar durduğu sürece hiçbir zaman oraya girmeyeceğiz. Sen ve Rabbin git ikiniz savaşın. Biz burada duracağız." (Maide Suresi, 24)

Allah'ın ve peygamberin, emrine karşı gelip böyle pervasız ifadeler kullanmaları iman edenlerin ibret almalarına vesile olmuştur. Zira bu tavırlarıyla ahirette çok büyük karşılık görecekleri açıktır. Allah Kuran'da onları böylesine ciddi bir başkaldırıya sürükleyen bozuk mantıkları ve görecekleri karşılık hakkında şöyle hükmetmiştir:

Allah'ın kullarından dilediğine Kendi fazlından (peygamberliği) indirmesini 'kıskanarak ve Hakk'a baş kaldırarak' Allah'ın indirdiklerine tanımamakla, nefislerine ne kötü şeye karşılık sattılar, böylelikle gazap üstüne gazaba uğradılar. Kafirler için alçaltıcı bir azap vardır. (Bakara Suresi, 90)

Ayetlerden de anlaşıldığı gibi, hareketlerinin altında yatan yegane sebep kibirleriydi. Peygamberliğin kendilerinden başkalarına indirilmiş olmasını kıskanmışlar, elçilerin üstünlüğünü kabullenmek istememişlerdi. En üstün olanların kendileri olmasını istiyorlardı. Kısacası bütün bu ayak diretmelerinin, zorluk çıkarmalarının ve kendileriyle uğraştırmalarının sebebi müstekbir oluşlarıydı. Böylece peygamberlerine zorluk çıkaran, onlara eziyet etmeye çalışan kavim olarak tarihe geçtiler. Elbette ki bu tutumlarının karşılığını gördüler ve doğru yoldan sapan ve sonsuz azaba mahkum olan yine kendileri oldu:

Hani Musa kavmine demişti ki, "Ey kavmim gerçekten benim sizin için Allah'tan gönderilmiş bir elçi olduğumu bildiğiniz halde niçin bana eziyet ediyorsunuz? İşte onlar eğrilip sapınca Allah da onların kalplerini eğriltip saptırmış oldu. Allah fasık bir toplumu hidayete erdirmez. (Saff Suresi, 5)

İsrailoğulları yalnız Hz. Musa'ya karşı değil Allah'ın kendilerine gönderdiği tüm elçilere karşı büyüklenmişler, hatta kimi zaman bu kibirleri onları elçileri öldürmeye kadar götürmüştür:

... Demek size ne zaman bir elçi nefsinizin hoşlanmayacağı bir şeyle gelse büyüklük taslayarak bir kısmınız onu yalanlayacak, bir kısmınız da onu öldüreceksiniz öyle mi? (Bakara Suresi, 87)

İsrailoğulları kibirlerinden kaynaklanan taşkın tavırlarına sonra da devam etmiş, Hz. Davud döneminde kendilerinde "melik" (yönetici) olarak atanan Talut'a karşı, inkarcıların önde gelenlerine benzer örnekler getirmişlerdir:

Onlara peygamberleri dedi ki: "Allah size Talut'u (melik olarak) gönderdi." Onlar: "Biz hükümdarlığa, ona göre daha çok hak sahibiyken ve ona bir mal verilmemişken, nasıl bizi (yönetmek üzere) hükümdarlık (mülk) onun olabilir?" dediler. O (şöyle) demişti: "Doğrusu Allah, size onu seçti ve onun bilgi ve bedeni gücünü artırdı. Allah, kime dilerse, mülkünü verir; Allah (rahmeti ve gücü) geniş olandır, bilendir." (Bakara Suresi, 247)

İsrailoğullarına verilen mucizelerin tek bir tanesi bile, inançlı bir kişinin tüm davranışlarına ömür boyu Allah korkusunun yön vermesine yetecektir. Oysa İsrailoğulları defalarca merhamet edilip bağışlanmış olmalarına rağmen sürekli bir akılsızlık ve bozgunculuk içinde yaşamışlardır. Bu da şu gerçeği göstermektedir ki Allah kötü ahlaklarına karşılık bu kavmin anlayışını kapamış, gözlerini köreltmiş, kulaklarını sağırlaştırmıştır. Tarihe yaptıkları taşkınlıklarla geçen İsrailoğullarının dünyada ve ahirette alacakları karşılıklar da Kuran'da bildirilmiştir. Bahsedilen yönüyle bu kavim, verilen nimetlerden şımarma, kendine pay çıkarma, böbürlenme ve yeryüzünde bozgunculuğa yeltenme konusunda tüm enaniyetli kişilere bir ibret tablosu oluşturmaktadır.

Hz. Muhammed (sav)'in Kavmi

Peygamberimiz (sav) de kavmine gönderildiğinde onlara Allah'ın elçisi olduğunu ve kendisine itaat etmeleri gerektiğini söylemişti:

De ki: "Ey insanlar ben Allah'ın sizin hepinize gönderdiği bir elçisiyim. Ki göklerin ve yerin mülkü yalnız O'nundur. O'ndan başka ilah yoktur. O diriltir ve öldürür. Öyleyse Allah'a ve ümmi peygamber olan elçisine iman edin, O da Allah'a ve O'nun sözlerine inanmaktadır. O'na iman edin ki hidayete ermiş olursunuz." (Araf Suresi, 158)

Görüldüğü üzere Peygamberimiz (sav) kavmine gönderildiğinde onları Allah'a davet etmiş, hidayete çağırmıştı. Onun tebliğine karşılık kavminin cevabı ise şöyle oldu:

"Hayır" dediler. (Bunlar) Karmakarışık düşlerdir; hayır onu kendisi uydurmuştur; hayır o bir şairdir. Böyle değilse öncekilere gönderildiği gibi bize de bir ayet (mucize) getirsin." (Enbiya Suresi, 5)

Kavminin bu cevabı Peygamberimiz (sav)'in anlattıklarını kavrayamadıklarından dolayı verilmiş bir cevap değildi. Verilen karşılık kavmin sahip olduğu azgınlığın bir göstergesiydi. Onlar da diğer kavimler gibi gurur ve büyüklenmeleri nedeniyle Hz. Muhammed'i inkar etmişlerdi. Kuran'da inkar edenlerin durumu şu şekilde anlatılmaktadır:

Çünkü onlara, "Allah'tan başka ilah yoktur." denildiği zaman büyüklük taslarlardı. Ve derlerdi ki: "Biz ünlenmiş bir şair için ilahlarımızı terk mi edeceğiz?" (Saffat Suresi, 35-36)

Aynı geçmiş kavimlerde olduğu gibi Mekke müşrikleri de, yine kibirlerinden ve büyüklenme tutkularından ötürü Hz. Muhammed'in peygamberliğini kabul etmediler. Aslında kendileri de öyle olmadığını bildikleri halde Peygamberimiz (sav) hakkında şairlik iddiasında bulundular. Aynı şekilde söylediklerini kendisinin uydurduğunu iddia ederek yalancılık iftirasında bulundular.

Bu iftiralarının daha önceki kavimlerin sözlerine bu derece benzemesi ise, bunun Allah'ın değişmeyen bir kanunu olduğunu göstermektedir. Ancak Allah'ın değişmeyen bir sünneti daha vardır: Elçilerini inkar eden, büyüklenen kavimlere azap indirmek, onları dünyada ve ahirette aşağılık kılmak…

Her kavmin elçilere karşı kullandıkları ifadelerin benzerliği çok dikkat çekicidir. Aralarında yüzlerce yıl zaman farkı, kültür ayrılığı ve coğrafi farklılıklar olması hiçbir şey değiştirmemektedir. Enaniyetten dolayı doğruyu göremeyen, görseler de görmezlikten gelen inkarcılar, her dönemde aynı karakteri taşıyıp, aynı örnekleri verip, aynı savunmaları yapmışlardır. Elbette ki sonları da aynı olmuş ve büyüklenmeleri karşılığında aşağılatıcı azap ile karşılık görmüşlerdir.

Kuran'da bizlere bu yaptıklarının karşılığı olarak ahiret azabından önce dünyevi azapla da cezalandırılmış olan birçok kavmin haberi verilmektedir. Buraya kadar üzerinde durulan kavimlerden başka Eyke, Medyen, Hicr, Ress halkları, Lut kavmi bu kavimlerden yalnızca birkaç tanesidir. Bunların haricinde isimleri, yaşadıkları devirler, coğrafyaları her ne kadar bilinmese de birçok kavmin helak edilerek yeryüzünden silindiği ve hep aynı nedenle azaplandırıldığı kesin bir gerçektir:

(Halkı) Zulmediyorken yıkıma uğrattığımız nice ülkeler vardır ki, şimdi onların altları üstlerine gelmiş ıpıssız durmakta: kullanılamaz durumdaki kuyuları (terk edilmiş bulunmakta), yüksek sarayları (çın çın ötmektedir). (Hac Suresi, 45)

MÜMİNLERİN TEVAZUSU

Kuran'da haber verilen, "Bizim ayetlerimize ancak onlarla kendilerine hatırlatıldığı zaman, hemen secdeye kapananlar, Rablerini hamd ile tesbih edenler ve büyüklük taslamayanlar iman eder" (Secde Suresi, 15) ayetinden, imanın en önemli şart ve en açık göstergelerinden birinin büyüklük taslamamak olduğu anlaşılmaktadır. Müminler de Secde Suresi'ndeki bu ayetin gereği olarak ve Allah'ın büyüklük taslayıp böbürlenen kimseleri sevmeyeceğini (Nisa Suresi, 36) bildikleri için daima tevazu gösterirler:

O Rahman'ın kulları, yeryüzü üzerinde alçakgönüllü olarak yürürler ve cahiller kendilerine muhatap oldukları zaman da "Selam" derler. (Furkan Suresi, 63)

Din ahlakı beraberinde Allah'a teslimiyeti, teslimiyet de insanın aczini bilmesini getirir. Herşeyin Allah'a ait olduğunu ve kendilerinin O'na karşı eksikliklerini, acizliklerini bilen müminler, doğal olarak O'nun yarattığı diğer insanlara karşı da tevazu gösterirler.

Enaniyetli ve tevazulu davranışlar asıl olarak insanlar arasındaki ilişkilerde de açığa çıkar. Bu konuya örnek olarak Kuran'da haber verilen İblis'in davranışlarını verebiliriz. O da, Hz. Adem'e secde etmeyi kabul etmemiştir. Allah'ın sonsuz kudretini bildiği ve tanıdığı için O'na karşı açıkça bir üstünlük iddia etmesi zaten mümkün değildir. Ama Allah'ın "Adem'e secde et" emri ona çok ağır gelmiş, Hz. Adem'e karşı enaniyet göstermiş ve tabii ki aslında Allah'a karşı isyankar olmuştur.

Dolayısıyla Allah'a karşı bir suç olan enaniyetin ortaya çıktığı yer, asıl olarak bir insanın diğer insanlarla olan ilişkileridir.

Elbette tevazu da yine aynı şekilde ortaya çıkar. Müminler, Allah'a olan boyun eğmişliklerini, O'nun mümin kullarına karşı gösterdikleri tevazuyla belli ederler. Zira sahip oldukları özelliklerin hiçbirinin kendilerine ait olmadığının farkındadırlar. Bundan dolayı daima şükreder ve ellerindeki herşeyi Allah'ın dilediği anda geri alabileceğini unutmazlar. Kendilerini yaratan sonsuz kudret sahibinin azabından korkarlar ve sığınılacak tek güç olarak da yine O'nu bulurlar. İnananların bu teslimiyetli ruh halleri ve Allah korkuları bir ayette şöyle tarif edilmiştir:

De ki: "Muhakkak beni Allah'tan (gelebilecek bir azaba karşı) hiç kimse asla kurtaramaz ve O'nun dışında asla bir sığınak da bulamam." (Cin Suresi, 22)

Tüm bu nedenlerden dolayı inananların ruh halleri, davranışları, fiziki özellikleri enaniyetli insanlardan tamamen farklıdır. İnanmayanların enaniyet yaptıkları durumlarda müminlerin gösterdikleri tavırları aşağıdaki gibi maddelendirebiliriz.

Allah'a Karşı Acizliklerini Bilirler

Malıyla, güzelliğiyle, gençliğiyle, itibariyle ve sahip olduğu herşeyle baki kalmak isteyen kibirli insanlar, tek baki olan varlığın Allah olduğunu, O'nun en büyük kuvvet sahibi, en güçlü ve en üstün varlık olduğunu kavrayamazlar. Bu yüzden de Allah'ın ayetlerine karşı çirkin bir cesaretle başkaldırırlar.

Müminler ise Allah'ın büyüklüğünü kavrayabilme gayreti içindedirler. Bu sebeple de tüm yaratılmışlarla beraber kendi acizliklerini bilirler. İnkarcıların kibirli başkaldırışlarının aksine onlar içleri titreyerek Allah'tan korkarlar ve Rabbimiz karşısındaki acizliklerini dile getirmekten çekinmezler:

De ki: "Allah'ın dilemesi dışında kendim için yarardan ve zarardan (hiçbir şeye) malik değilim. Eğer gaybı bilebilseydim muhakkak hayırdan yaptıklarımı artırırdım ve bana bir kötülük dokunmazdı..." (Araf Suresi, 188)

Allah'a Karşı Hiçbir Şeyi Ortak Koşmazlar

İnsanlar içinde Allah'tan başkasını eş ve ortak tutanlar vardır ki, onlar Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah'a olan sevgileri daha güçlüdür. O zulmedenler azaba uğrayacakları zaman muhakkak bütün kuvvetin tümüyle Allah'ın olduğunu ve Allah'ın vereceği azabın gerçekten şiddetli olduğunu bir bilselerdi. (Bakara Suresi, 165)

Allah'tan başkasını eş ve ortak tutanların şirk koştukları şeyler, genelde kendi nefisleri, heva ve hevesleri, paraları, güzellikleri, malları veya sahip oldukları diğer şeylerdir. Bu kişiler herşeyin gerçek sahibinin Allah olduğunu kavrayamazlar. Bunun da en önemli sebebi enaniyetleridir.

Müminler ise, Allah'tan başka ilah olmadığına "kesin bir bilgiyle" iman ederler. Bir şey istediklerinde bunu verebilecek olanın yalnız Allah olduğunu bilirler. Dolayısıyla tek dost ve yardımcılarının onları Yaratan olduğunun farkındadırlar. Rabbimizin verdiği sayısız nimet karşısında da O'na gönülden boyun eğer ve içli bir teslimiyetle teslim olurlar.

Müminlerin gösterdikleri bu teslimiyet "Firavun enaniyeti"ni yaşayan kişilerle aralarında tam bir tezat oluşturmaktadır. Zira enaniyetli kişiler içinde bulundukları acizliğin derecesini kavramaya güç yetiremezler. Müminler ise, "Ey insanlar (size), bir örnek verildi; şimdi onu dinleyin. Sizin, Allah'ın dışında tapmakta olduklarınız -hepsi bunun için biraraya gelseler dahi- gerçekten bir sinek bile yaratamazlar. Eğer sinek

onlardan bir şey kapacak olsa, bunu da ondan geri alamazlar. İsteyen de güçsüz, istenen de" (Hac Suresi, 73) ayetine kesin olarak iman ettikleri için asla kendi nefislerine bir pay çıkarmaz; herşeye güç yetirenin yalnızca Allah olduğunu bilirler.

Allah'ın Elçilerine İtaat Ederler

Ve onları, Kendi emrimizle hidayete yönelten önderler kıldık ve onlara hayrı kapsayan-fiilleri, namaz kılmayı ve zekat vermeyi vahyettik. Onlar Bize ibadet edenlerdi. (Enbiya Suresi, 73)

Allah, kafirler için ateşe çağıran kişiler var ettiği gibi, müminler için de hidayete yönelten önderler göndermiştir. Elçilerini gönderdiği toplumlara da, kendilerini Allah'ın doğru yoluna davet eden bu önderlere itaati emretmiştir. Ancak Kuran'da bahsedilen kavimlerde gördüğümüz gibi bu toplulukların birçoğu ve o toplulukların içinde bulunan "kavmin önde gelenleri" içlerindeki büyüklenme dolayısıyla elçilere karşı gelmişler, onları tanımamışlar, isyan etmişlerdir.

Müminler ise, "Biz elçilerden hiç kimseyi ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesinden başka bir şeyle göndermedik..." (Nisa Suresi, 64) ayeti gereği, elçilere itaat etmenin Allah'ın emri olduğunu bilirler. Dolayısıyla elçilere gösterilen itaat Allah'a teslimiyetin, büyüklenmemenin en önemli alametidir. İnananlar Fetih Suresi'nin 9. ayetinde de belirtildiği gibi hayatları boyunca elçileri savunup destekler ve onlara karşı derin bir saygı gösterirler.

Hatalarında Direnmezler

Müminler Allah'a karşı acizliklerini bildikleri ve dünyada onlara verilen eksiklikleri kabul ettikleri için hata yapmaktan korkmazlar. Büyüklük iddiası ile ortaya çıkmadıkları için eksiklikleri, yanlışları olması onları etkilemez. Çünkü insanlara karşı "prestijlerini koruma" derdinde değildirler; tek amaçları Allah'a kul olmak, O'nu razı etmektir.

Bir hata işlediklerinde çok güzel bir teslimiyet göstererek hemen tevbe eder ve Allah'a yönelip dönerler. Kuran'da bu konuyla ilgili olarak müminlere şöyle dua etmeleri haber verilmektedir.

... Rabbimiz, unuttuklarımızdan ya da yanıldıklarımızdan dolayı bizi sorumlu tutma. Rabbimiz, bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme. Rabbimiz, kendisine güç yetiremeyeceğimiz şeyi bize taşıtma. Bizi affet, bizi bağışla. Bizi esirge, Sen bizim mevlamızsın. Kafirler topluluğuna karşı bize yardım et. (Bakara Suresi, 286)

Önceki bölümlerde müstekbirlerin hata veya eksikliklerinin ortaya çıkmasından çok korktukları, eleştirilince hiddetlendikleri ve kabul etmediklerinden bahsetmiştik.

Müminler ise tam tersine kusur işlediklerinde ya da kendilerine hataları söylendiğinde hemen boyun eğer ve Allah'tan bağışlanma dilerler. Böyle bir durumda asla gurur yapmazlar; hemen kabul ederler:

Ve 'çirkin bir hayasızlık' işledikleri ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarından dolayı bağışlanma isteyenlerdir. Allah'tan başka günahları bağışlayan kimdir? Bir de onlar yaptıkları (kötü şeylerde) bile bile ısrar etmeyenlerdir. (Al-i İmran Suresi, 135)

Azgın gurur sahiplerinin aksine müminler, kendilerine özellikle ayetlerle bir hatırlatma yapıldığında hemen boyun eğerler. Nitekim Secde Suresi'nde müminlerin bu özelliği ayetlere imanın bir göstergesi olarak belirtilmiştir:

Bizim ayetlerimize, ancak onlarla kendilerine hatırlatıldığı zaman, hemen secdeye kapananlar, Rablerini hamd ile tesbih edenler ve büyüklük taslamayanlar iman eder. (Secde Suresi, 15)

Ellerine Geçenlerle Şımarmazlar

Büyüklük taslayanları yanıltan şey, Allah'ın kendilerini denemek amacıyla verdiği özellikler ve imkanlardır. Sahip oldukları bu imkanlardan dolayı şımarıp, haksız bir büyüklenme içine girerler. Müminler ise şartlar her ne olursa olsun tavırlarını ve ahlaklarını değiştirmezler. Mal, mülk ve güç sahibi olduklarında da tevazulu ve güzel huyludurlar, bu imkanlara sahip olmadıklarında da. Kuran'da müminler şöyle tanıtılır:

Onlar ki yeryüzünde kendilerini yerleştirir, iktidar sahibi kılarsak dosdoğru namazı kılarlar, zekatı verirler, marufu emrederler, münkerden sakındırırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a aittir. (Hac Suresi, 41)

Müminlerin verilen imkanlara göre tavır değiştirmediklerine, şımarıklık göstermediklerine en güzel örneklerden biri Hz. Yusuf Peygamberdir. Kendisine büyük bir makam, mülk ve ilim verilen Hz. Yusuf eline geçen tüm imkanların Allah'ın izniyle olduğunu bilmiş ve bu durumda yine Rabbimiz'e yönelmiştir. Aşağıdaki ayette Hz. Yusuf'un tevazusu ve Allah'a olan teslimiyeti şöyle bildirilmektedir:

"Rabbim, Sen bana mülkten verdin, sözlerin yorumundan öğrettin. Göklerin ve yerin yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat." (Yusuf Suresi, 101)

Dünyayı Değil Ahireti İsterler

Enaniyetli insanlar dünyaya sıkı sıkıya bağlıdırlar. Sahip oldukları herşeyle beraber sonsuza kadar yaşayacaklarmış gibi bir tutum içerisine girerler. Allah'ı ve ahiret gününü hiçbir zaman akıllarına getirmek istemezler. Bu yüzden aslında Allah'a ait olan maldan, güzellikten veya imkandan dolayı sürekli büyüklenirler. Müminler ise asıl olarak ahiret yurdunu isterler ve dünyadaki herşeyin gelip geçici olduğunu bilirler. Kuran'da salih müminler şöyle tanıtılmaktadır:

Gerçekten Biz onları, katıksızca (ahiretteki asıl) yurdu düşünüp anan ihlas sahipleri kıldık. (Sad Suresi, 46)

Ayrıca müminler dünyaya neden geldiklerini, burada imtihan olduklarını ve Allah'ın rızasını kazanabilecekleri işler yapmaları gerektiğini bilirler. Ayetlerde de belirtildiği gibi onlar "dünya hayatına karşılık ahireti satın alanlar"dır. (Nisa Suresi, 74) Dünyada ellerine geçenlerle büyüklenmeyi değil, Rabbimize kulluk etmeyi seçmişlerdir. Tevbe Suresi'nin 111. ayetinde müminlerin dünyada mallarını ve canlarını satarak ahireti kazandıkları şöyle bildirilir:

Hiç şüphesiz Allah, müminlerden -karşılığında onlara mutlaka cenneti vermek üzere- canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler; (bu) Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş ve mutluluk' budur. (Tevbe Suresi, 111)

Hiç Kimseyle Alay Etmezler

Enaniyetli insanların alaycı tavrına karşın müminler asla böyle bir şeye tenezzül etmezler. Bu tavrın müstekbirlere ait olduğunu bilirler. Çünkü üstünlük dış görünüşle, malla, mülkle değil takva (Allah'tan korkup sakınma) iledir. Kimin daha takva, Allah'a yönelen bir kişi olduğunu ise ancak Allah bilebilir. Dahası alaycı tavır Kuran'da yerilmiş ve müminler bundan men edilmişlerdir:

Ey iman edenler, bir kavim (bir başka) kavimle alay etmesin, belki kendilerinden daha hayırlıdırlar; kadınlar da kadınlarla (alay etmesin), belki kendilerinden daha hayırlıdırlar... (Hucurat Suresi, 11)

Şeytanın Adımlarını İzlemezler

Allah inananları Kuran'da en büyük düşmanlarına karşı şöyle uyarmıştır:

Ey insanlar, yeryüzünde olan şeyleri helal ve temiz olarak yiyin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Gerçekte o, sizin için apaçık bir düşmandır. (Bakara Suresi,168)

Ey iman edenler, şeytanın adımlarına uymayın. Kim şeytanın adımlarına uyarsa, gerçekten o çirkin utanmazlıkları ve kötülüğü emreder... (Nur Suresi, 21)

Şeytanın peşinden gidenler ancak içlerindeki isyan ve büyüklük arzusundan dolayı Allah'ın emrine karşı gelmekten zevk alan kişilerdir. Şeytan onlara Allah'ın güzel gördüğü herşeyi çirkin ve zor göstermeye çalışır; insanları bu şekilde kışkırtır. Allah'ın yasakladığı ve çirkin gördüğü şeyleri de insanlara süslü gösterir. Bunlar onun en önemli tuzaklarıdır. Kalbinde büyüklenme, farklı olma, isyan etme arzusu olanlar da onun peşinden giderler.

İtaatli ve güzel huylu müminler ise Allah'ın emirlerinden taviz vermezler. Bu kararlılıklarının bir sonucu olarak şeytanın kışkırtmalarından ve vesveselerinden etkilenmeyen tek topluluk müminlerdir. Onlar şeytanın vaat ettiği boş kuruntulara aldanmaz, Kuran'a sımsıkı uyarlar. Şeytandan kendilerine bir kışkırtma geldiğinde ise hemen Rabbimiz'e sığınıp gerçeği görürler ve şeytanın aldatmacasının boş olduğunu anlarlar. Çünkü onlar Allah'ın rızasını ve ahireti isterler; dünyadaki yegane amaçları budur. Amaç edindikleri yolda son derece azimlidirler çünkü Allah'ın rızasına muhalif olacak şekilde dünyevi ve nefsani amaçlara uydukları takdirde kendilerine zulmetmiş olacaklarının farkındadırlar.

Kibirli İnsanlara Boyun Eğmezler

Daha önceki bölümlerde anlatıldığı gibi, Firavun'un kavmi içinde çok büyük bir çoğunluk Firavun'un korkusundan iman etmezken, bir grup azınlık Hz. Musa'ya tabi olmuştu. Kuşkusuz azınlık olan bu grup için büyük bir tehlike vardı çünkü Firavun onların erkek çocuklarını öldürüp, kadınlarını sağ bırakıyordu. Üstelik Firavun öyle zorba biriydi ki, kendi yanında bulunan büyücüler Hz. Musa'ya tabi olup Allah'a iman ettiklerinde, onların ellerini ve ayaklarını çaprazlama kesip sonra da asmakla tehdit etmişti. Samimi müminler ise tüm bu caydırıcı şartlara rağmen Hz. Musa'ya uymakta bir an bile çekimser davranmamışlardı:

Sonunda Musa'ya kendi kavminin bir zürriyetinden (gençlerinden) başka -Firavun ve önde gelen çevresinin kendilerini belalara çarptırmaları korkusuyla- iman eden olmadı. Çünkü Firavun, gerçekten yeryüzünde büyüklenen bir zorba ve gerçekten ölçüyü taşıranlardandı." (Yunus Suresi, 83)

Görüldüğü gibi diğer insanların iman etmemeleri müminleri etkilemez, aksine şevklerini artırır. Çünkü ayetlerde insanlardan çok azının iman edeceği önceden bildirilmiştir. Ayrıca iman edenlerin inkarcılarla denemeden geçirileceklerinden de bahsedilmiştir. Bu durumda "Firavun enaniyeti" taşıyan önde gelenlerin tüm fiili ve

manevi saldırılarına karşın müminler hak yoldan taviz vermez, gevşeklik göstermezler. Aşağıdaki ayette de bildirildiği gibi bu kişilerin zulümlerine de asla boyun eğmezler:

Nice peygamberle birlikte birçok Rabbani(bilgin)ler savaşa girdiler de, Allah yolunda kendilerine isabet edenden dolayı ne gevşeklik gösterdiler, ne boyun eğdiler. Allah, sabredenleri sever. (Al-i İmran Suresi, 146)

Cennetle Müjdelenmişlerdir

İnkarcılar Allah'ın kendilerine verdiği imkan ve nimetlerle şımarıp azarken, müminler şımarıklığın ve kibirin Allah Katında sevilmeyen bir hareket olduğunu bilirler. Alçakgönüllü ve teslimiyetli davranarak Allah'ın hoşnutluğunu kazanmaya çalışırlar. Allah'ın rızasını kazanabilmek için gösterdikleri bu ahlakı hayatlarının her anında ve herkese karşı uygularlar. Müminler nefislerine ters gelen bir olayda veya zorda kaldıkları bir anda da çevrelerindeki insanlara tevazulu davranır ve güzel ahlak gösterirler. Çünkü onlar için en önemli şey Allah'ın razı olmasıdır. Allah'ın her an herşeyi gördüğünü bildiklerinden bu konuya çok titizdirler. Buna karşın Allah onları alçakgönüllü olmaları sebebiyle cennetle müjdelemiştir:

Cennet de, muttakiler için, uzakta değildir (o gün), yakınlaştırılmıştır. Bu, size vaadolunandır; (gönülden Allah'a) yönelip-dönen, koruyan. Görmediği halde Rahman'a karşı içi titreyerek korku duyan ve içten Allah'a yönelmiş bir kalb ile gelen içindir. "Ona esenlik ve barış (selam)la girin. Bu, ebedilik günüdür." (Kaf Suresi, 31-34)

Tevazunun Sırrı

Kuran'da haber verilen tüm bu mümin özelliklerine baktığımızda, tevazunun imanın doğal bir sonucu olduğunu görürüz. Nitekim Kuran'da iman edenlerden söz edilirken, tevazunun onların doğal hali olduğu anlatılır. Yani müminler mütevazi davranmaya çalışan insanlar değildirler; içlerinde bulundukları ruh hali nedeniyle zaten doğal olarak öyledirler. Bir ayette müminlerden söz edilirken "O Rahman'ın kulları, yeryüzü üzerinde alçak gönüllü olarak yürürler ve cahiller kendileriyle muhatap oldukları zaman 'Selam' derler" diye bildirilir. Bir sonraki ayet ise bu doğal tevazunun nedeni açıklanır:

Onlar, Rablerine secde ederek ve kıyama durarak gecelerler. (Furkan Suresi, 64)

Yani müminlerin tevazusu, Allah'a karşı olan teslimiyetlerinin bir sonucudur. Alçakgönüllülükleri, dünyanın sırrını anlamış olmalarından, yani Allah'ın varlığını ve gücünü kavramalarından kaynaklanır.

Dolayısıyla bu kitapta sözünü ettiğimiz gerçek tevazu, ancak ve ancak imanla elde edilir.

İman dışında bir yolla gerçek bir tevazunun elde edilmesi ise imkansızdır. Çünkü iman etmeyen insanların dünyasındaki "mütevazi" kişiler, aslında "ezik" kişilerdir. Bu dünyada dünyevi kıstaslar tek ölçü olduğu için, bu kıstasları elde edenler kibirlenirler, elde edemeyenler ise ezik ve güvensiz bir karakter geliştirirler. Zenginler her zaman için kibirli, fakirler ise her zaman için eziktirler. Bu eziklik ise gerçek tevazudan, yani asil ve vakarlı bir alçakgönüllülükten çok uzaktır.

Kuran'daki Karun kıssası bu konuda bize önemli bir yol gösterir. Ayetlerde Karun'un zenginliği dolayısıyla kibirlenişinden söz edilirken, bir yandan da Karun'a özenen ve onun gibi olamadıkları için hayıflayan kişilerden bahsedilmektedir. Bu iki grubun dışında kalanlar ise imanın sırrını kavramış olan salih müminlerdir:

Böylelikle kendi ihtişamlı-süsü içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını istemekte olanlar: "Ah keşke, Karun'a verilenin bir benzeri bizim de olsaydı. Gerçekten o, büyük bir pay sahibidir" dediler.

Kendilerine ilim verilenler ise: "Yazıklar olsun size, Allah'ın sevabı, iman eden ve salih amellerde bulunan kimse için daha hayırlıdır; buna da sabredenlerden başkası kavuşturulmaz" dediler.

Sonunda onu da, konağını da yerin dibine geçirdik. Böylece Allah'a karşı ona yardım edecek bir topluluğu olmadı. Ve o, kendi kendine yardım edebileceklerden de değildi.

Dün, onun yerinde olmayı dileyenler, sabahladıklarında: "Vay, demek ki Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletip-yaymakta ve kısıp-daraltmaktadır. Eğer Allah, bize lütfetmiş olmasaydı, bizi de şüphesiz batırırdı. Vay, demek gerçekten inkâr edenler felah bulamaz" demeye başladılar.

İşte ahiret yurdu; Biz onu, yeryüzünde büyüklenmeyenlere ve bozgunculuk yapmak istemeyenlere (armağan) kılarız. (Güzel) Sonuç takva sahiplerinindir. (Kasas Suresi, 79-83)

Karun'a özenenler belki Karun kadar kibirli değildiler, hatta belki "ezik" insanlardı. Ama eğer onun yerine konulsalar, bu kez belki de onlar Karun gibi kibirleneceklerdi. Çünkü onlar da Karun gibi, mülkün gerçek sahibini ve gücünü kavrayamamışlardı. Bunu kavramaları ancak Karun'un helak edilmesiyle mümkün olmuştur.

Gerçek tevazuya sahip olanlar ise, "kendilerine ilim verilen", yani dünyanın sırrını kavramış müminlerdi. Karun'a özenmemişlerdi, çünkü onun sahip olduklarının önemli bir şey olmadığının farkındaydılar. Eğer kendilerine Karun gibi bir zenginlik verilecek olsa, asalet ve tevazularını hiç değiştirmeden yaşamaya devam ederlerdi.

İşte Karun kıssasında sözü edilen bu "ilim sahipleri", tüm müminler için birer örnektirler. Gerçek tevazunun sadece Allah'a kul olmakla elde edileceğini ve Allah'ın da sadece böylelerine nimetlerini vereceğini insanlara öğretirler. Çünkü onlar "yeryüzünde büyüklenmeyenler ve bozgunculuk yapmak istemeyenler"dir. Verilen nimete, kibirle değil, şükürle karşılık verirler.

ENANİYETLE BİRLİKTE DİN AHLAKIYAŞANIR MI?

Enaniyetle din ahlakının gereklerinin birarada yaşanamayacağı kesindir. Çünkü din ahlakının en önemli şartı yalnızca Allah'ın büyüklüğünü tanımak, yalnızca O'nu ilah edinmektir. Enaniyetli bir kimse ise kendini Allah'tan bağımsız müstakil bir varlık olarak görür ve hevasının emirlerini yerine getirir. Allah'ın kulu olduğunun şuuruna varamaz. Allah'ın kendisine vermiş olduğu özelliklerden ötürü büyüklenerek nefsini yüceltir. Kısaca kendi nefsini ilah edinir, onu Allah'a ortak koşar. Dolayısıyla enaniyetle din ahlakı değil, ancak şirk yaşanabilir.

Enaniyetli bir kimse, dediğimiz gibi, nefsini ilahlaştırmış olduğu için, Allah'tan başka ilah olmadığını bildiren hak dinle daha en temel noktada çatışmaktadır. Dolayısıyla din ahlakını yaşaması gibi bir durum söz konusu olamaz. Zaten biraz ileride bahsedeceğimiz özel bir kesim dışında, enaniyetli kimselerin genelde din ahlakını yaşama gibi bir talepleri de yoktur. Büyüklenenlerin din ahlakına karşı nasıl inatla direndikleri ve dinden kaçarcasına uzaklaştıkları birçok ayette bildirilir. "Çünkü onlara "Allah'tan başka ilah yoktur" denildiği zaman, büyüklük taslarlardı. Ve derlerdi ki: "Biz ünlenmiş bir şair için ilahlarımızı terk mi edeceğiz" (Saffat Suresi, 35-36) ayetinde de görüldüğü gibi içlerindeki büyüklenme isteği, Allah'ı ve elçilerini tanımalarını engeller. Hatta inkarcıların kibirleri bazen öyle dehşetli boyutlara varır ki, açıkça Allah'a düşmanlık gösterirler. Kuran'da boş bir büyüklenme içinde olan bu insanların Allah'ın anılmasına karşı olan tavırları şöyle bildirilmiştir:

Sen Kuran'da sadece Rabbini bir ve tek '(ilah olarak) andığın zaman 'nefretle kaçar vaziyette' gerisin geriye giderler." (İsra Suresi, 46)

Din ahlakının amacı insanın Rabbimizi tanıyıp takdir etmesi ve O'na yakınlaşması, O'nun rızasını kazanmasına vesile olacak ahlaki yapıyı kazanmasıdır. Bu açıdan bakıldığında enaniyet zaten dinin amacına tamamen ters bir unsurdur. Çünkü enaniyet ve büyüklenme Allah'ın sevmediği, gazaplandığı bir özelliktir. Bunu ayetler şöyle belirtir:

İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Lokman Suresi, 18)

Şüphesiz Allah, onların saklı tuttuklarını ve açığa vurduklarını bilir; gerçekten O, müstekbirleri sevmez. (Nahl Suresi, 23)

Dolayısıyla hedefi Allah'ın rızası olan din ahlakını, Allah'ın razı olmadığı enaniyetten taviz vermeden yaşamaya çalışmak, anlamsız ve kendi içinde çelişkili bir davranış olacaktır.

Din ahlakı tevazu, teslimiyet, alçakgönüllülük, Allah'a karşı boyun eğicilik gerektirir. Enaniyetli bir kişide ise bu tür mümin özellikleri barınamaz. Bu yüzden böyle bir kişi gerçek anlamda iman edemez.

Tevazu ve alçakgönüllülüğün en büyük alametlerinden birisi de Allah'a ve elçisine itaattir. Tevazulu olmayan biri itaat edemeyeceği için din ahlakıyla enaniyetin birarada olamayacağı burada bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Enaniyetli kimseler bulundukları ortamda hiçbir otoriteyi tanımazlar. Her konuda en iyi düşünüp en doğru davrananın kendileri olduğunu sanırlar. Kendilerinden çok emin oldukları için daha iyi bir bilen olduğuna ihtimal bile vermezler.

Bilindiği gibi şeytanın gizli enaniyeti de itaat noktasında ortaya çıkmış ve büyüklenmesi sebebiyle itaatten kaçmış, kafirlerden olmuştur. Kuran'da itaat konusu üzerinde çok sık ve önemle durulur. Müminde nasıl bir itaat olması gerektiği bütün ayrıntılarıyla tarif edilir. İtaat, Kuran'a göre kalben ve fiilen yerine getirilmesi gereken çok hassas bir konudur. Elçinin verdiği karara fiilen boyun eğdiği halde kalben sıkıntı ve burkuntu duymak bile imansızlık göstergesi olarak belirtilmiştir:

Hayır öyle değil; Rabbine andolsun, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem kılıp sonra senin verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça, iman etmiş olmazlar. (Nisa Suresi, 65)

Kibirli insanların önemli bir alameti, daha önce de gördüğümüz gibi, Allah kendilerine elçi gönderdiğinde, onun elçiliğini kabul etmemeleri ve onunla mücadeleye girmeleridir. Çünkü güzel ahlak, akıl, takva gibi üstün özellikleri olan ve o topluluktaki herkese lider olarak gönderilen bu kişiye itaat etme fikri son derece ağırlarına gider. Oysa elçiye itaat edilmeyince Allah'a itaat edilmemiş olur. Allah'a itaatin olmadığı yerde din ahlakı da yoktur. Pek çok ayette Resule itaatin gerçekte Allah'a itaat etmek olduğu belirtilir. Örneğin bir ayette şöyle buyurulmaktadır:

Kim Resule itaat ederse gerçekte Allah'a itaat etmiştir. Kim de yüz çevirirse Biz seni onların üzerine koruyucu göndermedik. (Nisa Suresi, 80)

Görüldüğü gibi itaat konusu, enaniyetli insanların din ahlakını yaşamalarına kesinlikle geçit vermeyen bir kale gibidir. Bu kalenin kapıları ancak tevazu, teslimiyet ve alçakgönüllülükle açılır.

Bütün bunların yanı sıra enaniyet, bir kişinin bütün ahlaki vasıflarının körelmesine, kalbinin katılaşmasına yol açan bir hastalıktır. Yani enaniyet din

ahlakında istenmeyen bir özellik olduğu gibi enaniyetin doğurduğu diğer olumsuz karakter özellikleri de Kuran'da haber verilen üstün ahlak modeliyle bütünüyle tezat teşkil eder. Örneğin mümin, cömertlik, fedakarlık, sabır, anlayış, şefkat, merhamet, kararlılık, vefa, hoşgörü ve bunlara benzer pek çok üstün ahlaki özelliğe sahiptir. Oysa enaniyetli bir kimsede bu mümin özelliklerinin gerçek manada bulunması mümkün değildir. Bunların aksine enaniyetli kişi, cimri, sadece nefsinin çıkarlarını düşünen, sabırsız, kararsız, anlayışsız, zalim ve benzeri özelliklerin toplandığı bir karakter yapısı sergiler. Böyle bir yapıyla da din ahlakını yaşamak ve onun hükümlerini gereği gibi yerine getirebilmek mümkün değildir. Zaten din ahlakının en önemli amacı insanın, Allah'ın razı olduğu, beğendiği bu üstün ahlaki vasıfları kazanmasıdır.

Enaniyetli Bir Kimse Dini Yaşadığını İddia Ederse Ne Olur?

Buraya kadar enaniyetli bir kişinin samimi olarak din ahlakını yaşayabilmesinin kesinlikle mümkün olamayacağını, Kuran'da tarif edilen mümin modeliyle enaniyetli bir insan modelinin taban tabana zıt olduğunu gördük. Ancak bunun aksi tavır gösterenler de vardır. Daha doğrusu din ahlakını yaşadığını iddia ederken gerçekte koyu bir enaniyete sahip olan "ikiyüzlüler" vardır.

Bu, İslam tarihinde alışılmadık bir durum değildir. Kuran'da bize başta Peygamberimiz (sav)'in dönemi olmak üzere her devirde müminlerin arasından çıkan bu tür insanlar hakkında bilgi verilir. Müminlerin bunlar hakkında yanılgıya düşmemeleri, bunlara aldanmamaları için de, bu kimselerin gerçek yüzleri açığa çıkarılır, temel özellikleri, belirleyici alametleri tarif edilir.

Kuran'da, müminlerin arasında bulunup da iman ettiklerini iddia eden ancak gerçekte iman etmeyen bir grup insandan bahsedilir. Bu kişiler enaniyetli insanların tüm vasıflarına (itaatsizlik, sadakatsizlik, riyakarlık, sahtekarlık... gibi) sahiptir. Bunlar, "münafıklar"dır. Münafıklar, çeşitli çıkar hesapları nedeniyle mümin toplumunun arasında yaşayıp küfürlerini gizlemeye çalışır, kendilerini iman etmiş gibi gösterirler. Ancak Kuran'a ve müminlerin genel hal ve tavırlarına aykırı yapıları ve davranışları nedeniyle hemen teşhis edilebilirler. Kuran'da bize onların pek çok tavır ve davranışlarından, konuşmalarından örnekler verilerek, ikiyüzlülükleri deşifre edilmiş, başta elçinin olmak üzere müminlerin de münafıkları rahatlıkla teşhis edebilmelerine imkan sağlanmıştır.

Kitabın bu bölümünde münafıklara değinmemizin asıl nedeni ise, en belirgin vasıfları enaniyet ve kibir olan bu grubun, enaniyetli insanların din ahlakını, taklidi ve göstermelik olarak bile yaşamadıklarını gösteren bir örnek teşkil etmeleridir. Gerçekten de münafıklar, başta elçiye itaat ve saygı olmak üzere, Kuran'ın pek çok hükmünü yerine getiremezler, görünürde yerine getirdikleri şeyler vardır ancak bunları son derece zorlanarak ve birçok açık vererek yaparlar.

İlerleyen sayfalarda münafıkların tarif edildiği ayetler doğrultusunda, enaniyetli insanların din ahlakını nasıl ve neden yaşayamayacaklarını, yaşamaya çalışınca ise ortaya ne tür çelişkilerin çıkacağını bazı maddeler altında inceleyeceğiz.

Allah'ı Gereği Gibi Takdir Edememeleri

Kibirin şeytanın vasfı olduğu daha önceki bölümlerde ele alınmıştı. İblis Allah'ın büyüklüğünü ve gücünü takdir edebilecek bir konumda olduğu halde, şiddetli enaniyeti sebebiyle akıldan tamamen uzaklaşmış ve çarpık bir mantık örgüsü geliştirmiştir. Bu nedenle Allah'a isyan etme cüretini göstermiştir. Kibirli insanlar da aynı şekilde bir kavrayış bozukluğu içindedirler. Bu özellik en çok münafıklarda görülür. Çünkü onların da en belirgin yönleri enaniyetli oluşlarıdır. Bu özellikleri de Allah'ın kudretini hakkıyla takdir edememelerinde kendini gösterir. Bu durum bir ayette şöyle haber verilir:

Bir sure indirildiğinde bazısı bazısına bakar: "Sizi bir kimse görüyor mu?" Sonra sırt çevirir giderler. Gerçekten onlar kavramayan bir topluluk olmaları dolayısıyla, Allah onların kalplerini çevirmiştir. (Tevbe Suresi, 127)

Ayette de görüldüğü gibi büyüklenen münafıklar Allah'ın herşeye şahit olan, işiten ve bilen olduğunu dahi anlayamamaktadırlar. Nitekim Allah'ı aldattıklarını (Allah'ı tenzih ederiz) bile düşünebilmeleri, bu kibirli insanların ne derece akılsız varlıklar olduğu konusunda bize fikir vermek için yeterlidir. Aşağıdaki ayetlerde de bu özellikleri şöyle vurgulanmıştır:

İnsanlardan öyleleri vardır ki: "Biz Allah'a ve ahiret gününe iman ettik" derler; oysa inanmış değillerdir. (Sözde) Allah'ı ve iman edenleri aldatırlar. Oysa onlar yalnızca kendilerini aldatmaktadırlar da şuurunda değildirler. (Bakara Suresi, 8-9)

İtaat ve Saygı Konusunda Uyum Gösterememeleri

Tevazu saygıyı, enaniyet ise saygısızlığı ve alaycılığı doğurur. Saygı kibirli insanların ağrına gider, özellikle de elçiye karşı saygı göstermekte çok zorlanırlar. Onlar ancak alaycılıktan, saygısızlıktan, farklı olduklarını hissettirip böbürlenmekten zevk alırlar. Kibirli insanlar kendi kararlarını üstün gördükleri için peygamberlerin hükümlerine hayır gözüyle bakıp teslim olamazlar. Bu yüzden de din ahlakı içinde en çok zorlandıkları konu elçiye itaattir. Ancak Allah bu derin itaati din ahlakının belirgin şartları arasında saymış ve zalimler olarak nitelendirdiği itaatsiz münafıkların durumlarını da ayetleriyle açığa çıkarmıştır:

Aralarında hükmetmesi için onlar Allah'a ve Resulüne çağrıldıkları zaman onlardan bir grup yüz çevirir. Bunların kalplerinde hastalık mı var? Yoksa kuşkuya mı kapıldılar? Yoksa Allah'ın ve Resulünün kendilerine karşı haksızlık

yapacağından mı korkmaktadırlar? Hayır, onlar zalim olanlardır. (Nur Suresi, 48-50)

Allah'ı Anamamaları

Kendi nefislerinde büyüklüğe kapılan kişilerin en önemli özelliklerinden birisi, Allah'ı anmamalarıdır. Çünkü Allah'ı övmek, O'nu yüceltmek, gücünü ve kudretini takdir etmek aynı zamanda kendi kulluklarını ve acizliklerini de görüp tasdik etmek anlamına gelir. Büyüklük hevesindeki insanlara işte bu çok ağır gelir. Bunlardan dolayı Allah'ı anamayacak durumdadırlar. Bu durumları sonucu şeytanın etkisine girdikleri için tamamen dünyaya bağlanmışlardır; şeytan onları dünyevi emellere ve büyüklük hevesine kaptırarak peşinden sürükler:

Şeytan onları sarıp-kuşatmıştır; böylelikle de onlara Allah'ın zikrini unutturmuştur. İşte onlar, şeytanın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz şeytanın fırkası, hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (Mücadele Suresi, 19)

Kuran'ı Dinleyememeleri

Firavun enaniyeti taşıyan bu kişiler Allah'ın elçileri vasıtasıyla gönderdiği kutsal kitapları da dinlemek istemezler. Zira okunan her ayet onlar için bir öğüt ve uyarıdır, onlara kulluklarını ve acizliklerini hatırlatır. Oysa bunlar kibirlerinden ötürü öğüt almaya, acizliklerini duymaya tahammül edemezler:

Ki onlar, beni zikretmede gözleri bir perde içindeydi, (Kuran'ı) dinlemeye katlanamazlardı." (Kehf Suresi, 101)

Sadakat Gösterememeleri

Din ahlakı sadakati ve vefayı gerektirir. Ancak bu insanlar sadece kendi menfaatlerini ve prestijlerini düşündüklerinden hep çıkarları doğrultusunda hareket ederler. Büyüklenme içindeki bir insandan sadakat ve vefa beklemek de yersiz olur. Bu tür insanlar yalnızca kendilerine sadıktırlar:

... Fakat iş kesinlik ve kararlılık gerektirdiği zaman, şayet onlar Allah'a sadakat gösterselerdi, şüphesiz onlar için daha hayırlı olurdu. (Muhammed Suresi, 21)

Zorluğa ve Zamana Karşı Dayanıksız Olmaları

Kuran'ın hükümleri herşeyiyle Allah'a teslim olmuş, yalnızca O'na tevekkül eden, ahiret yurdunu dünyaya tercih eden müminler için çok kolay ve zevklidir. Oysa bazı durumlar, birtakım dünyevi menfaatler uğruna dinden çıkar elde etmeye çalışan münafıkların hiç işine gelmez ve Kuran'ın bu tür çile, fedakarlık, kararlılık gerektiren hükümlerinden çeşitli yalan ve hilelerle kaçmaya çalışırlar:

Eğer yakın bir yarar ve orta bir sefer olsaydı, onlar mutlaka seni izlerlerdi. Ama zorluk onlara uzak geldi. "Eğer güç yetirseydik muhakkak seninle birlikte (savaşa) çıkardık." diye sana Allah adına yemin edecekler. Kendi nefislerini helaka sürüklüyorlar. Allah onların gerçekten yalan söylediklerini biliyor. (Tevbe Suresi, 42)

Mallarından Rahatlıkla İnfak Edememeleri

Malını, servetini karşılıksız olarak Allah yolunda feda etmek enaniyetli insanların en çok zorlandıkları noktalardan biridir. Ancak bazı menfaatleri ağır basarak mümin topluluğunda göze batmamak amacıyla infak edenler, bunu istemeye istemeye de olsa yaparlar:

İnfak ettiklerinin kendilerinden kabulünü engelleyen şey, Allah'ı ve elçisini tanımamaları, namaza ancak isteksizce gelmeleri ve hoşlarına gitmiyorken infak etmeleridir. (Tevbe Suresi, 54)

Aynı ayette münafıkların namaz kılma konusunda da oldukça zorlandıkları görülmektedir.

Buraya kadar, münafıklardan örnek vererek enaniyetli insanlar için din ahlakını yaşamanın ne derece güç, hatta imkansız olduğunu açıklamaya çalıştık. Enaniyet ve büyüklenme içindeki kimselerin sırf dünyevi menfaat için göstermelik olarak bile din ahlakını yaşamayı başaramayacaklarından, eninde sonunda ortaya çıkacaklarından söz ettik. Bu tür kişilerin en kabiliyetlileri bile, belki Allah'ın kendilerine izin verdiği bir

süre çok güzel mümin taklidi yapsalar da, enaniyetleriyle çatışan ilk durumda gerçek yüzlerini ortaya koyacaklardır.

Bir kimsenin samimi tevazusu ve alçakgönüllülüğü ise onun hakiki bir mümin olduğunun alametlerindendir. Aynı şekilde mümin olduğunu iddia eden bir kişideki enaniyet de onun münafıklığının ya da münafıklığa olan eğiliminin bir alametidir.

Sonuç olarak özetlemek gerekirse, enaniyetli bir insan din ahlakını gerçek manada yaşayamaz. Dini konuları çok iyi bilse, Allah'ın kitabını baştan sona ezberlese de din ahlakını yaşamış olmaz. Aksine bildiği hükümleri uygulamadığı için daha çok sorumlu olur. Sonunda da din ahlakını ancak münafık olarak yaşayabilir hale gelir. Samimi bir mümin olması içinse herşeyden önce nefsine ilahlık vererek Allah'a ortak koşmayı bırakması, enaniyetini, gururunu terk ederek acizliğinin, kulluğunun bilincine varması gerekir. Halis din ancak böyle bir temel üzerine kurulabilir.

ENANİYETLİ İNSANLARIN AHİRETTEKİ DURUMLARI

Müstekbirlerin kimler olduğu Kuran'da açıklanırken, "Firavun enaniyeti" taşıyan bu kişilerin sonlarının ne olacağı da bildirilmiştir. Allah ayette şöyle hükmetmektedir:

Ona: "Allah'tan kork"denildiği zaman, onu büyüklük gururu günaha sürükleyerek alıp kuşatır. Böylesine cehennem yeter; ne kötü bir yataktır o. (Bakara Suresi, 206)

Dünya hayatını Rabbimize karşı büyüklenerek yaşayan bu kişilerin, ahirette alacakları karşılık Kuran'da bildirildiği üzere cehennemdir. Bunu haber veren ayetler şöyledir:

... Doğrusu bana ibadet etmekten büyüklenen (müstekbir)ler cehenneme boyun bükmüş kimseler olarak gireceklerdir. (Mümin Suresi, 60)

İşte bu, sizin yeryüzünde haksız yere şımarıp-azmanız ve azgınca ölçüyü taşırmanız dolayısıyladır. İçinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin. Artık mütekebbirlerin konaklama yeri ne kötüdür. (Mümin Suresi, 75-76)

Dünyada sahip olduklarıyla şımaran, bunlara güvenerek enaniyeti artan insanlar büyük bir yanılgının içindedirler. Ahirette başlarına gelecekleri hiç düşünmez, beklemedikleri bir anda da üstlerine kondurmadıkları, kendilerini müstağni gördükleri ahiret azabı ile kuşatılırlar. Yaşadıkları kısacık ömürlerinde Allah'ı, hesap verecekleri anı ve kıyamet gününü düşünmemelerine karşılık cehenneme sevk edilirler. Burası sonsuza "kilitlenmiş" hayatlarının bundan sonraki bölümünü geçirecekleri konaklama yerleridir. Allah'ı ve hesap gününü unutan bu insanların ahiretteki durumları Kuran'da aşağıdaki ayetlerle haber verilmiştir:

Denildi ki: 'Bu gününüzle karşılaşmayı unuttuğunuz gibi Biz de sizi bugün unutuyoruz. Barınma yeriniz ateştir. Ve sizin için hiçbir yardımcı yoktur'. Bunun nedeni de şudur: Çünkü siz Allah'ın ayetlerini alay konusu edindiniz; dünya hayatı da sizi aldattı. Böylece ne ordan çıkarılırlar, ne de hoşnutluk dilekleri kabul edilir. (Casiye Suresi, 34-35)

Allah'ın ayetlerini alay konusu edindikleri ve dünya hayatına dalarak ahireti unuttukları için cehenneme giren bu insanların alaycılıklarının altında yatan asıl sebep

enaniyetleridir. Kibir, onları bu konuma getirmiştir. Zira ahiret hayatı hiç duymadıkları bir konu değildir. Dünyadayken Allah, elçileri ve kitapları vasıtasıyla bunu onlara defalarca duyurmuştur. Ancak büyüklendikleri için dinlememişler ve yüz çevirmişlerdir. Sonucunda kazandıkları ceza ise, kendi yaptıkları yüzünden ve hak ettikleri için başlarına gelir:

"Hayır, Benim ayetlerim sana gelmişti, fakat sen onları yalanladın, büyüklüğe kapıldın ve kafirlerden oldun." (Zümer Suresi, 59)

Kuran'da enaniyetli insanların ölümleriyle birlikte başlayacak olan sonsuz cehennem hayatı, hesap günündeki durumları, başlarına gelecek azaplar tek tek tarif edilmiştir. Bu bölümde, Allah'a karşı büyüklenme içinde olan veya ruhlarında böyle bir tehlike taşıyan herkese caydırıcı bir öğüt olarak, bu kişilerin ahiretteki durumları tek tek başlıklar altında incelenmiştir.

Cehennemde Alçaltılıp Küçük Düşürülürler

Dünya hayatında büyüklenenler Kuran'da bildirildiği üzere cehennemde bunun karşılığını alçaltıcı bir azapla göreceklerdir. Büyük bir fiziksel azabın yanında onları manevi olarak da aşağılayıp, küçültecek bir sonla karşılaşacaklardır. Dünyada haksız yere büyüklenmelerinin karşılığı artık cehennemde ebedi küçüklük ve aşağılanmadır:

İnkar edenler ateşe sunulacakları gün (onlara şöyle denir): "Siz dünya hayatınızda bütün güzelliklerinizi ve zevklerinizi tüketip-yok ettiniz, onlarla yaşayıp-zevk sürdünüz. İşte yeryüzünde haksız yere büyüklenmeniz ve fasıklıkta bulunmanızdan dolayı, bugün alçaltıcı bir azab ile cezalandırılacaksınız." (Ahkaf Suresi, 20)

Allah onları en çok ağırlarına giden şekillere sokar. Ateşin içinde yüzükoyun sürüklenmek gibi hor ve aşağılatıcı bir muamele görürler. Ateşe girmek zaten azaptır, fakat kibirli biri için yüzükoyun sürüklenerek aşağılanmak daha büyük bir azaptır. Ayetlerde şöyle buyrulur:

Hayır; gerçekten insan, azar. Kendini müstağni gördüğünden. Şüphesiz, dönüş yalnızca Rabbinedir. Engellemekte olanı gördün mü? Namaz kıldığı zaman bir kulu.

Hayır; eğer o, bir son vermeyecek olursa, andolsun onu perçeminden tutup sürükleyeceğiz; O yalancı, günahkar olan alnından. (Alak Suresi, 6-10; 15-16)

Yukarıdaki ayetlerde insanın azgınlık sebebi olarak kendini müstağni görmesi gösterilmiştir. Yani enaniyeti... Yine ayetlerde ifade edildiği gibi, bu azgınlığın en büyük belirtisi inananları engellemeye çalışmasıdır. Bir başka ayette de bu dünyada üstün ve onurlu geçinen gururlu kimselerin cehennemde tam tersi bir konuma sokulduklarını görürüz:

"Onu tutun da cehennemin orta yerine sürükleyin.

Sonra kaynar suyun azabından başının üstüne dökün;

Tad; çünkü sen, (kendince) üstün, onurluydun." (Duhan Suresi, 47-49)

İşte enaniyetli insanların haksız yere büyüklenmelerinin neticesi budur. Peşinden koştukları dünya zaten geçicidir. Çok fazla şeye sahip olsalar bile bunların hepsi tükenip gider; yaşanılan bütün zevkler, güzellikler geride kalır. Oysa ahiret hayatı sonsuzdur. Üstelik var olan herşeyin sahibi Allah'tır; dünya hayatında insanlara verdiklerini yalnızca onları denemek için verir. Kişi sahip olduklarıyla Allah'ın rızasını arayarak şükreden kimselerden mi olacak yoksa nankörlük ederek inkar mı edecek diye dener. Verilen nimetlerle büyüklenmeyi isteyen insanların karşılığı ise, umduklarının tam tersine alçaltıcı bir azaptır.

Çirkinleştirilmişlerdir

Kibirli insanların en çok övünç duydukları konulardan birisi de fiziki özellikleri, güzellikleridir. Bu nedenle, güzelliklerinden dolayı enaniyet yapanların ahirette en korktukları şey başlarına gelir. Çirkinleştirilirler, yüzleri kapkara kesilir:

Sonsuza Kadar Cehennemde Kalırlar

Ayetlerden Allah'a karşı büyüklenenlerin sonsuza dek cehennemde kalacakları ve oradan hiçbir kurtulma şanslarının olmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu insanların cehenneme giriş sebepleri olarak da büyüklüklenmeleri gösterilir. Bu kibirlerini Allah sonsuz cehennem ateşi ile cezalandıracağını ayetlerde şöyle haber verir:

Şüphesiz ayetlerimizi yalanlayanlar ve onlara karşı büyüklenenler, onlar için göğün kapıları açılmaz ve halat (ya da deve) iğnenin deliğinden geçinceye kadar cennete girmezler. Biz suçlu günahkarları işte böyle cezalandırırız. (Araf Suresi, 40)

"İçinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin. Artık mütekebbirlerin konaklama yeri ne kötüdür." (Mümin Suresi, 76)

"Öyleyse içinde ebedi kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin. Büyüklük taslayanların konaklama yeri ne kötüdür." (Nahl Suresi, 29)

Şüphesiz görmeye bile tahammül etmenin mümkün olmadığı cehennem azabında milyarlarca, trilyonlarca yıl kalmak ve bunun yine de bitmeyeceğini ve sonsuza dek süreceğini bilmek burada tahayyül edilebilecek bir durum değildir. Böyle bir azapla karşılık görmekten daha büyük bir ceza düşünülemez. Üstelik bu, şiddetinden insanın yok olmayı isteyeceği, gördüğü her tavır ve fiille onu utandırıp aşağıların aşağısına koyacak bir azaptır.

Kıyamet Günü Malları ve Çocukları Onlara Fayda Sağlayamaz

Enaniyetli kişilerin dünya hayatında bütün gücün Allah'ın kontrolünde olduğunu unutarak, malları ve çocuklarıyla övündükleri ve bu sebeplerle gururlandıkları açık bir gerçektir. Oysa tüm bunlar sadece Allah'ın insanları denemek için verdiği geçici imkanlardır. Kalıcı olan ve Allah Katında makbul olan tek üstünlük ölçüsü ise "takva"dır. Kuran'da "Allah Katında en üstün olanınız takvaca en üstün olanınızdır" (Hucurat Suresi, 13) diye belirtilmiştir. Buna rağmen takvada değil de Allah'a başkaldırmada yarışan insanlar, kıyamet gününde ne derece büyük bir yanılgının içinde olduklarını anlayacaklardır, çünkü ahirette bu değerlerin hiçbiri geçerli olmayacaktır:

Malın da, çocukların da bir yarar sağlayamadığı günde. Ancak Allah'a selim bir kalp ile gelenler başka. Cennet takva sahiplerine yaklaştırılır. Cehennem de azgınlar için sergilenir. (Şuara Suresi, 88-91)

Enaniyet sahibi olan kişilerin en çok övündükleri konuların başında, soyları ve evlatları gelir. Kuran'da birçok insanın Allah'ın yarattığını unutarak sahiplendikleri evlatlarından ve soylarından kıyamet günü kaçacakları şöyle bildirilmiştir:

Fakat 'kulakları patlatırcasına olan o gürleme' geldiği zaman,
Kişi o gün, kendi kardeşinden kaçar;
Annesinden ve babasından,
Eşinden ve çocuklarından,
O gün, onlardan her birisinin kendine yetecek bir işi vardır." (Abese Suresi, 33-37)

Ayrıca sahip oldukları soyla övünen insanların kıyamet günü böyle bir kavramı tanımayacakları ve onları tamamen unutacakları, akraba ve çocuklarından hiçbir yarar göremeyecekleri de ayetlerde anlatılmıştır:

Böylece Sur'a üfürüldüğü zaman artık o gün aralarında soylar yoktur ve (üstünlük unsuru olarak soyluluğu veya birbirlerine durumlarını) soruşturmazlar da. (Müminun Suresi, 101)

Ne yakın akrabalarınız, ne çocuklarınız kıyamet günü size bir yarar sağlayamaz. Sizin aranızı ayıracaktır. Allah, yaptıklarınızı görendir. (Mümtehine Suresi, 3)

Dünyadayken sahip oldukları ile büyüklenenlerin mallarını yığıp biriktirmelerinin de kendilerine bir fayda sağlamayacağı, "burcun üstündeki adamlar, kendilerini yüzlerinden tanıdıkları adamlara seslenerek derler ki: 'Ne (güç ve servet) toplamış olmanız, ne büyüklük taslamalarınız size bir yarar sağlamadı." (Araf Suresi, 48) ayetiyle bizlere bildirilmiştir. Mülkün Allah'a ait olduğunu kavrayamadıkları için, kendilerini güç ve kudret sahibi gören bu insanlar, ahirette gerçeği görecek, herşeyin mutlak sahibinin Allah olduğunu anlayacaklardır. Ayrıca ne dünyadayken sahip oldukları mallarının, ne servetlerinin, ne de güçlerinin ahiret gününde onları dehşetli azaptan kurtarmaya yetmediğini de öğreneceklerdir:

Ki o, mal yığıp biriktiren ve onu saydıkça sayandır.
Gerçekten malının kendisini ebedi kılacağını sanmaktadır.
Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır.

Hutame'nin ne olduğunu sana bildiren nedir?

Allah'ın tutuşturulmuş bir ateşidir."Ki o, yüreklerin üstüne tırmanıp-çıkmaktadır.

O, onların üzerine kilitlenecektir. (Hümeze Suresi, 2-8)

ENANİYETLİ KİŞİLERİN SAPTIRDIKLARININ AHİRETTEKİ DURUMLARI

Enaniyetli insanların en belirgin özelliklerinden biri, diğer insanları da doğru yoldan saptırmalarıdır. Ayetlerde bu işi "gururla salınıp-kasılarak" yaptıkları şöyle bildirilir:

İnsanlardan kimi, hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı kitabı olmaksızın Allah hakkında tartışır-durur. Allah'ın yolundan saptırmak amacıyla 'gururla salınıp-kasılarak' (bunu yapar); dünyada onun için aşağılanma vardır, kıyamet günü de yakıcı azabı ona taddıracağız. (Hac Suresi, 8-9)

Ahirette büyüklük taslayanlar cehenneme sevk edilirlerken, dünya hayatında onlara özenen, gıpta eden ve onların peşinden giderek, onlara uyan insanlar da onlarla birlikte cehenneme sevk edilirler. Bunlar, dünyevi üstünlükleri nedeniyle büyüklük taslayanlara tabi olan kişilerdir. Bu kişiler Firavun enaniyeti taşıyanlar kadar azgın olmamalarına rağmen, onların yolunu izleyen iradesiz, çıkarcı, tevekkülsüz, şahsiyetsiz insanlardır. Kuran'da, bu durumda olan Firavun kavminden şöyle söz edilir:

Firavun, kendi kavmi içinde bağırdı; dedi ki: "Ey kavmim, Mısır'ın mülkü ve şu altımda akmakta olan nehirler benim değil mi? Yine de görmeyecek misiniz?"
... Böylelikle kendi kavmini küçümsedi, onlar da ona boyun eğdiler. Gerçekten onlar, fasık olan bir kavimdi. (Zuhruf Suresi, 51, 54)

Hayatları boyunca kendilerine yapılan her türlü zulme, adaletsizliğe göz yuman bu tür insanlar, enaniyetli kişilerin etkisinden Rabbimize sığınıp kulluk etmeyi akledememişlerdir. Din günü de yaptıkları akılsızlığın farkına varırlar ama artık geriye dönüş imkanı yoktur.
Hep birlikte Allah'ın karşısında hesap vermek için durduklarında, büyüklük taslayanlar ve onların yolunu izleyerek, onlarla beraber cehenneme girenler arasında tartışmalar yaşanır:

Küfretmekte olanlar dedi ki: 'Biz kesin olarak, ne bu Kuran'a inanırız, ne de ondan önceki (indirilene).' Sen o zulmetmekte olanları Rableri huzurunda tutuklanmış olarak bir görsen; sözü birbirlerine karşı evirip çevirirler. Za'fa uğratılanlar büyüklük taslayanlara derler ki: 'Eğer sizler olmasaydınız,

gerçekten bizler müminler olurduk'. Büyüklük taslayanlar za'fa uğratılanlara dediler ki: 'Size hidayet geldikten sonra, sizi biz mi ondan alıkoyduk? Hayır, siz suçlu günahkarlardınız'. Za'fa uğratılanlar da büyüklük taslayanlara: 'Hayır siz gece ve gündüz hileli düzenler (kurup) bizim Allah'ı inkar etmemizi ve O'na eşler koşmamızı bize emrediyordunuz' dediler. Azabı gördüklerinde de pişmanlıklarını saklarlar; Biz de küfredenlerin boyunlarına halkalar geçirdik. Onlar yapmakta olduklarından başkasıyla mı cezalandırılacaklardı?" (Sebe Suresi, 31-33)

Ayetlerde de görüldüğü gibi hem büyüklük taslayanlar hem de "za'fa uğratılanlar", suçu birbirlerine atıp duracaklar ama bu kendilerine hiçbir fayda vermeyecektir. Başka ayetlerde de söz konusu kişilerin durumları şöyle bildirilir:

Ateş; sabah akşam, ona sunulurlar. Kıyamet-saatinin kopacağı gün: "Firavun çevresini, azabın en şiddetli olanına sokun" (denecek). Ateşin içinde, iddialar öne sürüp karşılıklı tartışırlarken zayıf olanlar, büyüklenenlere derler ki: "Gerçekten biz, size uymuş olan kimselerdik. Şimdi siz, ateşten bir parçasını olsun, bizden uzaklaştırabilir misiniz?" (Mümin Suresi, 46-47)

SONUÇ

Kitap boyunca anlatıldığı gibi kibirli insanların temel özelliği, yaratıldıklarını ve ölümlü olduklarını unutmaları, Allah'a karşı içinde bulundukları acizlik ve fakirliği hiç düşünmemeleridir. Bu insanlar, bulundukları ortam ve şartlar her ne olursa olsun boş bir gurura kapılacak sebepler bulabilirler: Evinin güzelliğinden ve içindeki eşyalardan, arabasının markasından ya da modelinden, kıyafetinin kalitesinden, saçının uzun ve gür oluşundan, gözünün renginden, boyunun uzunluğundan, fiziki güzelliğinden, mevkiinden, şöhretinden, soyadının ününden vs...

Ancak hiç düşünmezler ki, "her nefis ölümü tadıcıdır" (Al-i İmran Suresi, 185) ayetinde bildirildiği gibi, bir gün mutlaka toprağın altına gireceklerdir. Değer verdikleri herşey de kendilerinin ardından yok olup gidecektir; kıymet verdikleri bedenleri çürüyüp kemik haline gelecek, son model araba dedikleri metal yığınları birkaç on yıl sonra işe yaramaz hale gelip paslanacak, şöhretleri, mevkileri birkaç yıl sonra belki de kimse tarafından hatırlanmaz hale gelecektir. Hatta aradan 100 yıl geçtiğinde dünya üzerinde kendilerini tanıyan tek bir kişi dahi kalmayacaktır. Tüm bunları kavrayamamaları, üstelik bu konuları hiç düşünmemeleri, onların aslında ne kadar küçük düşüncelerinin olduğunun, daha doğrusu akledemez kişiler olduklarının açık bir göstergesidir.

Ancak akledemez olmak, büyük bir aldanış içinde olan bu kişiler için hafifletici bir sebep değildir. Çünkü Allah her insanı yaratmış ve ona iki yol, iki amaç sunmuştur; kişi Allah'a gönülden boyun eğici bir kul olarak hayatını sonsuz güzellik yeri olan cennet için çalışarak geçirebilir veya hevasını ilah edinerek Rabbimize karşı büyüklenebilir. Birincisinde Allah onun aklını artırır, ikincisinde ise aklını elinden alır. İblis'in yaptığı gibi kibirlenip direten insanlar her zaman ikinci yolu amaç olarak benimsemişlerdir. Üstelik her uyarıldıklarında da diretmelerini sürdürmüşler ve Allah'a baş kaldırmışlardır. Bu kişiler bir ayette şöyle tarif edilirler:

Ona ayetlerimiz okunduğunda, sanki onları işitmiyormuş ve kulaklarında bir ağırlık varmış gibi, büyüklük taslayarak (müstekbirce) sırtını çevirir. Artık sen ona acıklı bir azap ile müjde ver. (Lokman Suresi, 7)

Enaniyetlerinden dolayı Allah'a karşı büyüklenen ve Kuran ayetlerinden yüz çeviren bu kişiler, tavırlarının karşılığını hem dünyada hem ahirette alırlar. Bu tavırları onlara hiçbir yarar sağlamadığı gibi ebedi olarak cehenneme sürülmelerine sebep olur:

İnkar edenlere de ki: "Yakında yenilgiye uğratılacaksınız ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz." Ne kötü yataktır o. (Al-i İmran Suresi, 12)

O yüzükoyun cehenneme doğru sürülüp-toplanacak olanlar; işte onlar, yer bakımından çok kötü, yol bakımından sapmış olanlardır. (Furkan Suresi, 34)

Müminler ise birinci yolu kendilerine amaç edinmişlerdir. Allah'a karşı saygılı ve boyun eğici, diğer müminlere karşı da alçakgönüllüdürler. Çünkü Allah'ın sonsuz gücü karşısında kendi küçüklüklerinin ve acizliklerinin farkındadırlar. Aynı zamanda sahip oldukları zenginlik ve özellikleri de geçici bir süre denenmeleri için Allah'ın verdiğini bilirler. Bu imkanları, diğer insanlara karşı üstünlük aracı olarak kullanmazlar. Tevazulu insanlar hem kendi eksikliklerinin, ölümlü oluşlarının, hem de diğer insanların da kendileri gibi aciz birer kul olduklarının farkındadırlar. Allah Katında üstünlüğün takva ile olduğunu da bilirler. Bu nedenle başka hiçbir şeyi ölçü olarak kabul etmezler.

İşte bu kişiler Kuran'da bahsi geçen "temiz akıl sahipleri"dir. Allah onlara "doğruyu yanlıştan ayıran bir anlayış" vermiştir (Enfal Suresi, 29) ve bu anlayış ile dünya geçiminin çok kısa olduğunu, ahiret için, cennete kavuşmak için hazırlık yapmaları gerektiğini fark etmişlerdir. Dolayısıyla nefislerindeki büyüklenme arzusunu da tamamen engellemişler, şeytanın enaniyetinden arınmışlardır.

Kurtuluşun tek yolu da budur.

DARWINİZM'İN ÇÖKÜŞÜ

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan *Türlerin Kökeni* adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu.

Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak:
Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir tasarım, plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu.

Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti:

"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür." (Sidney Fox, Klaus Dose, Molecular Evolution and The Origin of Life, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2)

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı:

"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır." (Alexander I. Oparin, Origin of Life, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196)

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi.

O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı. ("New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life", Bulletin of the American Meteorological Society, c. 63, Kasım 1982, s. 1328-1330)

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti. (Stanley Miller, Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules, 1986, s. 7)

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci *Earth* dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı? (Jeffrey Bada, Earth, Şubat 1998, s. 40)

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için, 10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır.Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA

molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır. (Leslie E. Orgel, The Origin of Life on Earth, Scientific American, c. 271, Ekim 1994, s. 78)

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır.

Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: Türlerin Kökeni, *Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez.

Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve *Türlerin Kökeni* adlı kitabında "Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz" demek zorunda kalmıştı. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 189)

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin *Türlerin Kökeni* adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 184)

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rasgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rasgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rasgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir. (B. G. Ranganathan, Origins?, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988.)

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir.

Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir.

Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "ara-geçiş formu" adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir. (Charles Darwin, The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition, Harvard University Press, 1964, s. 179)

Darwin'in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir.

Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz. (Derek A. Ager, "The Nature of the Fossil Record", Proceedings of the British Geological Association, c. 87, 1976, s. 133)

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci Biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir. (Douglas J. Futuyma, Science on Trial, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197)

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1- Australopithecus

2- Homo habilis

3- Homo erectus

4- Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "Australopithecus" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 75-94; Charles E. Oxnard, "The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt", Nature, c. 258, s. 389)

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, Australopithecuslar'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "*Homo sapiens*'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder. (J. Rennie, "Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr", Scientific American, Aralık 1992)

Evrimciler *"Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens"* sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, *Australopithecus, Homo habilis ve Homo erectus*'un dünya'nın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir. (Alan Walker, Science, c. 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, Physical Antropology, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, c. 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272)

Dahası Homo erectus sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır. (*Time*, Kasım 1996)

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu? Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler. (S. J. Gould, Natural History, c. 85, 1976, s. 30)

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür. (Solly Zuckerman, Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19)

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. Şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim

adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler.

Kısacası, bilinçsiz atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. Şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmaya çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu

göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. Şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir.

Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır.

Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir? Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz.

Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda, elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz. (Richard Lewontin, "The Demon-Haunted World", The New York Review of Books, 9 Ocak 1997, s. 28)

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından

çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azab onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

... Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah başka ayetlerde ise, bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı ayetler şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la - Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların bu büyüsünü, ayetteki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır. (Malcolm Muggeridge, The End of Christendom, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43)

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

... Sen Yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim
hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)

Enaniyet terimi Arapçada "ben" anlamına gelen "ene" kelimesinden türemiştir. Kişinin kendisine müstakil bir benlik vermesi, hem kendi varlığını hem de etrafındakilerin varlığını Allah'tan bağımsız görmesi, yaşamını bu yanlış bakış açısına göre düzenlemesi anlamına gelir. Enaniyet şeytanın karakterinin en temel özelliğidir. Dolayısıyla "enaniyet" ve ondan kaynaklanan kibir, tüm sapkınlıkların kaynağıdır. Kibir, enaniyetin dışa vurumlarından biridir.

Kibirli insanların temel özelliği, yaratıldıklarını ve ölümlü olduklarını unutmaları, Allah'a karşı içinde bulundukları acizlik ve fakirliği hiç düşünmemeleridir. Bu insanlar, bulundukları ortam ve şartlar her ne olursa olsun boş bir gurura kapılacak sebepler bulabilirler. Enaniyetlerinden dolayı Allah'a karşı büyüklenen ve Kuran ayetlerinden yüz çeviren bu kişiler, tavırlarının karşılığını hem dünyada hem de ahirette alacaklardır.

Bu kitabın amacı, enaniyeti Kuran'da bildirildiği üzere gizli ve açık bütün yönleriyle gözler önüne sererek, etkisi altına almaya çalıştığı herkesi bu pislikten arınmaya ve sakınmaya davet etmektir.